

G. RANETTI

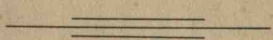

Eu rîd,

322254

Tu rîzi,

El rîde...

BUCUREȘTI

Editura Librăriei Socecă & Comp.

1903

☆ 15 115

FC 17/03

Biblioteca Centrală Universitară
București
Cota 15 115 Dublet
Inventar 345039

Atelierele de arte grafice I. V. Socecū, București, 1903.
70946

B.C.U. Bucuresti

C345039

Cei cari privesc viața prin ochelarii negri ai pesimismului, misantropiei, blazărei, etc. nu văd decît ochi gata să lăcrămeze, rinjete amare, pumni încleștați.

Eû nu port ochelari: nici negri, nici trandafirii. M'am deprins să privesc viața prin proprii mei ochi, și mi se pare că semenii mei preferă totdeauna farsa lugubreî melodrame.

Eû rîd, tu rîzi, el rîde... Cînd suntem fericiți, rîdem ca să ne dăm drumul veseliei ce ne umple sufletele. Cînd avem vr'un necaz, rîdem ca să se ducă pe pustii.

Bănuesc că gurile rele or să caute să se lege de titlul volumului meu, și-or să spuie:

— Eû rîd, tu rîzi, el rîde... numai editorul plînge.

Sper însă că numeroșii cititori, cari 'mî-au întîmpinat precedentele mele volume cu prețioasa lor încurajare, vor face și de astă dată ca simpaticul meu editor să nu regrete că a dat la lumină modestele mele scrieri umoristice, la cari am adăogat și câte-va

II

articole de gazetă, cu toate că tonul serios al unora nu se prea potrivește cu titlul volumului.

Și-acum, înc'o vorbă :

Când le-am scris, eu am râs ; rizi și tu, cititorule ; ca să ridă și el, editorul.

AUTORUL

COPII, ASCULTAȚI

PE PĂRINȚII VOȘTRI

Din amintirile unui
student în drept.

Am fost în tot-d'a-una un fiu model.

Sfaturile părintești erau legi pentru mine, câte-odată prea aspre, ce-î drept, dar mă supuneam, căci tata, care voia să facă din mine un bun cetățean și un jurisconsult eminent, îmi zicea adesea: *dura lex sed lex!* Nu prea eram tare, vă mărturisesc, în limba asta pășărească, dar bastonul patern argumenta așa de bine, că la urma urmei mă făcea să înțeleg de ce-î vorba.

Cînd erau musafiri la masă, ședeam frumos pe scaun, nu'mi sfredeleam nările nasului cu degetul și recitam după cererea publicului, mai bine ca un bun absolvent al Conservatorului de declamație, clasicele versuri:

De dimineață te scoală,
Te îmbracă și te spală
Și ridică glasul tău
Către bunul Dumnezeu!..

Dar nu am intenția să fac aici o autobiografie, de aceea să lăsăm la o parte vremea, cînd scînciam în brațele unei doici grăsulii, și să trecem mai departe peste cîțiva ani.

* * *

Acela care vă ține de vorbă acum ajunsese la o etate, cînd și-ar fi dat un an din viață ca să se mai răsfete ca odinioară în brațele doiceii de care v'am vorbit mai sus. Trecusem bacalaureatul grație cunoștințelor mele scolastice și mai ales cunoștințelor pe care le avea defunctul meu tată printre membrii comisiunei examinatoare.

M'am înscris, firește, la drept. Mă simțeam împins spre cariera aceasta de o vocație irezistibilă, complicată cu dorința tatălui meu d'a continua meseria părintească.

Bietul tata, îmi cumpără o întreagă bibliotecă de cărți de drept : Rambaud, Demangeat, Mourlon, cu un cuvînt toată proza juridică, care s'a scris de la Christos pînă în zilele noastre.

Mi-aduc aminte ca acum, tata a depus pe masă cinci poli, subsidiul meu lunar, a mai depus pe frunte-mî o sărutare și mi-a zis solemn :

— Ghiță tată, păstrează bine cărțile astea; după urma lor ai să mănînci odată și odată!

* * *

Mă duceam regulat la toate cursurile. Eram ferm decis să mănînc fripte toate controver-sele juridice.

Dar, felul ăsta de friptură nu prea ține de foame, după cum veți vedea mai la vale.

Tata îmi trimetea, la 31 ale fie-cărei luni, un mandat poștal à 100 lei, însoțit de o scrisoare plină cu diverse sfaturi și cu o sumedenie de rețete pentru gîlci, guturai, durere de măsele, etc., etc. In fie-care scrisoare însă după cuvintele: »Vezi, pune-te pe muncă, nu te ține de ștregăriu« și cele-l'alte, cădea mereu ca un refren fraza aceasta: »Ghiță băete, îngri-jește bine de cărțile alea, ce ți-am cumpărat, costă o sumă de parale, după urma lor o să mănînci odată și odată...«

Ascultam cu sfințenie de consiliul ăsta; căr-țile erau noui-noulete, cu foile netăietate. Cum puteam să 'ngrijesc mai bine de ele?

* * *

S'aū apropiat examenele. Scot din cufăr cite-va cărți și m'apuc să citesc. Citesc o zi, citesc două, a treia însă mi s'a'nfundat. Novelele lui Justinian începură să mi se pară mai som-nifere de cît novelele lui... (loc rezervat pentru reclamă), iar Digestele îndrăcit de indigeste.

Și-apoi nici hal de învățat nu prea aveam. Suta părintească se dusese pe copcă într'un

mic chef pe care-l făcusem într'o seară cu prietenii; nu plătisem d'o lună birtul și birtașul refuza să-mi mai servească pe veresie porțiile lui de sarmale.

Ce-î de făcut? Dejunul din ziua aceea nu se arăta de loc la orizont. Stomacul începuse să dea concerte symfonice spre marea mea desperare. Să scriu acasă să-mi trimeată parale? Mă-era rușine. Eram sigur, că m'aș fi pomenit c'o scrisoare de un kilometru, plină de anateme și de observații strașnic de severe. Apoi întrebarea teribilă: ce-ai făcut cu suta trimisă, mi se părea că răsună mai groaznic de cât celebra frază a lui Dumnezeu: Caine, Caine, ce-ai făcut cu fratele tău Abel?

Aruncaî pe Justinian cât colo și meditaî adînc.

Peste cîte-va minute fața mi se ilumină, deslegasem grozava problemă. Deschiseî cu-fărul, înfășuraî frumos într'o gazetă vre-o șease manuale de drept și-mi îndreptaî pașii grăbiți spre Cociu, vestitul anticar de pe Boulevard.

— Cît d'ai p'astea?

Cociu le examină cu multă băgare de seamă, apoi după o matură gîndire:

— Cinci franci.

Am luat piesa cu cea mai mare grabă posibilă, căci mă-era teamă să nu-și ia seama,

și-am pornit în pas gimnastic spre birt. Eram salvat!

Și pe cînd mă scobeam cu mulțumire în măsele, după ce devorasem o tocană mai delicioasă ca ambrozia zeilor din Olimp, — o lacrimă de înduioșare se scurse pe obrajii mei.

Imi adusesem aminte de vorbele bietului tata : Ghiță băete, păstrează bine cărțile astea ; după urma lor o să mănînci odată și odată !..

TI VEDI DUMNUZEU

Un ovreiū era la mare ananghie de parale. Se duse la un bancher să ia ceva cu împrumut.

— Imă tribue atîta, Domnuli.

— Iu daī — zise bancherul care era tot ovreiū — cu zeși la sută dobîndă.

— O veī! zeși la sută! Puntru di še nu daī mai puțin deja?

In sfîrșit, tura-vura, bancherul lasă dobînda 9 la sută.

Dar ovreiul nu era mulțumit nicī cu atît ci zise:

— Cum îți vini să cerī la iu atîta dobînda! Nu ți frichi că te vedi Dumnuzeu di sus di pisti cer?

— Așa un dobitoc mai ești tu măī Ghidale — răspunse bancherul — nu 'nțelejī tu că dacă daī cu dubînda de 9 Dumnuzeū vede 6 de sus?!?

UN MENAJ DE POET

Ținărul poet Idealovicî e însurat de curînd.
Căsnicia lui? Un ideal!

Judecați numai după scena absolut autentică
pe care vă voi povesti-o aici:

Idealovicî se așează la masă cu un aer inspirat. E'n vervă. E capabil să scrie pe nerăsuflăte un milion de versuri. Pune mîna cu un deget febril pe condei, și:

IDEALOVICÎ (scriind):

Aparî ca și un astru
Pe cerul vieții mele,
Un cer intens, albastru

MADAM (întreținînd): Vai, doamne ce lichele!

IDEALOVICÎ (aruncînd condeiul nervos). Cine soro?

MADAM: Eî cine! Popescu și Popeschina! N'ai văzut ce fasoane făceaă la *faivoclocul* lu madam Haralampiu? Par'că erau verî primarî cu Beizadea Ghica!

IDEALOVICÎ (continuînd a scrie):

Ah zîmbetul de fee,
Al dulcei tale guri
M'a fermecat femeie...

MADAM: Ce proaste murături!

IDEALOVICÎ (din ce 'n ce mai necăjit): Ce murături
dragă?

MADAM: Murăturile pe care le-am pus alaltă-
eri la putinică. Of doamne!..

IDEALOVICÎ (răsucesce supărat o țigară și urmează să
scrie):

De-ai ști ce dulce este
Să sufer pentru tine,
Imi pare ca 'n poveste...

MADAM: Infecte! Pațachine!!

IDEALOVICÎ (esasperat); Cine puiule?

MADAM (supărată foc): Maî te faci că nu știi?
Șandramalele-alea la cari îți răsuceaî dum-
neata mustața cînd am fostără aseară la Mitică
Georgescu!.. (Roșie ca focul, se scoală 'n sus, gesticu-
lează, scîrșnind din dinți). A! domnu face pe chi-
nezu? Las' că știm noi cu ce poamă avem
a face! (Sarcastic). Și pentru dumnealor compui
acușica acrostișuri, hai?... (Cade pe scaun și isbuc-
nește în plîns). Ah doamne, ce nenorocită sunt,
ce nenorocită! Quel malheur maman!..

IDEALOVICÎ (zăpăcit, asvirle manuscrisul; se duce lîngă
dinsa să o 'mpace): Sofițo! Bibicule! Sofițicule! Te

'nșeli drăguță, parol că te 'nșeli! Să-mi plesnească ochii dacă mă gîndeam la ele! Nici nu făceam acrostihuri, ci o baladă...

MADAM (plîngînd cu sughituri și căznindu-se să-și rupă rochia cu unghiile): Baladuri! Care va să zică acum baladuri! dumneata te duci la bal maschè?

IDEALOVICI (încrămenit): Dar puiule... dar...

MADAM (șipînd): Quel malheur maman! Quel...

... *D'a capo al fine.*

RECLAMĂ GAZETĂREASCĂ

I.

Să nu-î pomeniți lui Iorgu Diaconescu de presă.

Cînd aude vorbindu-i-se de o gazetă se face foc, fuge ca dracu de tămîe, ca un bolnav de operație, ca un ginere de soacră-sa.

Dacă, în loc de a fi un modest profesor de gimnaziu, ar fi un fel de țar al Rusiei peste România, cu siguranță că 'n douăzeci și patru de ore toți gazetarii din țară ar fi spintecați cu propriile lor foarfece.

De unde atîta ură înverșunată? Care-î pricina acestei turbate vrăjmășii?

Istoria-î simplă și înduioșătoare ca o tragedie clasică.

Să vedeți.

Scosese de sub tipar ultimul lui volum. Muncise mult, era o lucrare serioasă în care 'și pusese toate speranțele: era sigur c'o să-î

aducă dintr'odată și faimă de autor cu renume și avere.

Cînd se plimba pe calea Victoriei și-și vedea cartea la vitrina unei librării se oprea în loc și-o privea lung, lung și cu drag, cum ar contempla cine-va fotografia unui unchiu plecat în America de la care așteaptă într'o bună dimineață o moștenire de cîte-va milioane de dolari.

Trecu așa o lună, trecură două, dar vai, volumul lui Diaconescu nu 'și îndeplinea de loc mareața misiune ce-î încredințase autorul: nu-î aducea nici celebritatea, nici bogăția.

Aștepta zadarnic mușterii în rafturile librăriilor, acoperit cu un strat respectabil de praf care par'că voia să arate că praf se alege din toate visurile omenestii.

Iorgu era plouat, amărît, cătrănit, ca un tată de familie care vede că-î îmbătrînește fata 'n casă și nu-î vin pețitorii.

Văzîndu-l în starea asta sufletească, prietenii — căroră nefericitul autor le încredințase tainica-î durere — îl sfătuiră :

— Bine omule, cum vrei să se vîndă dacă nu-î faci reclamă ?

— Reclamă ?

— Negreșit. Volum fără reclamă e nuntă fără lăutari. N'ai și tu vre-un prieten pe la gazete ?

— Ba da.

— Dă-î nene un volum și roagă-l să-ți facă acolo o recenzie că nu-î treabă mare. Să vezi pe urmă cum se vinde: ca piinea caldă!

— Bine, am s'o 'ncerc și p'asta.

II.

A doua zi Iorgu Diaconescu se prezintă în redacția ziarului politico-literar *Opinia Publică* unde era prim redactor vechiul lui coleg din clasele primare Pompiliu I. Negoescu.

Fu primit cu multă cordialitate.

Cînd află obiectul vizitei sale, primul redactor exclamă cu o amabilitate amestecată cu nițel aer de protecție:

— A, ai scris un volum? *Flori de toamnă*... frumos titlu! Îți voi face cu plăcere monșer, serviciul ce-mă ceri. Nu prea am timp să citesc — știi infama asta de politică — dar pentru tine, un vechi camarad, voi face un sacrificiū. Am să-l citesc și să-ți trîntesc un antrefileu să te ridic în slava cerului!.. Haï acum la Gambrinus, să stăm la o bere și să ne mai aducem aminte din tinerețe...

Incîntat, Iorgu plăti la berărie o consumație de vre-o șeșe halbe, și împrumută și c'un pol pe primul redactor «care avea o întîlnire urgentă cu un deputat la Capșa și — mănțe-

legi monșer — ar fi zăbovit prea mult ducându-se pîn'la administrația gazetei să ceară un avans din chenzenă».

Când plecă acasă, autorului nostru nu-î părea rău de loc nici de consumația plătită, nici de polul ce-l dăduse pe de-asupra (adică vorbind drept îl dăduse pe dedesuptul mesei fiind-că primul redactor se jena de public).

Nu regreta de loc, căci, la despărțire, bunul său amic Pompiliu îl asigură încă odată :

— Monșer fiî pe pace. Citește mîine *Opinia Publică* ediția — a treia. Noaptea asta o jertfesc pentru tine să-ți dau gata volumul din scoarță pînă'n scoarță, iar mîine torn articolul.

III.

— *Opiniea Publică* ediția treia !

Iorgu aruncă un gologan, smulse ziarul din mîna țigănușului cu o grabă febrilă, și, ne mai avînd răbdare pînă'n cancelaria gimnaziului unde se ducea, se opri în stradă lîng'un felinar și desfăcu foaia.

În pagina întîia, în fruntea coloanei a cincea, titlul volumului lui »*Florî de Toamnă*« îi apărură dintr'o dată, cu litere groase și negre cari par'că zîmbea, rîdea, dansa de fericire.

Citi :

»*Florî de Toamnă* ! : ce titlu sugestiv și cît e

de potrivit cu conținutul acestui volum care va fi de sigur miine sub căpătiul tuturor rafinațiilor amatori de artă. Cîtă suavă melancolie, ce tristețe nețarmurită și dulce se degajează din fie-care strofă. E ca o îndepărtată doină cîntată dintr'un caval ale cărui note se pierd în desimea unui codru secular. Un singur cusur are acest poet, care debutează așa de strălucit: e prea eminescian, prea face să vibreze coarda elegiei desnădăjduite a îndrăgostiților de Nirvana; dar, afară de acest mic defect, inerent orî-cărui începător care nu poate avea o personalitate a sa distinctă după cum a zis cu drept cuvînt Taine în *Philosophie de l'Art*...

... Iorgu deveni palid ca o cîrpă, ziarul îi căzu din mîini și nicî nu-l mai ridică de jos.

Emoțiunea unor elogii așa de măgulitoare?
Probabil.

IV.

Din cîți-va pași fu în redacția *Opinieii Publice*.

Cum îl zări, Pompiliu I. Negoescu, radios, zîmbind cu modestie, cu mîna 'ntinsă, îi spuse repede:

— A, pardon... Te rog să nu 'mî mulțumești, nu mî-am făcut de cît datoria. Plăcerea ce am simțit citindu-ți opera e răsplata

cea mai frumoasă pentru mine. Nous sommes quitte !

— Zică c'ăi citit volumul meu ?

— Până la 2 am stat azi noapte. E divin ! Sublim ! Complimentele mele monșer, vous êtes épatant, parole d'honneur !

— Și... ești de părere că sunt cam eminescian ?

— Hm... așa și-așa... adică să vezi... forma e originală, a ta... dar fondu... fondu...

— Domnule prim-redactor, ești o canalie ! Nu m'ăi citit volumul cum n'am citit eu Mahabarata și Ramaiana !

— Dar...

— Încă o dată, domnule prim-redactor, ești o pușlama ! Volumul meu *Flori de toamnă* nu cuprinde nici un picioruș de vers...

— Dar...

— Domnule prim-redactor, volumul meu *Flori de toamnă* este un manual de botanică pentru școlile secundare de ambe sexe !!! Iar dumneata ești un șclerat ! Recensia pe care ăi bine-voit s'o scrii e o măgărie care m'a compromis pentru tot-d'a-una !

— ? ! ? ! ? ! ? ! ? ! ? ! ? ! ?

Înțelegeți de ce nu trebuie să pomeniți nici odată de presă înaintea lui Iorgu Diaconescu, profesor de științele naturale la gimnaziu ?

GÎSCA LU DON COLONEL

Don căpitan Vătraiu e foarte vesel. A primit plocon de la vagmistru două giști grase, furgăsite probabil pe la vre-unul din vecinii cazarmei.

Don căpitan își linge buzele mai din nainte privind la cele două păsări bine jumulate, fără tulei pe ele, și se gîndește ce bine o să le stea tolănite pe tava 'ncărcată cu varză, plutind într'un lac de grăsime.

Dar d'odată lui don căpitan îi vine o idee pe care o și execută în doi timpî și trei mișcări :

— Hei, Tănase. (Tănase e ordonanța dumnealui).

— Trăiți!

— Uite, ia gîsca asta și du-te cu ea la don colonel, să-î spuî... ce dracu să-î spuî? ha, să-î spuî că am vînat-o chiar eû... Ba nu, că giștile nu se vînează, mă fac de rîs... Eî, spune-î și tu ce te-o tăia capul. Și acum: marș!

Și marș a fost. Tănase a făcut »stînga 'n prè« cu gîscă cu tot și a pornit spre domiciliul lu don colonel Zevzecescu.

Vezi, și Tănase era vesel ca și căpitanul că o să-î facă plăcere colonelului. De aceea, cuprins de o nerăbdare ușor de înțeles, cum ajunsese la don colonel intră ca o bombă în camera acestuia, fără să sune, fără să bată la ușă, și strigă odată de răsună toată casa:

— Trăiți, don colonel, m'a trimis don căpitan să vă dau gîsca asta la care cînd vă uitați vă lasă gura apă nu altceva!

Dar, spre marea decepție a bieteii ordonante, colonelul, în loc să zică mersi, se încruntă ca un gealat și se resti:

— Gîsca lu tat'tu! Așa se vorbește supiorului, mă mocofoane? Așa se prezantă cine-va la domițiliul unui colonel?

— Trăiți don colo...

— Nu crîcni! Să ne 'nchipuim că tu ești colonelul. Adu 'ncoa gîsca. Să te uiți la mine cum intru, cè fac și cum vorbesc și să bagî la căpățînă.

Nefericitul Tănase făcu întocmai ce-î comandase colonelul, holbînd niște ochi mari cît o lună plină.

Don colonel Zevzecescu eși afară cu gîsca 'n mîină, bătut de trei orî în ușă, discret.

— Intră! răspunse Tănase care 'și mai venise nițel în fire.

Colonelul intră. Iși scoase chipiul din cap cu un gest măreț, apoi se postă lângă ușă într'o atitudine de statuie și zise rar și răspicat:

— Trăiți d-le colonel! Sunt însărcinat de domnul căpitan să vă rog să binevoiți a primi din partea d-sale, împreună cu salutarile cele mai respectoase, această gîscă!.. Ați auzit mă răcane, așa se prezantă înaintea superiorului!

— Înțeles, don colonel, răspunse Tănase. Și eă, adică colonelul, ași fi zis atuncea:

— Bravo băete, să trăești, na și ție un franc pentru osteneală, ca să beți un rachiū!

... Colonelul a rîs cu poftă de pozna ordonanței și i-a dat francul.

O ZI LA CONSTANTINOPOL

Am debarcat de cîte-va ceasuri și m'așez la masa mea de lucru ca să scriu. Cu nepuțință! În urechi îmi vîjje urletul sirenelor, pereții odăei se apropie și se depărtează, toate lucrurile din jurul meu le văd vag ca printr'o sită, mă simt încă în cabina vaporului legănat de valurile năbădăioasei mări.

Eram patrusprezece inși, dintre cari două cucoane și trei copii, la un prinz copios în Constanța, cînd s'a făcut propunerea unei călătorii la Constantinopol. Amicul B., talentat artist de la Teatrul Național, a desfășurat o elocință ciceroniană pentru a împedica realizarea proiectului. Nicî-odată Marea Neagră n'a fost mai neagră de cum a descris-o B. spre a ne înfricoșa și a ne sili să renunțăm la ideea plecării. Totul a fost zadarnic. În cîte-va minute, grație amabilității d-lui Coandă, sub-directorul serviciului maritim, formalitățile de imbarcare aū fost îndeplinite; peste

alte cîte-va minute vaporul »Regele Carol« a început să se depărteze de țarm.

Amicul B., care văzînd că n'are încotro absorbise o cantitate respectabilă de pahare de Odobești, devenise de-odată mai curagios de cît toți. Rezemat de rampa covertei, el se crezu dator să adreseze un solemn și vehement discurs numerosului public grămădit pe cheiul spre a asista la plecare, discurs din care extrag următorul pasaj :

— La revedere lașilor cari nu aveți ca noi curajul să înfrunțați pericolele mării! La revedere, și să știți că orî cît e marea de mare, ea nu va fi în stare să înghită pe artistul B. care e și mai mare de cît marea!

... Din tot sgomotul portului d'abia mai străbate pînă la noi ecoul ultimelor hohote de rîs cu cari d. deputat Ștefan Ioan, rămas pe uscat, a subliniat logosul lui B.

... Marea e întăritată. E noapte — și, tot-d'auna noaptea, întocmai ca o femeie nervoasă, marea suferă de insomnie; ea geme și se frămîntă, neliniștită, neputînd să adoarmă. Dar, în noaptea asta, marea e mai agitată ca de obicei. In ajun a fost furtună. Acum e ceea-ce marinarii numesc *hulă*. Nu ca s'o hulesc, dar tare-î afurisită hula asta! Cele trei milioane și vre-o cincî sute de kilograme cît cîntărește vaporul »Regele Carol«, plus greu-

tatea mărfurilor și a pasagerilor, greutatea acestora din urmă fiind sporită prin sticlele de Odobești consumate de B. (ca și de subscrisul de altminteri), totul e ca un fulg de ușor pentru valurile năpraznice. Vaporul se clatină mai abitir de cât Ciucurete în rolul bețivanului din »Vagabonzi«, dar și »lunecă« — vorba aceluiaș mucalit actor.

Plutim în largul mării. Din imensul pământ n'a mai rămas nimic, afară doar de praful de pe tălpile ghetelor noastre.

Numai apă și cer zărește prin negura nopții ochiul spăimîntat. Apa vrăjmașă care îmbrîncește și se căsnește să doboare monstrul de fier ce calcă triumfător peste talazurile miniate, și cerul mut și misterios spre care sboară involuntar din toate sufletele o rugăciune plină de speranțe. Din nemărginire stelele scipesc și »ne fac cu ochiul«, ca și cum ne-ar spune: — Fiți pe pace fricoșilor, este aici sus Cineva care are grijă de voi!

Increzătorii în atotputerea și îndurarea nevăzutului ocrotitor, căutăm deocamdată să ne asigurăm o altă protecțiune prețioasă. Lucrul ne e foarte ușor, căci comandantul vaporului, d. maior Periețeanu, este însăși gentilețea în persoană. Convorbirea se deschide, în chip firesc, despre »răul de mare«. Simpaticul comandant spune lucruri foarte inte-

resante, dar spre marea mea părere de rău nu pot să le ascult: cucoanele cari fac parte din viteaza noastră expediție s'au refugiat repede în cabine, iar eu — galant tot-d'auna cu sexul frumos — nu vrui să fac divergință și o ștersei la minut, lăsînd pe podelele covertei suvenirul excelentului prînz din Constanța. Nu vă speriați, nu inzist. Am suferit ca niște mucenici o noapte 'ntreagă, și tocmai în spre ziuă, după ce am respirat o batiștă îmbibată cu cloroform și alte preparații ale d-lui doctor Păcuraru, prietenosul medical al vaporului, puturăm să așipim.

Trebue să adaog, spre rușinea mea, că, din toți cei patru-spre-zece cîți eram în ceata noastră, am avut »mal de mer« numai cucoanele, copiii și eu, cu toate că nu sunt nici minor, nici — mai cu seamă — sex frumos. Tovarășii mei s'au purtat ca niște »bătrîni lupi de mare«. O mențiune specială merită artistul L. care a funcționat tot timpul ca »serviciu sanitar«, ducîndu-se de la pacient la pacient, oferindu-le o vorbă de consolare sau o feliuță de lămîie și o dușcă de cognac. A îngrijit de noi cu o adevărată solitudine maternă, și de aceia am conferit în unanimitate artistului L., zis și Moșilică, titlul de: »mama vaporului«.

Ne-am văitat, am bombănit, am blestemat,

o noapte întreagă. Când însă vaporul a intrat în Bosfor, sub cascada de raze a soarelui unei dimineți superbe, am uitat totul, și frica și neplăcerile »răului de mare«. O, ce minunat fotoplastice a instalat Dumnezeu pe malurile Bosforului! Kavak, Buiukderè, Therapia, Scutari, au defilat înaintea ochilor noștri fermecați ca de-o vedenie de feerie. Iată somptuoasa Dolma-Baccè, iată palatul unde a fost găzduit împăratul Wilhelm al Germaniei, iată magnifica vilă a Kedivului Egiptului, uite impozantele clădiri ale legațiunilor germană, engleză și franceză. Un edificiu superb înconjurat de soldați ne atrage luarea aminte. Acolo, în propriul său palat, este închis Murad, fratele sultanului Abdul Hamid. »Inchis«, cel puțin așa se zice de către oficiali, căci lumea din Constantinopol șoptește că nefericitul prizonier ori că a fost ucis de mult, sau că zace în fundul vre-unei temnițe grozave de prin Asia, și că sentinelele care se învîrtesc în permanență în jurul palatului din Bosfor sunt puse acolo numai pentru a amăgi pe partizanii lui Murad. În adevăr, ni se spune, Murad are numeroși partizani care s'au încercat să'l urce pe tron, iar nebunia lui a fost numai un pretext pentru ca Abdul Hamid să se scape de un rival redutabil.

Iată și Seraiul. O clădire lungă și îngustă

care se coboară pe panta dealului: are fizionomia unui tren. Sunt peste trei sute de cadine în harem, frumuseți de toate nuanțele și de toate naționalitățile, cari se ofilesc în pușcăria lor aurită, neauzind alte glasuri omenestii de cît pițigătuirile eunucilor și caraghioslicurile piticilor angajați de Sultan ca bufoni ai Seraiului. Cadinele cîte odată ies și prin oraș, dar în trăsuri închise, acoperite cu voaluri impenetrabile și strașnic păzite. Cînd vine în Constantinopol cîte o trupă de teatru streină, — cele franceze vin mai des, — Sultanul le cheamă și la Seraiu să-î distreze odașicele. E singura distracție ce poate să le ofere bietul ghiuj bătrîn care are acum șeșezeci de ani încheiați. Amănunt picant: în fie-care an, în ziua aniversărei nașterii Sultanului, mama sa îi face cadou... cîte-o fată tînără și frumoasă cu care Abdul Hamid își îmbogățește admirabila-î colecție. Iată nobilelor matroane occidentale cum îngrijește în Orient o bună mamă de fiul său, — și vă mai lăudați cu civilizația voastră!

Dacă n'ar fi afurisita ceia de bătrînețe, Sultanul ar trebui să se considere cel mai fericit om de pe lume. Să ai trei sute de neveste frumoase și nici-o soacră e de sigur idealul vieții conjugale!

Dar în splendida panoramă ce se desfășoară

pe dealurile ce împodobesc țărmurile Bosforului, printre livezile de chiparoși, nu sunt numai palate. Sunt și case mai modeste. Ca și palatele, ele sunt construite din lemn și au o înfățișare foarte pitorească. Negre — ca chipul unui turc — cu mici ferestruți albe — ca niște ochi strălucitori — și cu acoperișurile lor roșii ca niște fesuri, aceste case îți fac impresia unei armate de turci uriași puse acolo ca să apere cetatea Padișahului de năvălirea ghiaurilor.

Fiind-că veni vorba, 'mă aduseși aminte să vă spun că la intrarea în Bosfor, pe un mal și pe cel-l'alt, vezi un număr considerabil de guri de tun cari rînjesc amenințătoare la bastimentele ce trec. Tunurile astea ne-au făcut nouă, țivililor, o impresie teribilă. Ne gîndeam că Constantinopolul este o cetate invincibilă și că temerarii cari ar căuta să pătrundă în Bosfor cu gînduri dușmane ar fi făcuți praf în cîte-va minute. Un ofițer de marină, însă, ne-a scos din eroarea noastră arătîndu-ne că modul cum e apărat Bosforul nu prețuște nici un piastru fiind din cele mai primitive, și — afară de aceasta — pe vreme de ceață ar putea să intre în Bosfor nebăgată de seamă toată flota de răsboi rusească de pildă. Dar asta-î treaba Europei! Noi, cari nu venim la Constantinopol cu intențiuni de cu-

ceriri războinice, să trecem la chestiuni mai pacifice.

... Mulțumită amabilei intervenții a d-lui Derussi, primul secretar al legațiunii române din Constantinopol, ni se pune la dispoziție, îndată ce debarcăm, dragomanul și cavasul legației ca să ne conducă prin oraș. Totuși mai luăm și un interpret. Sau mai bine zis el ne ia pe noi, căci era cu totul de prisos, și respinseserăm deja într'un sfert de oră vre-o zece inși cari, în cea mai pură franțuzească ce se vorbește la ... Cafeneaua Colaro, ne solicitaseră onoarea de a fi atașați pe lângă persoanele noastre. Unul dintre noi, să-î zicem »Șeful«, care are un baston cu șiș cît iataganul lui Osman Pașa de mare, cînd a văzut pe un al unsprezecelea candidat, scos din pepeni s'a răstit la el :

— Fugă că bag șișul în tine !

Intrepretul a făcut un compliment grațios, a răspuns la această amenințare cu un »mersi moșieû« și d'atunci n'am mai scăpat de el. Cuvintele »*bag-șișul*« produc în Constantinopol un efect magic ! Și ast-fel caravana noastră s'a mărit încă cu trei membrii : d. Adam dragomanul, cavasul și intrepretul ; în total eram deci șapte-spre-zece. Pornirăm încet, iavaș-iavaș, să îndeplinim formalitățile obicnuite la poliția portului și apoi la prefectura poliției.

Acéstă din urmă înnaltă autoritate este somptuos instalată într'un palat ceva mai puțin frumos de cît otelul Simion din Covaci, care s'a dărîmat. Un turc, cu picioarele goale în papucî, tocmai oferea un felegean cu gingirile domnului prefect al poliției care, descheiat la tunică, mușca cu poftă dintr'o felie de cantalup. Domnul prefect și încă o duzină de subalterni ai d-sale se uitară urît rînd pe rînd la noi, bolborosiră nu știu ce către d. Adam, din care nu înțeleseserăm de cît cuvintele: dandană, bucluc și matrapazlic, și apoi cu un foarte politicos »sictir« ne invită să plecăm.

Cuvîntul »sictir« la Constantinopol nu are accepțiunea vulgară ce i se atribue la noi. E introdus chiar în limbajul oficial și, zice-se, în gările turcești auzi zilnic acest dialog:

— Marafet azâr ?

— Azâr.

— Sictir !

Adică :

— E gata mașina !

— Gata.

— Plecați !

De oare-ce și noi eram »azâr« am »sictir«, adică am plecat.

Unul din poeții mei de predilecție, Joséphin Souлары, a zis :

Le bonheur que la main n'atteint pas n'est qu'un rêve...

Ei bine, Constantinopolul este una din acele fericiri pe care nu trebuie să puî mîna. Văzută de departe, de pe vapor, nu se poate închipui panoramă mai încîntătoare. De-aproape, tot sulimanul depărtărei dispăre, și cea mai pocită arătare ți se înfățișează.

Cine a întîrziat prin centrul Bucureștilor într'o noapte înstelată de vară și a simțit parfumul pe care-l împrăștie defileul sacalelor companiei barometrice, acela nu mai are nevoie să înfrunte primejdia unui voiaj pe mare pentru a se duce la Constantinopol. Acela poate spune: am fost, — căci mirosul Constantinopolului îi e cunoscut. Iar acela care a scăpat pe vapor de »mal de mer«, este aproape sigur că, plimbîndu-se prin Sтамbul, va căpăta »mal de... terre«, dacă nu va avea grija să-și astupe ermetic ambele orificii nasale. Fericii cei cari aû guturaiu, cînd vizitează Constantinopolul.

Calomniam sacalele companiei barometrice adineaori cînd comparăm parfumul lor cu al Constantinopolului.

Nu, parfumul lor e suav ca al violetelor de Parma în comparație cu duhoarea pestilențială ce se exală din trotuarele, din casele, pînă și din felinarele acestei imense fabrici

de ciură și holeră care se numește capitala imperiului otoman.

Constantinopolul nu este pavat cu piatră cubică, asfalt, bazalt sau lemn. El e pavat cu... coji de pepene și cu cîini. Cel puțin e unul, cît am umblat pe jos, n'am întîlnit sub pașii mei de cît coji de pepene și cîini. Iarba cîmpului, nisipul mării și stelele cerului vă dau o slabă idee de cantitatea cîinilor cari se află în Constantinopol. Tolăniți în mijlocul uliței, sumedenia de dulăi par cufundați într'o reverie adîncă. Poți să-ți calci pe coadă și n'aui să mârâie de loc, în schimb însă tu o să chelălăești al dracului căci turcul e 'n stare să-ți vîre iataganul în burtă cînd oî îndrăzni să comiți o asemenea crimă de les-ciine. Javrele astea le insuflă turcilor o nemărginită venerație; ele sunt considerate ca fiind protejate de însuși Mahomet profetul. Se vede că Mahomet ăsta e un soi de răposata madam Străchineasca!.. În fie-care Vineri, sărbătoarea Selamlâkului, din caseta particulară a Sultanului se cumpără piine, și mai multe căruțe cutreeră orașul dînd de mîncare cîinilor vagabonzi. Afară de asta, precupeții, măcelarii, birtașii, sunt obligați să asvîrle în stradă poamele stricate, hoiturile imputite, lăturile și resturile de mîncare spre a hrăni pe domni cîini.

Măsura asta higienică este probabil luată de consiliul sanitar superior din Stambul spre a combate epidemiile!

Altă particularitate a Constantinopolului sunt casele sale clădite numai din lemn, cu caturi multe, pe coperișul cărora sunt întinse spre uscarea rufe, printre cari — cu toate stăruințele mele — »monsieur l'interprète« n'a fost capabil să-mi arate faimoșii nădragi ai lui Mahomed. In schimb am contemplat nădragii tuturor credincioșilor și credincioaselor lui Allah, priveliște — care dacă e lipsită de poezie — e plină de originalitate.

Oh! căsoaietele astea de scîndură, ce pepinieră de ploșnițe o fi în ele! In loc să masacreze pe bieții armenii nevinovați, Turcii ar face mai bine să înceapă un măcel cu țacherlină prin propriile lor domiciliu. Ar extermina miliarde de stînjeni de ploșnițe (zic »stînjeni« pentru că sunt »de lemn«).

Așa dar, în rezumat:

Constantinopolul este bogat în câini, interpreți și ploșnițe.

Constatarea aceasta odată făcută, ne urcăm în patru »harabagi« și pornim să vedem și cele-l'alte lucruri demne de văzut.

Eă eram cu amicul meu G., poreclit și »Neamțul«, în acelaș »harabagi«, pe scaunul din fund al birjei; pe scăunelul din față s'a

instalat mai târziu »Mama vaporului«, iar pe capră a fost scris în cartea negrelor destine să se așeze »monsieur l'interprète«.

Intr'un sfert de oră, »monsieur l'interprète« ar fi pisat o sută de căpățini de zahăr cu »explicațiile« lui. Dar sărmanele noastre căpățini nu putură suporta această operație, cu toate că și eu și Neamțul suntem niște băeți de zahăr. Ne-a pisat interpretul de neapucase stenahoria.

— Șa șetiun mejon... Șa șetiun șoldà... Șa șetiun sien... eün sien tîurc coachil n'a pa dă fej... Șa șe la Banc Otoman...

Par'că noi aveam orbul găinilor și nu vedeam că aia-î o casă, ăla-î un ciine, celălalt un soldat, și par'că nu puteam să citim co-geamite firma a Băncei Otomane!

Dar bietul interpret voia să-și câștige bacșișul! Foarte bine, dar mie și Neamțului cine ne da bacșiș ca să ascultăm plicticoasele și inutilele lui lămuriri? L'am rugat să treacă în altă birje pentru a se folosi și cei-l'alți amici de prețioasele lui explicații: ghinionul a căzut mi se pare asupra simpaticului nostru amic Gogu de la Câmpina.

Neamțul, feroce și diabolic, rîdea de se prăpădea, gîndindu-se la pacostea ce căzuse pe capul nefericiților prietenî din birja lui Gogu. M'am pus și eu pe rîs, mai ales că Neamțu

avu nostima idee să 'nceapă să imiteze pe »monsieur l'interprète« :

-- Şa şetiun fam tiurc... şa şetiun melon... şa...

Rîdeam cu poftă, cu toate sdruncinăturile şi hodorogirile harabagiului. Dacă am scăpat atunci, Neamţule, să ştii că nu ne mai bolnăvim toată viaţa de încurcătură de maţe.

Iată podul, celebrul pod de peste Cornul de aur, care leagă cartierul europeanesc Pera de bătrînul Stambul.

Un turc întinde mîna la fie-care trăsură sau pieton cari trec. I se aruncă o para sau ceva mai mult, nu ştiu; necunoscînd precis valoarea monedelor turceşti, eu i-am asvirilit se vede o piesă mai mare, căci auzeam în urmă pe interpretul nostru strigînd energic »*cusur bre!*« şi pe turc răspunzîndu-î »*ioc bre!*«

Birul acesta, care produce mi s'a spus aproximativ 20—30 mii de franci zilnic, este destinat pentru întreţinerea podului.

Podul era ruinat şi găurit ca un ciur, fapt care mă lămuri pentru ce turcul care încasează taxa de trecere nu dă chitanţă.

Peste cîte-va clipe, la un semn al interpretului, gest forte solemn pe care »monsieur l'interprète« îl făcea foarte des cu degetul cel mic, spre marele haz al Neamţului, cei patru harabagii se opriră.

Moscheea Sfînta Sofia! Ne grăbim să examinăm de-aproape această una din frumusețile lumii. La intrare, rămînem o secundă nedumeriți. Pragul ne făcu impresia unui port în care staționa o sumă de bărci destul de mari. Privind mai de-aproape, însă, băgarăm de seamă că bărcile nu erau altceva de cît niște papuci enormi. Ne introduserăm în ei, după ce plătirăm cuvenitul bacșiș, și începurăm să patinăm pe rogojinile ce acoperă dalele de piatră ale vastului dom, ca să nu ne cadă papucii din picioare. Trei hogi, în trei puncte deosebite, comenta Coranul, înconjurați de cîți-va credincioși. Glasul lor vibra sonor pierzîndu-se sub colosala boltă; în deosebire m'a impresionat glasul unuia care tîmăcea sfînta carte pasionat și tunător, cu ochii plini de fanatism strălucind ca jeraticul pe chipul lui de cărbune.

N'au dat nici cea mai mică atenție celor șapte-spre-zece vizitatori cari cu tîrîșul papucilor și cu convorbirea lor le tulburau pacea rugăciuneii. Și doară vedea ei bine că suntem niște »ghiaur« cari am venit acolo ca să-i privim ca pe niște dihanii curioase. O, extraordinară putere a credinței! Credința oarbă absorbea și stăpînea toată ființa acestor primitivi. Ei n'aveau ochi de cît pentru a descifra slovele complicate ale ciaslovului sa-

cru, n'aveau urechi de cît spre a asculta cuvîntul lui Allah, nu trăiau în acel minut de cît pentru a pătrunde adîncul înţeles al divinelor scripturi. Restul lumii nu mai exista. Cei şapte-spre-zece ghiauri, orî şapte-spre-zece muşte pentru dînşii erau tot una. Nu s'au întrerupt din ocupaţia lor cucernică nici un moment.

Greu se poate imagina ceva mai impunător ca moscheea aceasta bizantină. Marmură şi granit, ornamentaţii splendide de mozaic, pretutindenî. Pe una din colonadele uriaşe, interpretul ne arată o cruce săpată, ultim vestigiū al stăpînirii creştine isgonite de semiluna cuceritoare. Pe altă colonadă, întipărirea unei mîini: acolo, ne explică interpretul care începe să devie interesant, acolo — strivind sub picioarele calului — un morman de cadavre creştine — biruitorul Murad 'şi-a reze-mat palma dreaptă plină de sînge; iar crăpătura de pe coloana cealaltă este făcută de o lovitură a săbiei acelui-aş erou păgîn. Urme de creştinism se mai văd şi în cele două picturi de sus: doi îngerî aproape şterşi.

Mă gîndesc visător la crucea aceea mică sculptată nedibaciū în marmura colonadei şi la impresiunea palmei lui Murad: suggestiv simbol al forţei brutale care învinge sufletul şi idealismul. Victorie efemeră, căci par'că

'ntrezărești prin negura viitorului pe cei doi îngeri păzitori ai giganticei biserici, desprinzându-se de pe boltă și avîntîndu-se în sbor spre a vesti lumii că civilizația creștină a fost reîntronată sub măreața cupolă a Sfintei Sofii și în metropola ce se desfășoară așa de pitoresc pe cele șapte dealuri umbrite de chiparoși.

Dar trebuie să pun capăt meditației mele de prooroc de ocazie, căci debarcăm: adică ne scoatem picioarele din bărcile-papuci și plecăm să vizităm moscheea Achmet, marele bazar, muzeul Ianicer, etc.

Umbrele sereii aū început să se întindă asupra orașului. E ora prînzului și ne-a apucat o foame îndrăcită: sdruncinătura harabagiilor este un aperitiv mai eficace de cît toate țuicile și pelinurile de la Berăria Cooperativă.

Deci, cititorî, vă dispensez de-a 'mî mai ura »poftă bună«, căci cea pe care-o am e suficientă pentru a 'mî. da gata toate medgi-diile din buzunar.

E ora prînzului. Cel puțin așa ne anunță stomacurile noastre lihnite, căci de-ar fi să ne luăm după ceasurile turcești ar trebui să fie ora crimelor, a misterelor și sforăelilor. In adevăr, după ceasoarnicele noastre, e 7; iar orologiul unui edificiu public arată ora 12.

Curios lucru cum turcii, cari cu toate merg înapoi, cu ceasornicele merg înnainte!

Lăsăm stomacurile să măi suspine cîte-va momente, căci »monsieur l'interprète« a făcut cu indexul gestul solemn de care am măi vorbit și care isbuti să oprească din sdruncinătură birjile celor patru harabagi.

— Nu jalon voar, medam e meșieu, Moșcheia Ahmet...

— Șa șet iun eglj! îmi explică »Neamțul« continuînd a imita pe interpret.

Iar ne îmbarcăm fie-care în cîte o enormă pereche de papuci în chip de corăbiu și intrăm în moschee. Asta nu măi e bizantină, e turcească sadea, ceea-ce nu o împiedică să fie de-o rară frumusețe și bogăție. În timpul sărbătoarei Ramazanului, trei zile și trei nopți moscheea este în permanență tixită de credincioși. E și un loc, foarte luxos, un soi de lojă așezată sus, rezervat pentru Sultan. Interpretul, însă, ne spune că moscheea n'a fost nici o dată onorată cu prezența lui Abdul Hamid. Padișahul nu s'arată dealtminteri măi nicăeri și nici o dată în public. El rămîne pentru supușii săi o ființă misterioasă, invizibilă, care reprezintă pe Mahomet pe pămînt, și taina aceasta de care se înconjoară este de sigur în mare parte explicația formidabilei puteri — amestec de teamă și adorație

religioasă — de care dispune Sultanul față de noroadele musulmane.

Ramazanul, ne povestește interpretul, se leagă de următoarea legendă: odată, un Pașă puternic, — i-am uitat numele, să-î zicem dacă vreți Caldarîm-Bey, 'și-a pierdut un armăsar la care ținea grozav. Caldarîm-Bey, în culmea desperărei, s'a jurat că trei-zeci de zile nu va bea și nu va mânca. A trei-zecea zi — minune cerească! — armăsarul a fost găsit, Caldarîm-Bey a renunțat d'a mai face concurență celebrului postitor Succi și — iată origina Ramazanului.

După moscheea Ahmet, vizităm așa zisul »Marele Bazar« care, cu tot titlu-î pompos, nu-î mai impunător ca hala noastră de vechituri din București; cucoanele din ceata noastră târguesc papuci turcești, cari sunt tocmai antipodul, saū mai bine zis antica-lapodul papucilor de pe la moschei: mici, micuți de tot, ai crede că la Constantinopol turcoaicele aū obiceiul să poarte papuci numai în cîte un deget. Ah, piciorușele cadinelor... Dar s'o las încurcată cu complimentul meu galant; cum sunt de geloși turcii ăștia, îmi găsesc beleaūa!

După »marele Bazar«, mergem la Ianicer.
— Șa șet eūn miujé.

Un muzăū cu manechinî îmbrăcați în cos-

tume turcești din cele mai depărtate epoci și pînă azi. Costumele nu sunt urîte, dar cu mutrele de ceară ale manechinilor ai înțărca un regiment de copii. Barbara Ubrik de la panorama Braun e un Venus în comparație cu un manechin care represintă pe o odaliscă favorită a unui Sultan oare-care; iar nenea Costache Oprescu, simpaticul și celebrul perceptor din Capitală, ar părea un Adonis pus alături de unele din dihaniile bărboase și încruntate ale acestui muzău.

— Hai acum la masă copii! ne comandă »Șeful«.

Și, hodorog-hodorog, micul nostru convoi de trăsură se pune în mișcare.

O circulație enormă de fesuri pe uliță. Scăldate în lumina de incendiu a soarelui ce apune, părea un ocean de sînge ce-și rostogolește la infinit valurile, sau un imens cîmp plantat cu maci.

— Șa șe son de tîurc! îmi explică cu gravitate »Neamțul«.

De o dată, prin mijlocul acestor talazuri omeneste, trece o trăsură închisă; patru arnăuți cu carabinele întinse, gata să tragă, o escortează. Aruncăm o privire fugitivă prin ferăstruia cupeului: înăuntru era un turc gătit ca o brezaie. Interpretul ne aduce la cuno-

știință că am avut rarul noroc să contemplăm simandicoasa față a marelui Vizir.

Uf! Iacă ajunserăm la restaurantul Tokatlian, pe care nu știu cine ni'l recomandase, adăogînd în glumă că nu trebuie să ne spăimînte numele ăsta armenesc fiind-că se mănîncă bine și... curat.

E un local spațios și elegant, plin de lume: e și berărie, și cafenea, și birt. Ne așteptam la un »menu« turcesc cu musacà-paceà-tuslamà-ciulamà-capamà-chiofteà-iofcà-baclavà-etcaeterà. Dar nu: e un »menu« cu totul occidental care începea cu »potage bisque« și se sfîrșea cu »glăçes«; singur pilaful reprezinta pe listă imperiul otoman. Chiar ridicile ce ni s'aũ servit la friptură erau tot occidentale, tot de lună, — nu erau ridichî de semi-lună, cum poate vă închipuiți!

Am mîncat sdravăn, par'că ajunasem treizeci de zile ca domnul Caldarîm-Bey cel cu Ramazanul. O jumătate de oră nu s'a auzit la masa noastră, masă mare ca la o nuntă boerească, de cît concertul simfonic al furcu-lițelor și cuțitelor, acompaniate foarte agreabil de pocnirea dopurilor de la sticlele pline cu un admirabil vin ușor de Balcani. Un leũ și două-zeci o sticlă înfundată, domnilor cîrciumari bucureșteni; v'o spun asta că poate vă veți rușina să ne mai cereți doi și trei lei

pe cîte un litru de... esență de surcele, vorba spirituelului Mitică al maestrului Caragiale.

Restaurantul Tokatlian, care nu toacă de loc pe clienți, are și următoarea particularitate: la desert, pe lîngă brînză, fructe și cafea, servește și... cărți poștale ilustrate. Am consumat fie-care cîte-o porție respectabilă. Micul și gentilul Grigore, unicul moștenitor al artistului B., un fel de argint viu neastîmpărat, ne-a »epatat« pe toți cu o carte poștală scrisă în turceasca cea mai pură și care conținea aceste cuvinte misterioase: »șaba şeri fler haerulsum«. Șarada asta însemnează pur și simplu un soi de »salutare și frăție«.

Artistul B., ca să nu se lase mai pre jos și să-și piardă autoritatea față de un fiu așa de versat în limbile orientale, începu să ne fredoneze, în mijlocul hazului general și cu delicioasa-î voce falsă, »sîrba popilor« tradusă în turcește. Iată textul melodioaselor versuri:

Aidi calcâm papazlar e herbis denone alâm

Caftâ mazâ caldarâp hora te pelim

Iarecim giamiste arse enidem başlê alân

Haidi papasler bis hora mâzâ, mâzâ te pelim.

Papaz, papaz iaricim hora te pimbir se a bagme
alân

Ister cealsum ceană, Ister alsum cană,

Bis che furmize bacmè alân.

Maî c'o vorbă, maî c'o glumă, maî c'o sticlă

de Balcani, ne prinse miezul nopții. Cu majoritate de voturi hotărîrăm să dormim pe vapor, perspectiva unei lupte nocturne cu pleoșnițele de la oteluri, pârîndu-ni-se puțin seducătoare. O infimă minoritate avu curajul să înfrunte primejdia ; acești eroi aũ fost amicii Gogu și Abrudeanul, — mă cred dator să-ı menționez pentru ca Istoria să înregistreze mai tîrziu actul lor de mare bravură.

A doua zi, la ora 11 dimineața, vaporul »Regele Carol« [trebuia să părăsească Constantinopolul. Pînă la ceasul plecării, m'am coborît să fac o plimbare prin port și împrejurimi. Am revăzut din nou mizeria și murdăria aceea »hors concours«, am fost trăznit din nou de parfumul de haznă destupată, care'n timpul nopții îmi acordase un blagoslovit armistițiu. O, domnule C. F. Robescu, îți cer miș de scuze pentru toate articolele fulgerătoare cu cari am combătut incuria administrației d-tale în ceea-ce privește igiena. Ești un primar ideal, domnule Robescu, în comparație cu Effendi ăla pe care'l rabdă milostivul Allah în fruntea edilităței Constantinopolului. Și, cînd m'am reîntors din scurtul dar lung povestitul meu voiaj, stradele Bucureștilor 'mı s'aũ pãrut adevãrate parchete de salon pe lîngã ulițele waterclosetice din Stambul. Mi'nchipuiũ cã dacã vr'un farsor

oare-care ar importa și ar instala pe un zid din Constantinopol una din acele tăblițe cu cunoscuta inscripție »Murdăria este oprită«, s'ar stîrni o revoluție mai teribilă de cît groaza ce pricinuesc lui Abdul Hamid ideile reformatoare ale »junilor turci«.

Dar mai cu seamă portul, să vedeți portul! Triplu extract de mizerie și murdărie. O turmă de turci sdrențăroși cari, unii mișună de colo pînă colo, alții staū tolăniți să-î prăjească soarele, alături de cîinii vecinic adormiți și imobilizați ca niște stîrvuri. Și sumedenie de cerșetori! Intre alții mi-a atras atenția un turculeț olog, probabil un olog contrafăcut, care știa să ceară cinci parale pe toate limbile europenești, și te-asurzea cu milogeala lui poliglotă; de sus de pe vapor inimile caritabile îi aruncaū ultimele rămășițe de monede turcești rămase necheltuite în oraș. Un turc bătrîn, proprietar al unei cafenele ambulante care consta dintr'un singur coș, desfășura o activitate febrilă. Avea o căutare extra-ordinară. Am băut și eū o gingirlicie *stante pede*. Excelentă. »Enfoncé Capshà, mes très chers«!

Un țipăt pătrunzător de sirenă. Vaporul se clatină o clipă, apoi pornește încet, ca un monstru diform care d'abia se mișcă de grăsime.

Privirea ne e desfătată iarăși de splendo-

rile ce împodobesc țărmurile Bosforului. Pe urmă, d'odată, nimic, neantul! Toate frumusețile au dispărut cum dispare de pe pânză o vedenie cinematografică. Cer și apă. Vreme superbă. Marea e lucie ca o oglindă și netedă ca o frunte de copil peste care grijile n'au lăsat semnele triste ale încrețiturilor. Nimeni din ceata noastră nu mai are »mal de mer«. Nu mai e nevoie de lămiile și coniacul »Mamei Vaporului«. Stăm la taifas pe covertă, ne amuzăm privind salturile delfinilor cari urmăresc vaporul, iar — mai tîrziu — ne extaziem în fața unui plin de dumnezească poezie apus de soare. Soarele pare o portocală gigantică asvîrlită, din înălțimile văzduhului, de o mîină nevăzută, în fundul mării. Iată-l cum se scufundă în talazuri încet-încet, cu sfiata unei cuconițe care face pentru prima dată o baie de mare. E grandios și e gingaș în acelaș timp. Dacă ar fi fost printre noi un poet, ar fi scris de sigur o capo-d'operă în momentele acelea sublime. Noi însă, muritorii prosaici, numai prin golirea cîtor-va sticle de bere de München ne-am manifestat prisosul de simțire ce ne deborda sufletele (numai sufletele noastre după cum se vede, au avut la întoarcere »mal de mer«: numai ele debordaă).

Dar orî cît de prozaici eram noi, erau alții pe

vapor și mai și : anume doi muscali, un popă și un țivil, cari în timp de treisprezece ceasuri n'au slăbit-o cu băutura și cu chiotele. Se'mbătaseră rușii ca niște polonezi și luaseră luleaua neamțului, știu cum îi șeade romînu-lui mai bine cînd face pe englezul și începe să vorbească în volapük! (Ho, spirituelule Mitică, oprește-te!)

Și mă opresc, căci și vaporul s'a oprit în portul Constanța.

Aici bucluc mare : cei-l'alți prieteni, oameni prevăzători, familisti cu greutate, își reținuseră camere la otel; însă Neamțul, Kinde-rul și cu mine, ioc odăi! Am colindat cu o birjă, pînă la 1 noaptea, toată Constanța; am fost la toate otelurile : Continental, Regal, Națio-nal, Imperial, Republican, Universal și mai știu eu cum dracu le chiamă. Un adevărat Calvar escursia asta. Nicăeri camere libere!

Ba încă chelnerul de la unul din otelurile de mai sus ne mai luă și în periplizon :

— N'avem nici o cameră goală, domnilor, dar dacă poftiți puteți să dormiți în cameră cu domnu Nestor; are numai un pat, da' aranjez eu . . .

I-am trîntit o apostrofă turcească chelne-rului și domnului Nestor al lui și am plecat.

— Neamțule, zic eu, șa șet iun cosonări se chil di șe garșon!

— Ui monșer, il simazin că și nu venon
dă Conștantinopol . . .

— Te toa, tîu va mă fer ruzir!

În sfîrșit, a dat Dumnezeu și am descoperit
— ca o veritabilă oază în pustiū — două ca-
mere vacante la un — ca să zic așa — otel.
Nici un hamal din port n'ar fi catacdisit să
se adăpostească sub acoperămîntul acela. Noî
însă, prăpădiți cum eram de drum și alergă-
tură, am tras un somn garnisit cu cele mai
voluptoase aparițiuni din haremul Majestăței
Sale Abdul Hamid, cari ne-aū fermecat visu-
rile cu baleturi fantastice și cu declarațiuni
de amor pînă a doua-zi. Ne-am deșteptat din
beția noastră de hașis, tocmai cînd Aurora
cu degetele ei de roză, întrupată într'o chel-
neriță ovreică balcîză și pistruită, a bătut la
ușile camerelor noastre, și ne-a prezentat cîte-
un cogeamite bolovan. Intîi, am cređut că e
vre-una din prețioasele pietroae antice desco-
perite de d. Gr. Tocilescu la Adam Klissi.
După o examinare mai minuțioasă și apro-
fondată, însă, consultîndu-mă și cu Neamțul,
am căpătat convingerea că bolovanul cu pri-
cina e o bucată de săpun. Am aflat mai în
urmă că se numește săpun-rachiū. O fi bun
ca aperitiv dacă-î rachiū, dar ca săpun nu-î
bun nici să spelli oile cu el.

Pentru ca să vă faceți o idee și mai exactă

de calitatea »otelului« în care ne-a aruncat soarta, și în același timp de inteligența personalului de serviciu, iată o mică scenă:

Pe cînd ne spălam, intră un chelner în camera mea și a Kinderului.

— Vă rog numele d-voastră...

— Scrie-acolo frații Popescu, ziserăm noi, adoptînd la întîmplare pseudonimul acesta, ca să nu mai aflu și alții unde am dormit.

— De unde veniți?

— Din Constantinopol.

— Cu ce vă ocupați?

— Criminali.

— Criminali? repetă chelnerul.

— Da, suntem de profesie criminali.

Și — vă jur — deșteptul chelner ne-a înscris în registrul otelului: »Frații Popescu de profesie criminali«.

Ce emoționat trebuie să fi fost d. Cimbru, polițaiul urbei Constanța, citind în registru că doi criminali s'aun adăpostit în cetatea lui Ovidiū!

De alminteri, noi ca noi, dar bietul Neamțul era instalat ca un adevărat criminal. Ca să intri în odaia lui, trebuia să mergi într'o parte. Celula lui Mărunțelu, mi'nchipuiū că seamănă cu un budoar cochet în comparație cu odăița Neamțului!

Am plătit ce era de plătit — prețurile erau

în schimb de prima calitate — și... am evadat repede.

... Cu asta, am încheiat; să mă ierte cititorii dacă »voiū fi turtit fesul« cu istorisirea voiajului meu la Constantinopol. Și să se considere fericiți că nu am putut sta de cît o zi în capitala Turciei. Ce-ar fi fost de aș fi stat acolo o săptămînă, Dumnezeuule! N'ar fi scăpat sărmanii mei cititori nici cu un volum de 3000 de pagini.

AM SĂ'L UMOR!

Herman vine repede la Ițic și-i spune :

— Știi ce-ai zis Popescu ală de nevest al tău?

— Ce-ai zis?

— Ai zis că este amantă la el!

— Așa ai zis? Iiiii, îl umor! Mă duc să'l umor!

... C'o falcă 'n cer și cu una 'n pământ, Ițic aleargă într'un suflet la Popescu și-i strigă restit și repede:

— Porc și magar ce ești, Herman a zis la mine că tu ai zis la el că balabust'al meu e amantă la tine! Asta-î mizerabilitate!

Dar Popescu, fără să'si piarză cumpătul, se uită odată urît la Ițic și-i spune domol:

— Mă cată'ți treaba că mănînci trînteală.

— Staî, mu rog, staî nu da, eû zic c'ai zis, dar poate că n'ai zis... și dacă n'ai zis deja adu mîna 'ncoa!.. răspunde bietul Ițic tremurînd ca o gelatină.

ANALIZA COANI LUXIȚI

Întîmplarea e absolut autentică.

Lui Nea Ghiță Tahîn i-a venit gust astă-vară să vadă țara nemțească.

Bani avea, slavă Domnului, că doar nu era el de florile mărului »apropietar« în strada Popa Tatu; dar nu știa o boabă din limba lui Goethe. Ce te faci? Pe unde scoți cămașa?

Noroc că-î ese 'n cale într'o bună dimineață Dom' Lică Palavragescu, avocat subțire.

— Hei nea Ghiță, n'ai vr'un comision pentru Franț Iosef, că mă duc la Viena? îi zise rîzînd, așa cam în periplizon, avocatul.

— La Viena, zică?

— La Viena.

— Bravo! Adu mîna 'ncoa, și eă mă duc la Viena.

— Așa? Atuncî mergem amîndoî!

— Bucuros, da' eă nu știu nicî o boabă nemțească.

— Las' că știu eă pentru amîndoî. O să

tragem un chef nea Ghiță să se ducă pomina. Inșă, întiū să-mi isprăvesc treburile pentru cari mă duc acolo... Știi, mă duc pentru nevastă-mea...

— Coana Luxița ?

— Da... știi că dumneaei suferă... pardon... de ud... și mi-a zis doctoru să mă duc cu o sticlă de probă să-î facă analiză la Viena... Da' după ce-oiū isprăvi, nea Ghiță, sunt al d-tale... un chiulhan să se sperie șocății!

— Airosu! Eū plec Sîmbătă cu trenul de plăcere.

— Ne 'ntîlnim la gară. La revedere.

* * *

Sunt de două zile 'n Viena.

Nea Ghiță nu se mai satură căscînd gura la case. Ba încă înaintea unui edificiu mare s'a oprit și a spus însoțitorului și tîlmaciului său :

— Bre da' teribile sunt casele astea, la sigur că's aduse dă la Paris.

Avocatul a rîs în barbă de s'a prăpădit, dar îl menajează căci nea Ghiță are parale multe la chimir și capitalul lui Palavragescu e pe sponciū.

Bietul Nea Ghiță Tahîn se ține scaiū după avocat. Nicî un pahar de apă nu poate să bea, domnule, fără el! Fiind-că nea Ghiță nu

vrea să zică »vasser« la apă odată cu capul; să-și pocească dumnealui limba strămoșească? Jamais!

Avocatul umblă toată ziua pe la doctoru ăla vestitu ca să-î analizeze, pardon, sticla de probă; iar nea Ghiță în vremea asta stă închis la otel, fiind-că singur nu îndrăznește să se aventureze pe niște ulițe cărora nemții le zic »strasse«, — par'că ar fi mai dihai de cît podu Mogoșoaei orî de cît Știrbeiū Vodă!

La dejun și la prînz se întîlnesc la un birt economic pe care l-a descoperit Palavragescu, birt unde efinătatea și dimensiile șnițelurilor fac admirația lui Nea Ghiță.

* * *

A treia zi după sosirea lor, Nea Ghiță aștepta de un ceas la otel să sosească Palavragescu și nu mai sosea.

Avea o foame de lup. Ah! nostalgia tocanei naționale și-a verzei cu carne! Nea Ghiță nu'și da seama, natural, de sentimentul cilibiū care se numește »nostalgie«, asta nu'l împedica însă să'și lingă buzele gîndindu-se la scumpele sarmale ale patriei sale...

Dar limba ceasornicului din perete merge, merge, merge, galop ca un tramvaiū electric.

12 și $\frac{1}{2}$, 1, 1 și $\frac{1}{4}$, 1 și $\frac{1}{2}$ ...

Nea Ghiță turbează.

Și avocatul dracului nu mă vine.

Șoacățu ăla de doctor e de vină!

Nea Ghiță ia o hotărîre eroică.

Adică de o cam dată ia pălăria și bastonu și pleacă singur spre birtul cu șnițurile fenomenale.

Singur !

O Stanley ! In pustiiurile sălbatice ale Congului, de sigur inima ta nu a bătut mă tare ca a lui Nea Ghiță traversînd, cu stomacul lihnit, un oraș în care străzilor le zice »strasse« și apei »vasser«.

* * *

Restaurantul e gol. Sînt orele 2. Prin semne, Nea Ghiță află de la chelner că însoțitorul său a luat deja dejunul, ba încă a stat chiar la masa la care s'a așezat dumnealui acum.

Lui Nenea Ghiță Tahîn îi trec sudori reci pe frunte.

Cînd chelnerul îl întreabă cu o politeță ironică:

— Was wolen sie?

Nea Ghiță tremură ca o piftie.

Totuși, își recapătă singele rece îndată.

Mîna-î apucă cu o grabă febrilă o listă de bucate de pe masă.

O parcurge repede cu privirea.

Sfinte Agop ! Dar de ce sînt oare astăzi așa

de scumpe mîncările? In dreptul fie-cărui fel: 100, 200, 300, 350!.. Numai în dreptul unuia e 20.

Nea Ghiță se decide:

— Aine porțion dize!..

Chelnerul ia lista 'n mînă, o sucește, o 'nvîrtește, apoi se pune pe un rîs teribil.

Și rîde, și rîde, și rîde...

Nea Ghiță, roșiū ca o sfeclă, îi dă zor:

— Was ist das?... Was ist das?..

Dar mizerabilul se ține cu mîinile de pîn-tece și rîde, și rîde...

Nea Ghiță, scos din pepeni, trîntește ușa și părăsește infamul birt, cu mașele ghiorăinde, decis să se răzbune fără milă, cu concursul amicului său Palavragescu.

* * *

Avocatul era la otel, gata să tragă un puiū de somn după masă.

Nea Ghiță îi povestește, înfuriat, disperat, cele întîmplate.

Iar Palavragescu rîde, rîde, rîde...

Nea Ghiță rămase încremenit:

— Bine dom'le avocat și dumneata 'ți bați joc de mine ca țalu ăla! Care va să zică eū te-am luat ca preten și 'mneata faci pe Caiafa?... Imi pare răū, te credeam om de ispravă.

— Da' bine, nea Ghiță cum să nu rîd ? Știi dumneata ce-ai făcut ?

— Ce ?

— Uite. Cînd am venit eu de la doctor, unde 'mî isprăvisem treaba, știi, pardon, udu dumneaei...

— Al coani Luxiți...

— Tocmai... După analiză, fiind-că era tîrziu, m'am dus la birt și-am mîncat...

— Ce-are aface ?

— Ei, în grabă ca să vii la otel la dumneata, am uitat hîrtia cu, pardon, analiza și dumneata ai crezut că-î lista de bucate...

— Ce spui???

— Și-ai cerut chelnerului fosfat de caliciu 20 grame !

— Fi ! drăcia dracului nene Palavragescu, — exclamă bietu nea Ghiță Tahîn, — și eu care cerusem d'aia dă canci, cum îi zici dumneata, fiind-că vedeam că-î numai de 20, adică mai efină... Dracu să'și închipue că era, pardon, analiza coani Luxiți ?!

MĂTUȘA LUI COSTACHE

Domnu Popescu e foarte supărat. A sosit acasă și n'a găsit pe dobitocu-ăla de Costache. »Dobitocu-ăla de Costache« este expresiunea favorită de desmerdare cu care domnu Popescu designează pe servitorul său. Adevărul e, însă, fie vorba între noi, că Costache e un dobitoc foarte inteligent.

Domnu Popescu umblă agitat prin odaie, gesticulînd și bombănind amenințător. Are o atitudine care ne face să prevedem că o să fie vai de pielea lui Costache cînd l'o 'mpinge păcatul să se prezinte la serviciu.

Dar se aud pași pe scară. În sfîrșit, cred că-î el, își zice 'n gînd domnu Popescu. Și nu se înșeală căci, în adevăr, ușa se deschide și Costache apare. Cum îl zărește, fără să-î dea timp să răsufle, domnu Popescu îl ia la »rapanghelă«.

— Bine mă măgarule, unde-ai fost pîn' acum? O să te dau afară nenorocitul, o s'a-

jungă să dormi în Cișmigiu! De ce-ai întârziat, nu știeai că o să vii acasă și că o să am nevoie de tine?

În loc de răspuns, Costache izbucnește într'un hohot de plîns gălăgios, întretăiat de suspine cari seamănă grozav a sughițuri de alcoolice, mai cu seamă că culoarea nasului lui confirmă această asemănare.

— Ce plîngi ca o muere, mă păcătosule? Sbiară domnu Popescu, care nu pare de loc înduioșat de lăcrămile lui Costache.

— Păi să vezi, dom'le, isbutește în fine să articuleze printre sughițuri Costache, să vezi: am primit o depeșă de la mătușă-mea de la Buftea azi dimineață, care zicea că vino urgent Costache că sunt bolnavă, și eu m'am dus, dom'le, la Buftea, la săraca mătușă-mea care... hi-hi-hi! e foarte bolnavă... n'aveți idee cât e de bolnavă, dom'le.

... Și Costache acoperi aceste ultime cuvinte cu o serie grozavă de hihituri de plîns.

În fața acestui caz de forță majoră și a accesului de disperare a lui Costache, domnu Popescu, vizibil emoționat, cu glas blajin, spuse:

— De ce nu 'mă spuneași așa de la început, prostule? Na cincă franci, poate ți-o fi trebuind parale să ajuți pe mătușă-ta — și poți să nu vii nici mîine la serviciu.

... Zicînd acestea domnu Popescu își luă bastonul și pălăria și plecă.

Cum îl văzu că ese în stradă, amicul nostru Costache odată începu să țopăe prin casă, să rîdă de se cutremurau pereții, și să strige:

— Tiii! ce dobitoc e domnu Popescu ăsta! Strașnică păcăleală a înghițit, fiin'că nu mi-a venit nici o depeșă azi de la mătușă-mea! Al doilea, mătușă-mea nu stă la Buftea. Al treilea, nu-î bolnavă de loc. Al patrulea, să spun drept, eu n'am nici o mătușă... Tiii, tare prost e domnu Popescu!

LUPA MEA

†Mi-am cumpărat o lupă. Un chilipir. Am luat-o de la unul din acei candidați la emigrare cari colindă berăriile, cafenelele și grădinile publice și vînd de toate, mărfuri de la falimente orî de la vr'un foc. Vînd lucruri așa de felurite, în cît întrebînd deunăzi pe unul care ținea pe mîini un teanc de note muzicale, și nimic alt-ceva, dacă are »Valse bleue«, ambulantul comerciant mî-a răspuns:

— N'am, dar am... șase perechi de ciorapî de mătase fină, numai 40 de bani pe-rechea!?!

»Valse bleue« și ciorapî: poezie și proză, cer și pămînt, iată ceea ce vînd în acelaș timp onorabiliî negustori de felul celuiia de la care erî 'mi-am cumpărat o lupă.

De ce am cumpărat-o? Aveam nevoie de o lupă? Nu 'mi-a trebuit așa ceva în viața mea. Lupele servesc în general numai cea-

sornicarilor și savanților. Ceasornicar n'a fost neam de neamul meu. Singura legătură dintre mine și această interesantă breaslă de meseriași a fost un ceasornic pe care l'am pus amanet încă din cea mai fragedă copilărie. Savant sunt și mai puțin. Sunt așa de puțin un savant, încît deunăzi, discutînd cu un prieten și acesta spunînd la un moment dat că pămîntul se învîrtește împrejurul soarelui, lucrul ăsta mi s'a părut așa de nou și de ciudat, că am silit pe amicul meu să'si dea parola de onoare ca să'l pot crede.

Dar atunci, încă odată : de ce am cumpărat eu o lupă ?

Dumneavoastră știți ?

Nu știți ?

Nici eu.

Mi-am dat seama despre aceasta cînd am ajuns acasă și, punînd lupa pe masă, și convingîndu-mă că n'am ce face cu ea, m'am apucat să fac reflecții.

Și iată că tot avuii ce să fac cu lupa. Făcuii reflecțiile pe cari le voi împărtăși cititorilor.

— Privind lupa de pe masă mi-am zis întii și 'ntii :

— Bre, cum dracu spune în Istorie că strămoșii noștri au fost alăptați de o lupă ? Eu m'am căznit cincî minute să scot din ea un

strop de lapte, dulce, bătut saū covăsit, indiferent; dar n'am izbutit să scot nici măcar zeama de scrobeală pe care o găsești pe toate cărările... la lăptăresele bucureștene.

După această primă reflecție, care denotă la autor profunde cunoștințe istorice și un foarte logic spirit, ca să'mi mai treacă vremea, priviū prin lupă în interiorul unui pahar cu apă. Doamne, ce grozăvii am văzut! Afară de elefanți, hipopotamī și alte cîte-va animale carī n'aū încăput probabil din cauza dimensiilor paharului, încolo am văzut toate gîngăniile din lume carī înnotaū în apa ce mă pregăteam să beau, par'că erau în basiful de la Baia Centrală.

Spectacolul acesta desgustător m'a întărit și mai mult în principiile mele anti-antialcoolice. Cine-o mai bea apă d'aci înainte, broască să se facă!

Și-acum, din vorbă în vorbă, ajunseiū să mă întreb:

Ce deosebire este între apa aia și lupa mea?

Dumneavoastră o să vă cruciți, dar eū am găsit o deosebire.

Apa, conținînd atîți microbi, se poate spune că este instrumentul cel mai bun pentru propagarea tuberculozei, — nu-ī așa? Eī bine, pot zice decī că pe cînd apa e un instrument de oftică, lupa e un instrument de optică.

Disprețuind acest calambur stupid, trecuii la o altă experiență cu lupa mea.

Priviui cu ea o țigare de damă, eă — ca berbant ce sunt — fumez numai țigări de damă. Și ce văzuii? Minunea minunilor: văzuii o țigare specialitate! Lupa mea vedea dublu, par'că se 'mbătase.

Bravo, zic eă, dacă dintr'o țigare de damă lupa face o țigare specialitate, atunci din nici-o țigare o să facă o țigare de damă. Prin urmare, pe viitor, n'am să 'mă mai cumpăr țigări și totuși voi fuma ca un șearpe grație minunatei mele lupe. Nu e așa că raționamentul meu e luminos ca ziua și mai simplu ca un om prost?

Din raționament în raționament ajunsei la concluziunea că lupa mea mai prezintă și utilitatea de a'mă creea parigoria că sunt un băiat cu parale multe. N'am decît să privesc prin ea în portofel și băncuțele îmi vor părea piese de doi lei, iar acestea carboave de cincî! Probabil că așa s'o fi îmbogățit Rotschild, și eă pînă acum habar n'aveam de meșteșugu-ăsta!

Dar la cîte nu 'mă va servi binecuvîntata'mă lupă!

Voiu privi prin ea, spre exemplu, la mine însumi și mă voi vedea om mare, ceea ce mă va consola de meschinăria contimpora-

nilor cari nu vor încă («încă» ăsta-î bine!) să mă recunoască de atare.

Voiû privi cu lupa p'un cîrn și 'mî va părea năsos; pe chei și-î voiû vedea cu păr à la Ana Csilag; voiû contempla Dimbovița și mi se va părea că-î Marea Neagră și că sunt la Constanța, pentru motivul că lupa vede *mare*.

Dar... uitîndu-mă cu lupa la acest articol, bag de seamă că e cam mare și, din nenorocire, răbdarea cititorilor nu o pot vedea tot prin lupă.

Deci, pui punct, și dau lupa la o parte, căci, în loc d'un punct, poate că aș vedea două puncte, și-atunci aș fi nevoit să continuu aceste divagațiuni.

ALLÔ! ALLÔ!

(Scena se petrece în biroul
avocatului Scipione Mizi-
lik).

DIZILIK : Allô!.. Allô!.. Allô! (a parte) M'a scos din pepeni, pe onoarea mea! (strigînd din nou cu mai multă forță și apăsînd nervos butonul): Allô!.. Allô!.. Allô!.. (fluieră de ciudă). A, în sfîrșit, a dat Dumnezeu! (o mică pauză în care timp ascultă). Cine-î acolo? (pauză scurtă). Lasă-mă domnule 'n pace cu compania de gaz! Eū cer d'un ceas centrala patra și dumneavoastră 'mî dați compania de gaz!? (altă pauză 'n care timp ascultă dînd semne de nerăbdare). Pentru Dumnezeu domnule, nu înțelegî că eū n'am chemat compania de gaz? (ascultă) Ce zici? (pauză). Zăpăcit ești tu, obrasnicule! (pauză). Nu înțelegî nătărăule? fugî că puți a gaz!.. (pune mina pe butonul soneriei și întrerupe comunicația). Așa... Poți să sbierî tu acuma cît veî pofti, c'am pus bumbac în urechile telefonului! (Stă așa vre-o două minute în care timp fluieră apelisit și repede »Privighetoarea din grădină«. Apoi ridică degetul de pe buton și reîncepe să strige restit): Allô!.. Allô!..

Allô!.. (a parte) O asta-î scandal! O, să mă plîng, la »Epoca« în contra direcției poștelor!.. (Sbiară disperat). Allô!.. Allô!.. Allô!.. Allô!.. Allô!.. Allô!.. (După aceea cade epuizat pe un scaun, ștergîndu-se de nădușeală cu batista). Par' c'am tăiat un stîngen de lemne, așa am obosit.

IULIȘKA : (întînd speriat). Còconaș Pișcione e bolnav ?

MIZILIK : (plictisit). Scipione, imbecilo!

IULIȘKA : E bolnav la còconaș ?

MIZILIK : (violent). De ce bolnav fă, de ce bolnav ? Cine te-a chemat aici ? Șterge-o repede boanghino, că...

IULIȘKA : (mîhnită). Faci nu bine dache zice la Iulișka boanghen... Iulișka crezut bolnav la còconaș... De două zile și-un septamun, còconaș mereu plînj ! (imitînd pe Mizilik cînd cheamă la telefon). Aoleo, aoleo, aoleo, aoleo!.. Aste se intemplat numa chind adus ala mașine (amenințînd cu pumnul telefonul). Fi-r-ar la drache cu tate și cu mame mașine prost!. Bòlon!..

MIZILIK : (rîzînd). Cum zici fă că spui eu mereu ?

IULIȘKA : (imitînd din nou). Aoleo, aoleo, aoleo!..

MIZILIK : (înterupîndu-și risul). Nu Iulișka, nu mă vaet, să nu se 'ntristeze inima ta sentimentală, — nu sunt bolnav de loc...

IULIȘKA : Dache zice : aoleo... aoleo...

MIZILIK : (zîbind). E eu zic allô-allô, fiind-că

chem pe cine-va la telefon... Asta-î o mașină, cum zici tu, cu care doi inși pot vorbi chiar dac'ar fi unul aici la București și altul la...

IULIȘKA : (rușinoasă) la Megalohely unde stai catană Șandor bôrbat ale mele!..

MIZILIK : (rizînd). Așa Iulișko, așa, bine că te-ai luminat!.. (Din nou nervos, sculîndu-se de pe scaun și îndreptîndu-se spre telefon). Hai, du-te acum. Am treabă, și să nu mă vii pînă nu te-oî striga.

IULIȘKA : (eșînd). Bine, còconaș Pișcione...

MIZILIK : (reinstalîndu-se la telefon oftînd și exaltîndu-se din ce în ce). Ah, în sfîrșit sper că de astă dată îmi va răspunde, îi voiî vorbi, vocea ei melodioasă îmi va gîdila urechia ca o sărutare, inimile noastre se vor contopi și vor arde în secunda scînteei electrice care pune în comunicație aparatul meu cu centrala ei, centrala patra!..

IULIȘKA : (apărînd din nou). Còconaș Piști...

MIZILIK : (supărat). Șcipi!..

IULIȘKA : One...

MIZILIK : Eî, ce măi vrei?

IULIȘKA : Spelatores care vine nouă azi se ie chemeș la còconaș...

MIZILIK : (același joc). Numai pentru asta m'ai deranjat? Să vie! Veni-r-ar învîrtîndu-se!.. Șterge-o...

IULIȘKA : (plecînd, a parte). Serac la còconaș, iar

începî acum se plinj : aoleo, aoleo, aoleo, aoleo...

MIZILIK : (la telefon, cu degetul pe sonerie, a parte). De sigur e o nebunie... Dacă s'ar afla la Palatul Justiției știu că ar petrece confrății în camera avocaților pe socoteala mea!.. Ruy Blas cel puțin știea pe cine iubește; dar eū habar n'am...

Iubesc o anonimă! Iubesc un semn de întrebare! Iubesc o șaradă ambulantă!

Știu atît c'o cheamă Mița Electrovici și că-î telefonistă la centrala patra... dar o fi blondă, o fi brună, o fi avînd ochii albaștri sau negri, o fi grasă orî slabă... ciupită de vărsat orî cocoșată, nu știu nimic!.. A, de sigur trebuie să fie frumoasă! Inima mea nu mă amăgește, inima asta care de-o săptămînă de cînd am instalat telefonul bate... bate... bate ca un sergent-major, orî de cîte orî glasul eî melodios îmi zice : (lirie) »Môsieu Mizilik, linia e deschisă!«... Ah, simt c'o iubesc ca un turbat, și pasiunea mea e d'o mie de orî mărită prin farmecul necunoscutului. E mai mult de cît iubire : asta... e telepatie! e telefonopatie!!. Fără îndoială, nu am îndrăznit încă să pun punctul pe i, dar tot i-am dat să 'nțeleagă de cîte-va orî, așa pe departe... Dacă n'am pus punctul pe i, cel puțin o mică virgulă tot am pus. Și sper că m'a priceput...

Pariez pe cinci lei contra zece bani că m'a priceput! căci adesea aud vocea ei drăgălașă cum tremură cînd îmi spune: (cu transport). »Mô-sieu Mizilik linia e deschisă«... (Cade pe gînduri cîte-va clipe, apoi:) De cînd durează această idilă telefonică, umblu ca un zănatec: îmi neglijez procesele, fumez cîte trei pachete de tutun pe zi, uit să-mî plătesc chiria la termen, lipsesc adesea de la aperitiv la Cooperativa. Neconținut mă gîndesc la ea, numai la ea, — la centrala patra!.. (nervos). Hei, dar ce dracu nu răspund idiotiîi ăștia par'că aû adormit. Ba încă alaltă-erî am păîit una lată de tot. Pledam un proces corecțional la tribunal, și în cursul pledoariei d'odată — par'că 'mî suprimase Dumnezeu mintea — mă pomenesc strigînd: Allô, allô, domnule președinte, parol d'honneur clientul meû e inocent!.. A rîs tribunalul de s'a tăvălit, și poate numai grație acestei bune dispoziții clientul meû a scăpat de pușcărie... (Se aude răsunînd soneria telefonului. Mizilik tresare, cu fața iluminată de bucurie). Este ea! simt că e ea, domnișoara Mița Electroviçi! (Apropiindu-se de aparat și silindu-se să aibă o intonație dulce de tot): Allô! Allô! Centrala patra? (Pauză, ascultă). Da, eû Șcipione Mizilik. (A parte cu bucurie exagerată). E ea! centrala patra!!! D-șoara Mița Electroviçi!! (Din nou la aparat). Zici că ți-a fost dor de mine domnișoară? (Suspînînd). Dumneata îți baîi joc de mine! Pe

cînd eû într'ade... (ascultă). Parole d'honneur că te chem d'un ceas. Am răgușit!.. Uite, poftim! (face o gamă repede și dă un chix caraghios la sfîrșit. Apoi ascultă, făcînd un compliment). Mersi, zică că sunt bun de angajat la opera lui Mitică Georgescu? A domnișoară, cît ești de răută... Ce-ai zis? (ascultă și rîde. Aparte). Azi e bine dispusă, îi voiû da lovitura de grație, voiû pune concluziile cum zicem noi la tribunal! (vorbind la telefon). Domnișoară — aș avea să-ți spui... aș dori... (tușînd) nu nimic... răgușeala... (repede, luîndu-și inima în dinți). Domnișoară, voiû să te rog să-mî acorzi o convorbire între patru ochi (a parte) că d'asta între patru urechi sunt sătul!.. (la telefon, cu volubilitate). Domnișoară! păstrez în sufletul meu un secret care mă ambetează! mă asomează! mă asfixiează!!! Ah, nu mă refuza! nu 'mî respinge incidentul și dă-mî te rog cîștig de cauză, spese și timbre! (a parte). Uf, iar m'a luat gura pe dinainte fi-r-ar [a dracului de avocatură! (ascultă, a parte). Poftim, rîde de mine! ba bine că nu! (ascultă, transportat). A, Dumnezeule, primește randevuul! (vorbind la telefon). Adresa domnișoară? adresa zică? (gâfîind de emoție). Șcipione Mizilik, biuroû de notariat și avocatură, strada Campoducelui, No. 85 bis!... (făcînd bezele telefonului). Mersi!.. Mersi! Ești un înger! Ești șarmantă!... Te aștept! (Părăsește

telefonul țopăind de bucurie, dar revine repede căci soneria din nou s'aude). Allô! Allô! Ați mai spus ceva domnișoară? (ascultă, a parte). Iar afurisita de companie de gaz!.. (la telefon). Du-te dracului domnule, că nu te-a chemat nimeni... românește nu înțelegi? (ascultă, apoi luînd bastonul dintr'un colț și alergînd amenințător la telefon și strigînd). Piei cu gazul tău cu tot că 'n starea 'n care mă aflu acum m'apriind à la minut! (Se plimbă agitat prin odaie și fredonează »Privighetoarea din grădină«). Peste cite-va minute ea va fi aici! Aici! lîngă mine!.. Lî voiî spune tot! tot!... In sfîrșit îmi voiî desfunda inima cu tirbușonul lui Cupidon!... Și acum Mizilik fă-te gigea! (Aleargă la lavoar, la oglindă, se spală, se parfumează, își face frezura, se scutură pe haine, dintr'un pahar de pe masă ia o floare și-o pune în piept, toate astea cu o grabă zăpăcită și comică și fredonând mereu »Privighetoarea«. In timpul cît durează acestea, se aude de cite-va ori bătăi discrete în ușă pe cari Mizilik nu le bagă de seamă. Bătăi mai violente. Mizilik intrerupîndu-se brusc, supărat:) Cine-î? Intra!

D-RA ELECTROVICI: (o matroană corpulentă, intrînd.)
Bonjur!

MIZILIK: (revoltat, a parte). Asta-i acu! Spălătoreasa a nouă care 'mî deranjează toată combinația! S'o expediez repede. (sever). A, foarte bine aî făcut c'aî venit, să sfîrșim repede!

D-RA ELECTROVICI (danguroasă). A da, repede!
repede de tot!

MIZILIK. Sper c'o să fiu mulțumit de d-ta...

D-RA ELECTROVICI: (languroasă). Ah!...

MIZILIC. Te previū însă că îmi place piepții tarî.

D-RA ELECTROVICI (pipăindu-și sinul cu pudicitate exagerată). O, mosieū Mizilik...

MIZILIK. Și albă ca zăpada!

D-RA ELECTROVICI (acelaș joc). Pardon mosieū...

MIZILIK. Și mai cu seamă te tog să nu mi-roasă a leșie!... Dar știi, de loc!

D-RA ELECTROVICI, (scandalizată). Leșie?!

MIZILIK. Voiū plăti ca de obiceiū : cincî golo-gană bucata!

D-RA ELECTROVICI. (indignată, isbucind). Ia ascultă-mă domnule, drept cine mă ieî dum-neata? Ce, eū 's șanteze d'alea cu care ești obicinuit?

MIZILIK (a parte). Heee, dar asta ce mai e? E țignită! I s'a urcat scrobeala la cap! (tare.) Mă rog jupîneasă nu înteleg fasoanele astea.

D-RA ELECTROVICI. Jupîneasă? Fasoane?... Mosieū!!!

MIZILIK (a parte.) A, e țignită răū! (restit) Știi ce? Nu mai îmi spăl rufele! Le daū la Falk! Adio!... Dacă nu'ți place, spălătorese ca dum-neata cincî la un ban!

D-RA ELECTROVICI (făcînd explozie.) Eū spălătoreasă! ? Miserabile!... Calăule!... Mito-cane! Trădătorule!... Află domnule că sînt

d-ra Mița Electroviță, angajată telefonistă la centrala patra! Și... (sughițind a plins) și... și... și mă voi sinucide (plânge cu hohote și ese).

MIZILIK (încrămenit). Mița! Ingerașul meu! Centrala patra! Balcîza asta? (căzînd pe scaun). Aoleooo... aoleooo!... aoleooo!...

IULIȘKA (întrînd repede, ia apă 'n gură și-l stropșete). Sêrac cònaș Piscione n'ai zis eũ că ești bolnav, iar ai început se plinji! Aoleo, aoleo, aoleo, aoleo...

MIZILIK (sărînd în sus). Ho! pompierule! ajungă atîta apă, că s'a stins incendiul! (sentimental.) S'a stins... Ah! incendiul inimei mele!

IULIȘKA (cu interes) Nu'ți spuneaĩ eũ sârac còcnaș bòlnav... Toată zilele: aoleo, aoleo, aoleo (amenințînd telefonul cu pumnul), fi-r-ai al drache mașine bòlon!

MIZILIK (melancolic). Ai dreptate Iulișka, așa trebuia să zic: aoleo-aoleo, nu allô, allô!

(Bătăi la ușa. Iulișka fuge și întredeschide ușa, se 'ntoarce).

IULIȘKA: E spelatores ale noũ, spuĩ la dumneĩ se intri?

MIZILIK; (energic). Nu! Nu! N'o lăsa să intre! (cu spaimă). Te pomenești că-ĩ și ea telefonistă!

O RĂZBUNARE

— Cine face cinste mă, n'am nici o lescaie! zise Tache Popescu, reporter la *Steaua Carpaților*, așezîndu-se, în berăria Gambrinus, la o masă în jurulcăreia alți trei reporteri stau melancolici dinaintea a trei regale pe jumătate goale.

— Ce cinste, bre, bugetul meu e mai desechilibrat ca al ministrului de finanțe! răspunse Costică Ionescu de la ziarul opoziționist *Stîlpul Infamiei*, zîbind mulțumit de această fină aluzie la finanțele regimului de la putere.

— Și eu mă-am luat chenzena pe o lună 'nainte și-am și-o poliță de plată! adăogă Dumitrescu de la *Revolta Publică*.

— Tot sînteți mai fericiți — oftă Dionisie Nicolescu — de la *Imparțialul*, eu 'mă iaș chenzena cu țîrița: azi cincî lei, mîine ioc, poi-mîine iar ioc... mizerie monșer! și culmea, sînt la o gazetă guvernamentală, iar voi ne combateți într'una că trăim din fonduri se-

crete! Adevărat secrete, că nu le-am văzut nici-odată!

Tache Popescu se așeză la masă și, zîbind șiret:

— Măi, ce-mi dați mie să vă dau de băutură pînă n'oți mai putea?

— Te lauzi! răspunseră șceptic cei-lalți.

— Nu mă laud de loc. Natural n'o să plătesc eu.

— Dar cine?

— Ce vă pasă! Aștept pe cine-va aici care o să vă 'ndoape cu bere pînă cînd o să vă umflați ca niște baloane.

— Vre-un deputat?

— Vre unu implicat în afacerea cămătarilor?

— Stăi să vă spun — replică Popescu. Un transilvănean, farmacist din Vaslui și abonat al nostru, mî-a scris că azi sosește în București ca să vorbească cu primul ministru despre recunoașterea lui. Vrea neapărat să i se voteze în sesiunea asta căci are de gînd să-și cumpere o farmacie.

— Și?

— Și i-am dat întîlnire aici la Gambrinus. I-am spus că o să-l apărăm cauza 'n presă, că o să reușească la sigur, lucruri mari!

— Ura! strigă Costică Ionescu. Eă comand din 'nainte!.. Chelner, patru halbe, fără guler!

În momentul acesta, un domn grăsuț, roșcovan, cu barbă mică blondă, cu o umbrelă la subsuoară, se apropie sfios de masa reporterilor.

Cum îl zărește, Tache Popescu se scoală rapid și strigînd :

— Ei, ce mai faci nene Tiberiū, salutare și frăție! Bre, dar te-ai îngrășat ca un popă!

Apoi, foarte grav :

— Domnilor, dați-mi voe să vă prezint pe amicul meu Tiberiū Abrudescu, farmacist în Vaslui; distinsul cetățean a cărui dreaptă cauză v'am rugat s'o susțineți.

Cei trei reporteri se înclinară, declinîndu-și numele și calitățile.

Forte încîntat că stă la masă cu »Presa«, provincialul începe să vorbească despre politică, despre situația guvernului la apropiatele alegeri parțiale, despre cîte în lună și soare . . . dar nici gînd n'are să comande chelnerului cîte-o bere.

Reporterii, desiluzionați, se calcă pe picioare, se uită chiorîș la Popescu, care pare mai necăjit de cît toți de purtarea infamă a recomandatului său.

Acesta habar n'are de tratație. După o jumătate de oră de conversație, se scoală, strînge mîna tuturor, și :

— Incîntat! Imî pare bine! Sper că o să puneți o vorbă bună și pentru mine la jurnal.

Și ese din berărie, lăsînd pe bieții reporteri cu gurile căscate.

Cîte-va minute de tăcere penibilă, Popescu își răsuțește mustața nervos, supărat grozav că transilvăneanul lui l'a dat de rușine în fața confrăților.

Dionisie Niculescu întrerupse tăcerea:

— Băeți, hai să jucăm o farsă pîrlitului de spițer!

— Hai mă, să'l învățăm minte să se poarte bine altă-dată cu presa!

— Propun — reluă Niculescu — să anunțăm cu toții miine la ediția întîia că d. Tiberiū Abrudescu din Vaslui, sosind în capitală, a fost apucat de un acces subit de nebunie.

— Bravo! bravo! strigară cu toții, entusiasmați de »fericita idee« a lui Niculescu.

Și plecară, după ce șoptiră chelnerului la ureche că vor plăti consumația a doua zi.

II.

— Hei, deschide odată! Marițo! Marițo, n'auzi?

D. Tiberiū își perduse răbdarea, sosise acasă, plictisit de lungimea drumului și de sgotmotul babilonic al Bucureștilor și aștepta d'o

jumătate de ceas la poartă ca să-î deschidă servitoarea.

— Marișo!

În sfârșit poarta fu deschisă.

În prag apăru servitoarea, doar c'o fustă pe ea cum se sculase din somn.

Cum zări pe »domnu«, scoase un țipăt și fugi ca o nălucă la bucătărie.

— Stăi, fă, să'mi ieși geamantanul! Marișo! Eî, drace, ce mai e și asta?

Dar de geaba. Strigătele, înjurăturile, imprecățiile d-lui Tiberiū Abrudescu nu isbutiră să readucă 'napoi pe Marișă.

Iși duse singur geamantanul de la trăsură pînă în casă, se desbracă și se trînti în pat.

Trecu două ceasuri pînă să adoarmă; cu toată oboseala drumului și-a celor două zile petrecute în infernala gălăgie a Bucureștilor.

Nu putea să-î iasă din minte mutra speriată, aerul uluit al Marișei cînd l'a zărit. De ce s'a uitat la el așa cu spaimă? Pentru ce a țipat și a fugit?

Adormi fără să-și poată explica parasco-venia asta.

III.

Dis de dimineață se duse la cafenea să-și facă tabietul: o turcească și gazetele de seară.

Pe drum observă cu mirare că gardiștii,

carî altă dată îl salutaă cu respect, se dădeaă înlăturî dinaintea lui, cu oare-care frică și clătinaă din cap cu milă.

Iși închipui că e o părere, ca și cu spaima servitoarei cînd a sosit acasă, și intră în cafenea.

De și de vreme, cafeneaua, singură la părinți în tot orașul, era tixită. Toate mesele ocupate. Se apropie de una la care ședea judecătorul de pace și cu directorul gimnaziului. Cum îl văzură, aceștia își luară repede ceșcile cu cafele și se mutară la masa de alături.

În culmea mirărei, Tiberiu Abrudescu se așeză la masa goală și chemă chelnerul.

Chelnerul veni, dar se opri la doi metri distanță de masa lui.

— Ce dorește domnul ?

O tăcere sepulcrală se făcu în toată cafe-neaua.

— Cum, ce doresc ? isbucni bietul Tiberiu exasperat de aerele misterioase ale tuturor celor pe cari-i întilnise de cu seara și pînă atuncî. Cum ce doresc ! Nu știî obiceiul meu ? O cafea și gazetele de-aseară !

— Prea bine !

Chelnerul se depărtă mormăind »săracul« destul de tare ca Abrudescu, din ce în ce mai apelpisit, să-l audă.

Peste cîte-va minute îi aduse cafeaua și gazetele.

Chelnerul se depărtă repede, cu o vădită teamă, uitîndu-se 'napoi.

Abrudescu, enervat la culme, sorbi odată din ceașca cu cafea și luă un ziar în mîină, ca să-î mai treacă necazul.

Cum își aruncă ochii pe gazetă, scoase un strigăt. Se frecă la ochi. Nu-î venea să creadă.

Iată ce scria *Steaua Carpaților*, organul lui de predilecție:

»Ceva penibil care a impresionat adînc pe spectatori, s'a întîmplat aseară la berăria Gambrinus.

Un domn farmacist din Vaslui, anume Tiberiu Abrudescu, care sosise în capitală spre a stăruii pentru votarea recunoașterei sale la Cameră, a fost brusc atins de alienație mintală. Nenorocitul gesticula și vorbea singur, iar cînd a venit chelnerul la plată a început să bolborosească vorbe fără șir.

Toți consumatorii din berărie s'aũ strîns împrejurul lui și l'aũ stropit cu apă pînă ce sărmanul om și-a mai revenit în simțiri.

Intrebat unde domiciliază, el a dat adresa hotelului Metropol, unde a fost condus cu o birjă de către gardistul chemat la fața locului.

Așa scria în *Steaua Carpaților* la care el,

Tiberiu Abrudescu, om în toate mințile, era abonat de cinci ani de zile.

Se uită și 'n cele-lalte gazete.

În toate, în toate, Dumnezeule! aceeași infamie!

— A! mizerabili! scrișni nenorocitul! Le arăt eu! Mă duc la București!

Fugi din cafenea zăpăcit cu capul gol.

În urma lui toată cafeneaua, plus copiii și câinișii de pe uliți, vociferînd, țipînd și șchelălăind.

Ajunse la gară.

Aci toată lumea îl înconjură.

Bietul Tiberiu Abrudescu sbiera cît putea:

— Dar nu sînt nebun oamenilor! nu sînt nebun! e o infamie! o cabală misterioasă!

Zadarnic. În mai puțin de un minut fu legat sdravăn, pus într'o trăsură ca un pachet și transportat d'a dreptul la spitalul comunal.

I se administră cîte-va dușuri puternice, apoi, doctorul constatînd cu surprindere că pacientul e om în toate mințile, îi dete drumu.

Pretinsul nebun escortat iarăși de o mulțime numeroasă, se duse glonț la gară.

De astă dată nimeni nu-l mai opri.

Se urcă în tren și plecă la București ca să ceară socoteală infamilor calomniatori.

IV.

Tiberiu Abrudescu a fost primit cu multă gentilețe la toate redacțiile și a obținut o rectificare, ba încă cu »aflăm cu plăcere că d. Tiberiu Abrudescu despre care anunțasem... etc.«. »Insertia« asta l'a costat numai vre-o 300 de lei.

Din pricina pseudo-nebuniei de două zile, recunoașterea lui stă și astăzi în cartoanele Camerei, iar Marița, o servitoare veche și credincioasă, n'a mai vrut să stea nici o secundă la »domnu« din seara fatală, căci ea nu a putut fi convinsă 'n ruptul capului că »domnu« a fost victima unei farse.

... Și mai se îndoesc unii că presa română nu e o adevărată putere în Stat?!

UN ADEVARAT AMIC

I.

Scena se petrece pe terasa cafenelei Capșa. Jean Pehlivanidi stă la o masă dinnaintea unui păhăruț cu piperment. Deodată apare Găgăuțopol care, foarte solemn și cu aerul unui om teribil de preocupat, îi strânge mîna, și-apoi îi spune brusc :

— Dragă Jeane, știu că tu ești un adevărat amic, cel mai bun amic al meu, nu-î așa?

— De sigur, pe onoarea mea.

— Am să-ți cer un mare serviciu.

— Bucuros, la dispoziția ta.

— Mă însor în curînd cu o fetiță adorabilă.

— Felicitările mele, dar nu înțeleg ce serviciu aș putea să-ți aduc: slavă Domnului, monșer, sper că vei putea să-ți îndeplinești singur datoriile conjugale.

— Nu fii măgar, nu-mi plac glume d'astea!

Ascultă. Cunoști pe Bibica, ce-î mai zice și »Prințesa« ?

— Dama-aia blondă ? Cum dracu să n'o cunosc, o cunoaște tot Bucureștiul ! Cu ea te'n-sori, monșer ? ! Aî căpiat ? Cu o papină ordinară !

— Se poate, dragă Jean, să'ți închipui asemenea bazaconii ? Imî pare rău. Mă însor cu o domnișoară din societatea înaltă, foarte frumoșică și cu o zestre idem. Ca flăcău, trăesc însă de vre-o două anî cu numita Bibica. M'a costat cam scump, dar face. Trebuie să'ți spun că femeea asta e de-o gelozie fenomenală. Dacă i-aș anunța că mă 'nsor, ar fi capabilă să mă sfîșie cu unghiile.

— Brrr ! Perspectiva nu-î de loc frumoasă, mai ales în ajunul unei căsătorii avantajoase ! zise Pehlivanidi confecționînd cu fumul țigăreî un admirabil colăcel.

— Nu-î frumoasă de loc. Cum să evit un bucluc care m'ar compromite pe vecie în ochii viitoareî mele și aî nobileî sale familii ? Cum să mă debarasez de Bibica ? Preocupat de aceste alarmante gînduri, m'am gîndit la tine, dragă Jeane, la tine care ești un adevărat amic, cel mai bun amic al meu...

— Înțeleg. Să mă duc să-î fac dameî un scandal numărul unu, s'o ameninț ca să'ți dea pace și, la rigoare, chiar să-î trag cîte-va !

Mersi; misiunea nu-mi convine de loc; mie 'mi place să mă port galant cu sexul frumos de ori-ce condiție socială ar fi.

— Cine ți-a spus s'o bați, bre? Din contră, vreau să mă despart de dînsa *à l'amiable*. De oare-ce nu există femei de tagma ei care să reziste unei sume de bani ceva mai rotunde, m'am gîndit că dacă i-aș da vre-o două-zeci și cinci de poli și-ar căuta cine-va s'o convingă că această căsătorie e o necesitate inexorabilă, că-i chiar în avantajul ei să mă însor pentru-că tot țiu la ea și, luînd zestre bună o să profite și dînsa... În sfîrșit, te pricepî tu dragă Jeane ce să-i spuî, căci pe tine te rog să'mi faci serviciul de ambasador pe lîngă »Prințesa«.

— Așa da! Bine monșer, să 'ncerc, dar n'o să fie ușor de loc dacă zici că dama e geloasă; pentru tine însă am să'mi dau toată silința.

— Mulțumesc, mulțumesc, dragă Pehlivanidi, ești un adevărat amic! Uite cei cinci sute de lei în aur... Du-te la Bibica strada Demimondului No. 5, și succes bun!

— La revedere, *mon très cher*, și nu uita: diplomație, multă diplomație, că-i geloasă ca o tigroaică!

— Las' pe mine!

II.

În budoarul Bibichei, ce-î mai zice și »Prințesa«. Un violent parfum de violete de Parma și de pudră plutește în aer.

Jean Pehlivanidi cum intră în casă, fără multe formalități, ia de gușuliță pe frumoasa Bibica și-î spune :

— Bobocule dragă, mă recomand Jean Pehlivanidi și am venit să-ți dau o veste foarte urită.

— Ce veste.

— Costică Găgăuțopol se poartă cu tine ca un mizerabil : în curînd se va însura cu o baborniță bogată.

— Parol ? Ce canalie !

— Curat canalie. Asta am zis și eu cînd am auzit. Auzi să părăsească el idiotul o fată așa de gentilă ca tine pentru o pocitanie de babă !

— Pește ordinar !

— Curat pește ... Ce-ai de gînd să faci față de o asemenea infamie.

— Ce să fac ? *Je m'en fiche !* Dă'l dracului de golan, însoară-se și cu zece babe, puțin îmi pasă !

— Bravo, ești filosoafă, și'mi plăci la nebunie ! Vin să te pup ! .. Așa ... Staî colea pe canapea și ascultă ce propunere îți fac. Sunt băiat

cu parale, îmi place și mutra și caracterul tău, hai să ne combinăm, sau mai bine zis să ne concubinăm, împreună! Trei sute de lei pe lună ți-ajunge, *cherie*? zilele de audiență Joia și Duminică seara. Uite un acout de cincă polidoră... Ce zică bibiloiele? Bate laba aici și mai dă-î o sărutare lui bibi?..

... Șcena care urmează renunță să v'o descriu. Destul să vă spun că peste o jumătate de oră, Bibica, ce-î mai zice și »Prințesa«, conducînd pe Pehlivanidi, îi striga pe cînd acesta scobora scara:

— Să vii Joî negreșit, Jenică, auzi? Te iubesc la nemurire, tu ești băiat levent, nu ca papugiu-ăla de Găgăuțopol!..

— Nu mai vorbi, *ma chère*, de secătura aia care te-a abandonat într'un mod așa de laș!

— E un marțafoi!

— Un păcătos!

III.

A doua zi la Capșa.

Costică Găgăuțopol așteaptă la o masă cu o nerăbdare febrilă, rezultatul misiunii diplomatice cu care-a însărcinat pe Jean Pehlivanidi. Cum îl zărește îl și întrebă:

— Eî, fată orî băiat?

— *Moncher*, pînă acum nici-așa, nici-așa.

— *Sapristi!*

— Stăi, nu te neliniști, pe jumătate tot am reușit... A, dar cu atita bătaie de cap! Bine dragă Costică, dama-aia e țicnită rău! S'o fi văzut'o în ce hal era cînd i-am spus că te'n-sori! O furie nu alt ceva! A spart o oglindă, a trîntit vro două scaune și, dacă n'o apucam bine de miini, era cît p'aci să-mi scoață ochii...

— Și pe urmă?

— Cu mare greutate, am isbutit s'o măi calmez. Cînd i-am dat cei două-zeci și cinci de poli ai tăi s'a măi îndulcit. Dar apoï iar a apucat'o nevricalele. Scrișnea din dinți, dădea ochii peste cap, și striga că o să vie la biserică în ziua nunței tale ca să-ți arunce cu vitriol în obraz și ție și »infecti-ăleia« — așa zicea ea — cu care te 'nsori.

— E'n stare nebuna!

— Stăi, fii liniștit, am făcut apel, *moncher*, la toată elocința de care dispun. Două ore, măi, două ore i-am vorbit, am sucit'o, am învîrtit'o, am luat'o și cu bine și cu rău, și în fine...

— In fine?

— In fine, smintita a consimțit să renunțe la scandal cu o condiție: ca să...

-- Ca să...?

— Să-î măi dai o mie de lei.

— Îi dau nenisorule și două numai să scap

de belea ! Uite banii... Dragă Jeane ești un adevărat amic, un amic neprețuit ; mî-ai salvat viitorul... Vino să te pup și hai să bem o sticlă de șampanie ! Ai să ajungi un mare diplomat, măi, dacă ai reușit tu în chestia asta !..

CA LA OBOR...

Deunăzi, la fereastră, respiram cu nesațiu aerul parfumat și primăvăratec al dimineții.

O țigancă bătrână, purtînd în mîină un coșuleț murdar cu flori, se opri în fața mea:

— Zambile frumoase, margaritarelu!

Distrat, m'am uitat în coș pe — al cărui fund zăcea îngrămădite cîte-va buchete terfelite și veștede, un soi de saladă de zarzavat ofilit.

Am făcut un gest de refuz.

Țigancă însă nu s'a dat bătută, și guralivă și insinuantă, a început să pledeze:

— Numa două la cincî, boiarule, numa două; cumpara zău pentru cuconița matale că ești tînăr...

— Nu sînt însurat.

— Iaca vorba! Găsești matale o fată...! Uite, eă că sînt țigancă și tot m'am logodit băiatu.

— Cu cine?

— C'o fata num'atitica de mica și frumoasaaaa... s'o vezi, am s'o aduc sa ți-o recomand... Da' și baiatu meu!.. Par'c'ai un boiar d'aia halbiu, zău așa!

— Ce zestre a luat?

— Ași, n'a luat nimica!

— A! care va să zică s'aŭ logodit din amor?

— Ce hamur!.. La noi nu se da zestre. La noi fetele se cumpara. Știi cum sa vinde hamasari la Obor? Taman așa!..

— Și cît ai dat pe fată?

— Apăi, am dat trei poli — zău trei poli! — o perechea da ghete, bautura și lautară... Da ți frumoasaaaa..., am s'o aduc să ți-o recomand... Saru 'mîna, boiariule, numai două la cincî zambilele și margaritarelu...

... Rîzînd cu poftă, i-am cumpărat florî și bătrîna țigancă s'a depărtat mulțumită.

M'am gîndit mult la vorbele ei pline de haz și de ciudățenie.

Fericit neam de oameni țigani! ăștia!

Trei poli, o pereche de ghete, băutura și lautară și... două inimî sînt fericite.

Maî eftin nici că se poate.

Și noi cari promitem iubitelor noastre că ne vom da viața pentru ele, noi cari — dacă sîntem naturî ceva maî poetice — le aruncăm la picioare cu generozitate toate stelele cerului și toate razele de lună ca să-și facă

diademe, noi cari plingem și degerăm în Decembrie sub balcoane, sîntem oare noi mai fericiți?

Căsătoria »boiarilor ăia halbiî« nu este și ea un tîrg ca la obor?

Și imoralitatea acestui tîrg n'are adesea scuza fericirii celor două părți contractante...

Țiganiî sînt de invidiat.

UN TÎNĂR CU „IZAJDIUMOND“

MADAM BIRLIC. Hai la masă, dragă, e opt trecute.

DOMNU TACHE BIRLIC. Să mai așteptăm nițel, o să avem un musafir.

MADAM. Iar mi-ai adus vr'un stilp dă cafe-nea d'ăia d'ai tăi cari nu știu cum să se poarte în lume? Dumneata mă cunoști: țiu grozav ca cine-va să aibă *izajdiumond*.

DOMNU. Pardon, invitatul meu e de familie bună... e băiat de popă...

MADAM (strîmbînd din nas). Cum îl chiamă?

DOMNU. Iorgu Livescu, împiegat clasa doua la finanțe.

MADAM. Ar fi fost mai nemerit să-l cheme Colivescu, dacă-î băiat de popă.

(S'aude soneria).

DOMNU (repezindu-se la ușe). Trebuie să fie el. Te rog Mișo fi politicoasă, e un tînăr foarte cum se cade, ai să vezi.

IORGU (întrînd cu un pachetel în mînă și oferindu-l Doamnei Birlic). Săru'mîna madam, mă recomand Ior-

gu Livescu, și fiind-că Birlic m'a invitat la masă, zic: să nu mă duc cu mîna goală; v'am adus niște icre de chefal. Vă plac icrele de chefal? Eū mă 'nebunesc după ele.

MADAM (silindu-se să-și ascundă indignarea sub un zîmbet grațios care seamănă grozav cu grimasa unei maimuțe supărate). A, mersi, domnule, sînteți foarte amabil. (Incet, dînd cu cotul bărbatului său). Nu vezi omule că n'are de loc izajdiuond?

DOMNU. Haï la masă, dragă Iorgule.

IORGU. Da' und' să-mi las monșer bastonu-ăsta și pălăria?

MADAM. Vă rog domnule Popescu, lăsați-le aici în antré.

IORGU. Săru'mîna, madam, numai să nu le ia cineva. Am mai pățit-o odată la cafeneaua Națională. Imi lăsasem galoșii...

DOMNU (șoptindu-i la ureche. Vorbește și tu mai puțin, ce dracu!

(Se așează la masă cite trei).

MADAM. Sînteți însurat, domnule Popescu?

IORGU. Să mă ferească Dumnezeu, madam, sînt om în toate mințile pînă acum!

MADAM (ofensată). Scuzăți, dar cu toate astea...

IORGU (simțind că a comis o prostie și grăbindu-se s'o dreagă). Bine înțeles, persoanele prezente se esclud... Ah, amicul Birlic a avut un noroc excepțional! Uite, chiar alaltăeri noapte îi ziceam: Măi Birlic, mare măgar ești, bine-

aî brodit-o tu cu însurătoarea! Nu-î așa Birlic? Știi, alaltăeri noaptea, la Alcazar...

MADAM (uitindu-se chiorîș la bărbatul ei). La Alcazar?

DOMNU (incurcat). Da, e... o societate care s'a înființat acum. Am luat și eu cîte-va acțiuni...

IORGU. (călcînd pe picior pe Birlic; încet). Da, aî pus acțiuni la chetă, craiule! (tare către madam Birlic) Complimentele mele madam, de unde aî cumpărat unt-de-lemn-ăsta? E admirabil.

MADAM (cu un ton de reproș). Dar maioneza nu vă place, domnule?

IORGU. Heî, maioneza ca maioneza, nu mai găsești bucătăreasă bună domnule, în ziua de azi, toate sunt proaste; dar unt-de-lemnul face un pol, pe onoarea mea!

DOMNU (șoptește lui Iorgu, pe cînd madam Birlic tușește nervoasă, roșie de minie). Tacî omule, pentru Dumnezeu, maioneza e gătită de nevastă-mea! In loc să-î faci complimente dinseî, lauzî unt-de-lemnul lui Grancea?

IORGU (încet). Lasă-mă bre, că știu eu cum să mă port cu cucoanele! (Tare). A, madam, m'am înșelat, credeam că bucătăreasa a făcut maioneza asta; dar dac'aî făcut-o dumnea-voastră, apoi halal să vă fie, vă felicit, nicî la Ghiță Berbecu n'am mîncat așa ceva! (a parte, către Birlic) Iî place cum am adus'o?

MADAM (după cincî minute, în care timp un fel de mîncare

se consumă în tăcere). La friptură doriți saladă de lăptuci sau ridichi de lună, domnule Popescu?

IORGU. Mersi, madam, mă-e indiferent; numai friptura să nu fie prea tare. Deunăzi, am dejunat la madam Vasileasca; mă-a adus domnule o pingea de cismă de mă-am rupt trei măsele în ea! A trebuit să înghiț și să tac. De, cînd te invită omu la masă, ești dator să mănînci orî-ce porcărie; așa cere izajdiumond, și eă, toate ca toate, oiă fi avînd multe defecte, dar numai răă crescut nu mă-a spus nimeni pînă acum.

(Urmează alte cincî minute de tăcere. Iorgu Popescu gustă odată din friptură, apoi lasă cuțitul jos și nu se mai atinge de loc de ea, dînd semne vădite de nemulțumire.)

IORGU (cînd servitoarea îi ridică farfuria ca să aducă brinza la masă:.) Friptura a fost delicioasă madam Birlic, e un mare merit că știți să alegeți carnea!

DOMNU (dîndu-î un ghiont pe 'nfundate). Dar nu se duce nevastă-mea la măcelar dimineața, măi idiotule! Ci bucătăreasa!

IORGU (ncet, nedumerit). Paî adineori, ziceai că maioneza...

MADAM (simțind că se asfixiează). Obicinuiți cafea, d-le Popescu?

IORGU. Da, madam, dar vă rog să fie stropită ceva mai mult.

MADAM. Stropită?!?

IORGU. Adică să aibă un pic de rom. (Rizînd)

Se cunoaște că nu veniți des pe la cafeneaua Națională!

MADAM (energică). Eū la cafenea? Nicī odată, domnule, nicī odată!

IORGU. Eū și cu Birlic acolo ne facem damblaua în toate serile.

MADAM. În toate serile? Par'că spuneaī Tache că de două orī pe săptămīnă ai treabă la societate... la societatea Alcazar, cum ī zicea domnu adineaorī.

DOMNU. Da, da... nu mă duc în toate serile la cafenea; mă duc de două orī și la Alca... la... societate.

IORGU (entusiast). S'auzī madam romanța aia nouă!

MADAM. Romanță la societate?!

DOMNU. Nu frate, la Naționala, e o orchestră care cîntă acolo.

MADAM (foarte înțepată, mirosind că nu-ī lucru curat la mijloc). Am să merg și eū cu tine mīne seară la societate; trebuie să fie foarte interesant.

DOMNU. De sigur, de sigur, dar acolo se discută... chestii grave... și înțelegī, nu-ī pentru dame...

IORGU. Firește, madam Birlic, firește nu-ī tocmaī pentru dumnea-voastră, acolo nu vin de cit dame de consumație.

(Ne mai putīndu-și stăpīni revolta, madam Birlic pretextează o migrenă și 'și ia bună-zīua de la musafir, apoi se retrage ca să leșine în apartamentele d-sale.)

GHINIOANELE LUI POPESCU

Îl prigonea nenorocul într'un chip cumplit. Tot ce făcea îi eșea anapoda. Cele mai simple afaceri pe cari le întreprindea, și cari la alții ar fi avut succes cu o siguranță matematică, la dînsul se transforma în adevărate dezastre.

Se ducea la gară cu o oră saŭ două înainte de plecarea trenului, cînd voia să călătorească undeva, și — nu știu cum dracu se făcea — de cele mai multe ori trebuia să se producă o împrejurare neașteptată care să'l facă să scape trenul.

Toate casele unde a stat el cu chirie aŭ fost nimicite de incendii; toți copiii pe cari i-a botezat el, saŭ aŭ murit repede, saŭ aŭ ajuns haimanale de stradă, ba unul și la ocnă; toate căsniciile cărora el le-a fost naș, s'aŭ sfîrșit prin divorț; căci nu era nenorocos numai pentru sine însuși, ci ghinionul ce plana vecinic asupra capului său, se răsfrîngea pretutîndenî unde se amesteca dînsul, — precum Siebel din *Faust* era osîndit de Mefistofeles ca

îndată ce-o pune mîna pe-o floare să se vestească.

Dar nu voiî înşira aici toate întîmplările din viaţa lui Popescu (nu-î şi asta un ghinion: să te cheme Popescu?), întîmplări din care reese lipsa lui de baftă, — căci prea ar fi lung pomelnicul. Mă mărginesc să spun pentru cei cari au citit volumul *Les morts bizarés* al lui Richepin, că aceste întîmplări nu sînt mai pre jos de extra-ordinarele păţanii ale lui Constant Guignard, omul care şi după moarte a fost nenorocos, căci sculptorul în loc să sape pe monumentu-î funerar »çi git Constant Guignard, homme de bien«, a gravat: »homme de rien«. Iar pentru cei cari n'au citit pe Richepin, voiî povesti mai la vale istoria supremei nenorociri care a încheiat în mod tragic furtunoasa şi necăjita viaţă a bietului Popescu.

Avesalom Popescu, — îl mai cheamă şi Avesalom pe acest nefericit, şi asta era culmea ironiei şi a ghinionului de oare-ce purtătorul numelui pletosului personaj biblic era chel ca o bilă de biliard, — Avesalom Popescu zic avea mania rămăşagurilor. Incă o batjocură a soartei! Pentru că, o asemenea pasiune, la un muritor cu norocul lui Popescu, nu putea să'l ducă de cît la o pierzanie complectă.

Făcea pariuri pe sume însemnate şi le

pierdea regulat pe toate, totuși nu se descuraja, continua să parieze ca un turbat, pînă cînd din averea lui destul de respectabilă nu-î mai rămăsese de cît cinci mii de lei.

Intors de la hypodrom, unde pierduse o sumă considerabilă pe un cal cu reputație strălucită care își scrintise piciorul și căzuse la o distanță numai de un metru pînă la potoș, Avesalom Popescu cugeta cu disperare: Cum o să trăească de aci 'nainte numai cu cei cinci mii de lei ce-î rămăsese, el care era deprins să ducă o existență din belșug și chiar luxoasă?

Atunci diavolul îi șopti: pariază și pe ăia!

Să parieze, — bine, ideia îi surîdea. Dar pe ce?

După cîte-va minute de meditație un zîmbet de triumf flutură pe buzele lui.

Iși aduse aminte că, între alte dovezi de solitudine, natura, mamă vitregă pentru el, îi făcuse cadou la naștere una din cele mai ciudate și rare infirmități: îi dăruise cîte șase degete la fie-care picior, în loc de cîte cinci ca la oamenii normali. Eî bine, prin acest be-teșug care pînă acum îl întristase, Avesalom Popescu se gîndi să-și clădească fericirea viitorului, reconstituindu-și averea pierdută. Va paria pe picioarele lui! Cum? Asta se va vedea mai jos, dar va paria de astă-dată la sigur. Firește, nu e cinstit să pariezi la sigur, este

ca și cum ai juca cu cărți măsluite pentru a jefui pe naivî. Hei! însă după atîtea nefericiri era doară permis lui Popescu să tragă o păcăleală afurisitului de Nenoroc, chiar abătîndu-se nițel din calea onestității. Decî, va paria mereu pe picioarele lui, mereu la sigur, începînd cu cei cinci mii de lei, și sfîrșind prin a strînge repede milioane peste milioane.

Inarmat cu această hotărîre, intră într'o cafenea, după ce își aruncase o privire îngrijată asupra picioarelor salvatoare: îi era teamă că mizerabilul ghinion îi jucase o ultimă festă, îi era teamă că își pierduse picioarele pe drum! ? Ce nu i se putea întîmpla lui?

Asigurîndu-se că picioarele n'au fugit din ghete, Avesalom ochi o masă la care sta un domn bine îmbrăcat, decî presupus bogat, și îi ceru voe să se așeze.

— Bucuros, luați loc vă rog.

— Mersi. Mă recomand Avesalom Popescu, rentier.

— Ionescu, mare fabricant.

— Imî pare bine de cunoștință.

— Incîntat.

După aceste politeți inevitabile, conversația luă curînd un caracter mai puțin banal. Popescu mărturisi teribila lui pasiune de a face rămășaguri și povesti, în același timp, nenumăratele-î ghinioane.

Ionescu îl ascultă compătimitor, declarînd că și lui îi place prinsorile, însă-î mult mai norocos de cît convorbitorul său.

— Uite, zice Popescu, mi-a venit o idee nostimă: hai să facem un rămășag. Eū zic că: eū împreună cu consumatorul cela din colț, saū cu celă-l'alt de lîngă fereastră dacă vreî, avem la picioare în total două-zeci și două de degete!

Ionescu se uită încremenit la cel care rostise aceste ciudate cuvinte. »E nebun săracu« își zise în gînd, apoi cu glas tare și foarte politicos:

— Mă iertați, domnule, glumiți de sigur. Dacă ați făcut tot-d'auna asemenea pariuri, nu mă mir de neșansa dv.; ceea-ce mă surprinde e că nu sunteți încă ruinat complet.

— Vă încredințez că vorbesc foarte serios. O fi un capriciū extravagant al maniei mele de rămășaguri, se poate, însă e foarte serios. Hai să pariem, numai așa d'un gust, pe cinci mii de lei. Uite, am pus baniū pe masă.

Vederea polilor pe masă ispiti pe Ionescu, și cu toată convingerea-î fermă că are aface cu un scăpat din balamuc, se gîndi, că n'ar fi rău dacă ar intra așa de efin în posesia unei sume atît de frumoșele.

La rîndul lui, Popescu era transportat de

bucurie. »L'am băgat în cofă pe imbecil!«
își zicea în sinea lui.

— Hei, ce facem, pariem?

— Bine, domnule, dacă țiineți neapărat...
răspunse Popescu, și puse și el cinci mii de
lei pe masă.

— Acum, spuse Popescu, indicați-mă d-voastră pe orî-care din persoanele de-aici din
cafenea cu ale cărui degete de la picioare să
adun pe ale mele.

— Mi-e indiferent. Atunci, alegeți chiar dum-
neavoastră.

— Și mie mi-e indiferent. De pildă, eă aleg
pe domnul de la masa vecină.

— De acord.

— Domnule, se adresă Popescu către con-
sumatorul cu pricina, eă am pariat cu dum-
nealui pe cinci mii de lei că noi împreună
avem două-zeci și două de degete în total la
picioare. Ne faci un mare serviciu, dacă bine-
voești a bea cu noi un pahar de șampanie
într'un cabinet particular, unde ne vom des-
călța de ghete.

Consumatorul de la masa vecină ascultă
cu atenție, pe urmă se sculă în sus, salută,
și grăi foarte calm:

— Cu plăcere, domnul meu. Inșă te înști-
ințez că ai perdut la sigur, afară numai dacă
nu vei fi avînd d-ta patru-spre-zece degete,

fiind-că eu n'am decît cîte patru de fie-care picior!..

Tablou!!! Vai, era adevărat!!!

Desnădăjduit, aproape nebun de legat, Avesalom Popescu alergă în grădina Cişmegiu-lui. Işi tăie picioarele şi le trimese printr'un comisionar Muzeului, rugînd ca, în schimbul acestei curiosităţi anatomice, Statul să se însărcineze a'l înmormînta pe socoteala sa.

Apoi îşi sbură creerii cu un glonţ de revolver.

Avu norocul să moară, glonţul era de plumb, nu de miez de pîine.

Grozav s'o fi minunînd pe lumea cea-l'altă Avesalom Popescu de acest suprem şi unic noroc din viaţa lui.

ECONOMIE FABULOASA

BÎND SPRIȚURÎ!

Criza financiară ce ne-a bîntuit în anul 1902 a făcut multe pozne. Intre altele, una care mi se pare mie mai boacăină, e că din cauza ei, eu și cu Nae Zaharisidy am devenit niște băeți grozavi de economi.

Noi, cari înainte asvîrleam bani pe ferestre cu un dispreț demn de o cauză mai bună, noi astă-zî nu ne mai gîndim de cît cum să trăim mai cu măsură, mai pe sponciu, pentru a strînge bani albi pentru zile negre.

Asta e o adevărată minune pentru acei cari ne cunosc.

Și cine nu ne cunoaște pe mine și pe Zaharisidy?

Eu sunt eu, de prisos orî-ce altă recomandăție cînd e vorba de o personalitate atît de notorie; iar Zaharisidy este excelentul amic cu care de trei ani mă alcoolizez zilnic, în cea mai perfectă armonie, la Berăria Coo-

perativă, între orele 5—7 d. a. Cine vrea să ne vadă — căci spectacolul este interesant — n'are de cît să poftască: intrarea pe ușa principală și eșirea... pe din dos și pe două cărări.

Cu o statornicie de la care-ar trebui să ia exemplu bărbații noștri politici și damele măritate, eu și Zaharisidy, la orele 5, ne instalăm la aceeași masă în fund și comandăm două sprîțuri mari. Eu le plăteam, costau șeaș-zeci de bani. Apoi făcea cinste Zaharisidy; pe urmă mai dădeam cîte un rînd fie-care și, după ce mai beam la botul calului cîte două de om (botul calului e teigheaua unde stă casierîța), plecam acasă. Total: lei 3, bani 60, cîte un leu și opt-zeci de căciulă (amîndoi purtăm pălării, dar așa vine vorba).

Nici odată nu ne-am abătut de la acest program pînă la izbucnirea crizei financiare.

Bine-cuvîntat fie acest flagel! Căci într'o seară, eu și cu Zaharisidy începurăm să ne jeluim unul altuia de diversele taxe și reduceri cari amputaseră dureros salariile noastre și conversația urmă asupra mijloacelor me-nite să ne facă a suporta mai ușor criza.

— Să facem economii! exclamaiu eu, — și orî-ce ar zice d. Sturdza, sunt convins că eu am lansat cel d'întîu acest strigăt salutar în țara romînească.

— Economii? Dar cum? răspunse Zaharisidy, nedumerit, ca unul ce nu practicase nici odată asemenea virtute, mama tuturor virtuților (parcimonia est mater omnium virtutum, zice latinul: tatăl virtuților e însă și pînă azi necunoscut și pentru că e interzis căutarea paternității, nu măi insist).

Intrebarea amicului Zaharisidy era foarte firească, dar greu de rezolvat.

Meditaiū adînc, sorbiiū un șpriț, și rezultatul (măi mult al șprițului de cît al meditației) fu următorul strigăt victorios ce scoseiū:

— Am găsit, vom începe economiile chiar de la șprițuri!

— Cum nenorocitele, să suprimăm șprițurile? sughiță desnăjdăduit Zaharisidy.

— Ești copil; nici o dată nu mi-ar fi trecut prin cap o ast-fel de idee subversivă. Nu vom suprima șprițurile. Din contră. Dar ne vor costa măi pușin.

— Explică-mi.

— Simplu de tot. Pînă acum, bînd șpriț cu paharul, consumam în fie-care zi două-sprezece șprițuri, ceea ce face trei lei și optzeci. Să nu măi bem cu paharul...

— Am înțeles, să bem șprițurile cu halbe de bere! mă întrerupse Zaharisidy, și raza unei dulci speranțe ilumină ochii lui albaștri și injectați de băutură.

— Ești un idiot — ripostai eu cu sînge rece — unde ar fi economia?.. Să nu mai bem cu paharul, zic, dar să bem cu sticla. Economie colosală! Calculul e elementar. O sticlă de o jumătate de litru costă optzeci de bani; o sticlă mică de sifon două-zeci și cinci de bani. Dintr'o jumătate de litru de vin, amestecat cu sifon, ies pe țanc cinci pahare cari — bînd cu paharul — ar costa un leu și cincî-zeci, pe cînd așa nu ne va costa de cît un leu și cincî parale. Iată dar, dintr'un condei, o economie de patru-zeci și cincî de bani la fie-care sticlă, sau mai bine zis de cincî-zeci de bani, de oare-ce o sticlă de sifon e suficientă pentru două sticle de vin. In rezumat: în loc de 30 de bani, paharul de șpriț revine la 20 bani. Ce zici de ideea mea?

— Bravo monșer! Și era așa de simplă: cum dracu nu ne-am gîndit pînă acum?

...Proiectul meu de economii fu pus în aplicare chiar a doua zi, cu un succes desăvîrșit.

In loc de șease șprițuri de om, băurăm de astă dată cîte zece, cîștigînd ast-fel cîte un leu fie-care.

Această economie ne permise luxul de a îndoii doza băuturii a treia zi, dar în acelaș timp se îndoii și cîștigul: cîte doi lei economie de om.

Urmarăm ast-fel, pînă cînd, azi, am ajuns ca — economisind zece banî la fie-care şprîţ — să cîştigăm zilnic eũ şi Zaharisidy cîte cincî lei.

Cincî lei pe zi, saũ 150 pe lună, saũ 1.800 pe an, saũ 18.000 de lei în zece anî, cîştigaţi fără muncă plicticoasă, ci din potrivă stînd la taifas în berărie şi savurînd un vin generos!

Maî rar aşa chilipir!

Părinţii de familie, împovăraţi de nevoi şi cu lefurî micî, ar trebui să imiteze spiritul nostru de economie.

În ceea-ce ne priveşte, pe mine şi pe bravul Zaharisidy, suntem hotărîţi să dimisionăm de la ministerul de culte unde suntem copişti.

Cînd cîştigăm fie-care cîte o sută cincî-zeci de lei pe lună, fără reţinerî, numaî petrecînd la Berăria Cooperativă, — ce nevoie maî avem de anemicele lefurî cu carî ingratal Stat răs-plăteşte truda noastră penibilă de sclavî intelectuali?

Iată, doamnelor şi domnilor, avantajele economiei!

FRUMOS COMBATE BAIATU!

(Scena se petrece de pildă
la Palatul Justiției din Bu-
curești).

PROCURORUL (perorînd)... Da, domnilor jurați, morala publică ofensată strigă răzbunare la cer! Societatea trebuie curățită de asemenea monștri! Aveți înaintea d-voastră un mizerabil care prin promisiuni de mariaj a comis supremul ultragiū asupra unei sărmane doici, fată din popor, care se devotase cu totul creșterei inocentului prunc ce i se încredințase. Așa dar, domnilor...

UN APROD (apropiindu-se de procuror și trăgîndu-l de mîneca robei). Conașule am să vă spuiū ceva interesant...

PROCURORUL (încet). Ce e?

APRODUL (șoptînd). Demoazela care trăiți 'mnevoastră cu dînsa...

PROCURORUL (agăsat). Hei, ce e?

APRODUL. A băut chibrituri cu oțet și...

PROCURORUL (îngrijat). Și a scăpat?

APRODUL. Ba nu, a murit biata fată

PROCURORUL (cu compătimire și dignitate). Atît mai bine pentru ea, o nenorocită mai puțin! (Tare, către jurați, continuînd rechizitorul). Ziceam deci, domnilor jurați, că trebuie să dați un exemplu sever ca să puneți virtutea nefericitelor fete la adăpost de seducțiunile infame ale acestor indivizi perversi. Gîndiți-vă sunteți părinți de familie și dumneavoastră, aveți copii cari...

APRODUL (trăgîndu-l iar de mîncă și șoptindu-î). Domnule procuror, a venit lelea Zinca...

PROCURORUL (enervat). Lasă-mă 'n pace! Care Zinca?

APRODUL. Știți, factorița, pă care ați trimes-o să...

PROCURORUL (interesat). Ce rezultat a adus?

APRODUL. N'a adus rizoltat, da'a adus o fetiță, o cofetură nu alt-ceva, numa dă cinsprece anî la simpietru; învață la școala prefisio-nală.

PROCURORUL (radios). Bravo, s'o ducă în strada... știi tu. Viu și eu numai de cît.

APRODUL. Am înțeleș.

PROCURORUL (reluînd rechizitorul). Prin urmare, voiu conchide domnilor jurați, căci citesc în ochii d-voastră că osinda mișelului este pronunțată deja. La ocnă cu el! Munca silnică pe viață este o ispășire prea ușoară pentru acela care-ar trebui ars pe frunte cu fierul roșiu și pe care chiar iadul ar refuza să'l

primească ! (Își ia ghiozdanul și pleacă grăbit, pe cînd un jurat sentimental își șterge o lacrimă pe furiș, bombănind :
»Frumos combate băiatu ăsta, domnule, are viitor mare !«)

UN APOSTOL

AL UNEI IDEI MARI

Cînd vechii săi prieteni, șease la număr, îl întâlneau la Berăria Cooperativă, fu o teribilă explozie de bucurie.

Nu-l văzuseră de mult. Știaă atît: că fostul lor coleg la facultatea de litere fusese numit la o catedră de... științele naturale, la Iași. Toți profesori, toți băeți culți.

Il îmbulzeau cu întrebările, de nu-î mai dau timp să răsufle.

— Când ai venit de la Iași, Poppescule ?

— Te-ai însurat, mă ?

— Ce zici de noua lege a pensiilor ?

— Cum te-ai îngrășat, fi-r-ai al dracului, aproape să nu te mai recunosc.

— Ce vînt te-a adus în București, colega ?
întrebă un alt dascăl cu ochelari, chică nepieptănată și gulerul cămeșei murdar, — un tip de savant nu alt-ceva.

— Uite monșer — isbuti în fine să răspundă

Poppescu — sunt însărcinat de liga antialcoolică din Iași să țin o conferință la Ateneul vostru.

— Bravo idee!

— Alcoolismul este un adevărat flagel, domnule! exclamă sentențios și profund un profesor.

— Dacă nu se face și la noi monopol ca'n Rusia!

— Nu vezi cum decimează maî cu seamă populația rurală?

— Maî rău ca pelagra!

— Și ca siflisul!

— Dacă nu se vor lua măsuri energice din vreme, degenerază rasa, monșer, pe onoarea mea.

... Și se încinse o discuție foarte științifică asupra desastroaselor efecte ale alcoolului, în care timp halbele se deșertau și se umpleau cu repeziciune, stimulînd elocința convorbitorilor.

— Știți ce băeți, eū zic 'că prea băurăm multă bere, face rău, hai să luăm cîte-o țuică și să mergem la masă că-î tîrziū... Nae, adu seapte țuică!..

— Noroc!

— Bine-ai venit!

— Succes bun la conferință!

Toți ciocniră cu Popescu. Apoi:

— Acuma daŭ și eŭ un rînd, zise Ionnescu.

— Inșă monșer...

— Nicî un înșă. Ești musafirul nostru...

Nae, șapte țuică!..

— Noroc!

— Bine-aî venit!

— Succes bun la conferință!

Toți ciocniră cu Poppescu. Apoi:

— Maintenant c'est mon tour, zise Vasilescu, dascăl de limba franceză. Nae, mai adu un rînd și cîte-va măslina și netoaiază bine paharele!

... Aceeași scenă se repetă de trei ori pentru că toți erau băeți de inimă și galanți și țineaŭ să sărbătorească în mod cordial venirea colegului Poppescu.

Aceeași frumoasă animație domni și la dejun, la birt.

Resultat: seara, conferința de la Ateneŭ se amîină din cauza unei indispoziții subite dar trecătoare a conferențiarului.

Dar, a doua zi, Poppescu își ținu conferința cu un succes monstru. Accentele vehemente cu cari veșteji el vițiul rușinos și degradator al alcoolismului stîrniră salve de aplauze.

Cei șase profesori se minunaŭ:

— Măi, al dracului, eŭ credeam că n'o să poată sta 'n picioare la tribună după cheful d'az'nópte! zicea unul.

— Când s'o fi trezit așa repede, nenisorule? întreba altul.

— Asta ne dă zece înainte, bre, 'și-a făcut studiile la Borta Rece și la Finkelstein! conchise Ionnescu.

După conferință, pentru a festiva succesul lui Poppescu, un mic supeu care dură pînă 'n zorii avu loc la Berăria Cooperativă.

Se ridicară toaste pentru triumful Ligei din Iași și pentru populația rurală decimată de teribilul flagel care... etc.

A doua zi, Poppescu a plecat la Iași, unde liga antialcoolică îi oferi un banchet monstru pentru isbînda repurtată la București.

COANA SIȚA LA TEATRU

Coana Sița Vasileasca din Dobroteasa a căpătat un bilet de »bel-étage« de la un actor care face curte demoazelei, fiica dumneaei.

Deci, într'una din serile trecute, coana Sița și cu Madmoazel Bibilica Vasilescu, cu niște pălării înzorzionate cu tot soiul de flori ca niște sorcove, se prezintară la Teatrul Național.

Coana Sița nu mai fusese la Teatru de pe vremea cînd era răposatul Millo flăcău, așa că nu știa pe ce ușă să intre. Fără să-și piarză cumpătul, dumneaei întrebă pe controlor:

— Mă rog, musiu, am un belet de biletaj, pă und'să intru?

Se știe că la teatru lojile cu numere cu soț sunt într'o parte, iar cele fără de soț în altă parte. De aceea controlorul zise:

— Pardon, madam, sînteți cu soț, orî fără soț?

La aceste vorbe, coani Siți, damă cu ambiț,

i se urcă tot sîngele la cap și-î coloră în sta-cojiu pudra de pe obraz:

— Cu soț, stimabile, bun înțeles că sunt cu soț, că doară nu sunt d'alea de care crezi 'mneata. Da', soțul meu, dumnealui, a rămas acasă ca să 'nchidă prăvălia și să vie p'ormă!

— Scuzați, madam, dar vream să zic...
îngîină controlorul.

— Auzi afront! continuă să vocifereze coana Sița, să mă trateze cu așa blesare pă mine nevastă dă lipiscan, care bărbatu meu e 'n plus și ipitrop la biserică!

— Inșă, madam, eă vă întrebam dacă numărul biletului d-voastră e cu soț sau fără soț! isbuti să spue controlorul.

Numai grație acestei explicațiuni, coana Sița se calmă și împreună cu demoazela, foarte rușinată de acest mic incident, se urcă în lojă.

PĂGUBAȘUL DE HOȚ

»Hoțul de păgubaș« a ajuns în limba românească o expresie tot așa de des întrebuintată ca »bună ziua« sau ca »monșer împrumută-mă cu cinci lei pînă mîine«. »Păgubașul de hoț« este însă o expresie nouă, care va fi explicată prin întîmplarea adevărată ce voiesc să vă povestesc.

Era o noapte mai neagră de cît cămașa unui student sărac.

Mișu Portabacovicî străbătea cu pași repezi una din ulițele dosnice cari duc în faimosul Dealu Spiri.

Din cînd în cînd, la slăbănoaga lumină a unui felinar, se oprea și cu o vădită satisfacție își examina hainele nouă-nouțe, — costum saco bliomaren și pardesiū culoarea brăgei, — pentru cari plătise mai adineaori d-lui Beigălberg, croitorul, lei noui cinci, aconto din prima rată a sumei totale de una-sută patru-zeci și cinci de lei, achitabilă în rate trimestriale à șapte lei una.

Portabacovicî, modest împieगत de clasa doua la ministerul de finanțe, e un băiat foarte elegant. Îl dă și mîna de alminteri, de cînd nobila instituție a ratelor s'a introdus în moravurile noastre.

Costumul lui cel nou era în adevăr foarte fercheș și, mergînd cu pași grăbiți, spilcuitul Mișu se gîndea ce efect teribil o să producă asupra Anetei Năpîrstoc, o nouă conchistă a sa, către domiciliul căreia se îndrepta cu inima bătînd mai abitir ca . . . un don sergent major.

D'odată, însă, un individ îi apăru înaintea care c'o voce răgușită îi strigă :

— Stăi pe loc musiu, că nu scapi trenu dac'oî mai zăbovi nițel cu mine la conversație! . . .

Tocmai în acel moment, luna apăru dintre nori și luminează fața misteriosului personaj.

Mișu Portabacovicî deveni portocaliū, căci la drept vorbind figura luminată de lună nu inspira de loc stimă și considerație. Ghicind că necunoscutul nu'l oprise în stradă pentru a'l întreba de sănătate saū a face politică cu el, bietul Mișu zice cu un glas tremurător :

— Iubite domn, te asigur că n'am asupra'mi de cît un leū și trei-zeci și cincî de bani, sumă pentru care un bărbat politicos — cum de

sigur ești d-ta — nu face moarte de om. Dacă dorești o sumă mai mare, îți voi da cu plăcere o poliță, dar te previu că iscălitura mea nu are nici o trecere în piață.

— Nu-î nimic, replică individul cu o voce sinistră dar ceremonioasă, mă voi mulțumi atunci cu hainele dumatiale pentru a căror croială îți fac complimentele mele și cari m'ar aranja de minune.

— Dar, pentru Dumnezeu, cum o să mă duc eu acasă desbrăcat, o să mă aresteze gardistu la primul pas!

— Îți ofer hainele mele; sunt cam rupte și cam vechi, dar o să te prinză bine fiindcă ești băiat frumos...

...Foarte puțin măgulit de complimentul acesta, sărmanul Mișu se desbrăcă oftînd din adîncul bojocilor și își schimbă una cîte una hainele lui nouă-nouțe cu sdrențele sclimoase ale borfașului.

Operația aceasta terminată, pungașul dispăru furlandisindu-se în sacoul și pardesiul lui Portabacovicî care, plouat, cu ciomagul și boarfele onestului cetățean în loc de bastonașul și hainele lui elegante, se întoarse spre casă, ne mai cutezînd să se prezinte în fața iubitei sale Aneta Năpîrstoc într'o toaletă așa de compromițătoare.

Pe drum, el cugetă cu profundă melancolie

la adresa unui nou croitor, pentru că de d. Beigălbarg nici pomeneală nu mai putea fi să-î redeschidă robinetul ratelor.

Și Aneta Năpîrstoc care 'l aștepta ; o dumnezeul meu, ce catastrofă îngrozitoare !

Un gând însă consolă puțin pe nefericitul Mișu : presa o să-î facă reclamă. »Interview cu d. Portabacovicî victima marelui furt din Dealu Spirii... nouî amănunte asupra îndrăzneței hoții... d. Portabacovicî, eroul zilei, a scăpat cu viață... iată portretul tînarului eroî care a desfășurat un curaj extraordinar în sîngeroasa luptă cu brigandul...«

Toate astea o să le citească la ediția treia a gazetelor d'a doua zi, o să fie întrebat de prietenî la cafenea să le istorisească întîmplarea, o să fie obiectul convorbirilor tuturor, portretul lui va circula din mîna 'n mîna provocînd admirația cititoarelor, mai ales.

D'odată însă, în mijlocul unor atît de plăcute reflecții, Mișu Portabacovicî se opri intrigat.

Simțea o greutate apăsînd buzunarele gioarsei de pardesiû cu care se împodobise fără voie. In primul moment de zăpăceală n'o observase.

Sfinte Sisoe ! Ce era ? Două pungî, două durdulii și sunătoare pungî cu banî, șterpelite cine știe de unde și pe care pungașul în graba d'a se face nevăzut, le uitase în buzunar.

Iată cum a devenit cu păgubașul de hoț și cum e bine cîte o dată să te despoaie noaptea pungașii.

Să vă mai spui ce chef a tras a doua zi Mișu Portabacovicî la Grădina Parisiană cu scumpa-î Aneta Năpîrstoc, e de prisos.

D'atunci, Mișu, de cîte ori are haine noi se plimbă numai prin străzi lăturalnice, fără gardiști și felinare, și se roagă lui Dumnezeu să-l jefuiască hoții.

DIN BOKOBOAȚELE VISTAVOILOR

Un ofițer către ordonanța sa :

— Măi Ghiță, na doi franci, du-te la băcan și cumpără-mi d'un franc salam și d'un franc icre negre.

— Înțeles, s'trăiți.

Peste cincî minute, vistavoii se'ntoarce :

— S'trăiți don subloctenent n'am înțeles bine: dă care franc să cumpăr salam și dă care franc să cumpăr icre?

* * *

Căpitanul Pintenopol, în ziua de Sfînta Maria, își aduse aminte că trebuie să felicite pe amica sa madam Mari Vasilescu.

Luă o foaie de hîrtie, scrise pe ea obiceiuitele »sincere felicitări«, apoi își chemă ordonanța și-î zise :

— Du-te cu telegrama asta, na optzeci de banî și cere recipiză.

Ordonanța plecă și reveni peste o jumătate de oră.

— Ați dus telegrama, mă ?

— Am dus-o s' trăiți, ă-am dat-o chiar cu-coani, da' n'a vrut de loc să primească parralele și să-mi dea recipistă, 'cea că pentru 'mneata e gratis !

... Pasă-mi-te, deșteptul vistavoiu, în loc să ducă depeșa la oficiul telegrafic, o dusesse chiar la madam Mari Vasilescu ! ?

E de prisos să vă mai spun că bietul căpitan, desperat, i-a mutat imediat fălcile în interes de serviciu.

* * *

— Tănase, mîine de dimineață am treabă la cazarmă, să mă scolă la ora 8 !

— Înțeles, don colonel.

A doua zi colonelul se deșteptă la ora 9 și jumătate.

— Bine mă imbecilule, ce ți-am spus eu aseară ?

— S' trăiți don colonel, n'am îndrăznit să vii să vă scol, mi-era frică să nu mă bateți ; am așteptat să mă chemați d-voastră ca să vă deștept din somn !

„ORGANUL TINERIMEI“

☩urise Eminescu de curînd, și ce ne-am gîndit noi?

E-un loc vacant în Parnasul național: pe el băeți!

Eram șase, toți în cursul superior al liceului din Ploești, cîte doi delegați din fie-care clasă.

Am pus lucrurile repede la cale și ne-am hotărît s'o scoatem.

Ați înțeles: e vorba de-o revistă literară. Amicul meu D., astăzi avocat cu promițător talent, a fost însărcinat să scrie »Un cuvînt înnainte«.

Și l'a scris.

Incepea cam așa:

»Cînd ultimul luceafăr al generațiunei prezente va pregeta de-a măi purta pe umeri săi curbați de vreme stindardul literaturii romîne, cine, cine va ridica sus mărețul drapel dacă noi generațiunea tînără de astăzi —

viitorii cetățeni de mâine — vom pregeta să pășim de vreme 'n public?»

Fraza aceasta a fost aplaudată frenetic în comitet; nimeni nu ne-a tulburat momentul acela de sfînt entuziasm ridicînd obiecția meschină că e cam riscat să vorbești de un lucruafăr cu umerii gîrboviți și prapurcic de me-serie.

»Un cuvînt înnainte« sfîrșea cu această solemnă declarație:

»Voește și veî putea, a zis nemuritorul C. A. Rosetti. *Voință* avem: *putință*, iată ceea-ce cerem de la d-voastră!»

Curat vorba ceea:

— Ce ești așa vesel, mă țigane?

— Mă 'nsor cu fata popii, romînico.

— Ce spuî mă balaore?

— Zău hașa manca'ți-aș. Treaba e facuta pe jumătate: eî vreaî, maî ramîne hacuma sa vrea și ea!

Noî, comitetul, aveam *voință* să scriem lucruri geniale, dar ne maî lipsea un ce meschin de tot, o bagatelă: *putința* de-a ne ajunge scopul, și *putința* o ceream de la concetățeniî Ploeșteniî!

Pe lîngă *putință* le maî ceream, natural, și cîte un modest abonament a zece lei anual. Trebuîe să mărturisesc cu rușine, în dorința noastră de a salva drapelul literaturii se a-

mesteca — pe lângă partea ideală — și un calcul odios: năzuiam ca, după urma revistei noastre, să ajungem dacă nu milionari, cel puțin să ne asigurăm satisfacerea micilor noastre viții: tutunul, biliardul, etcaetera. Asupra acestui etcaetera să nu-mi ceară gentilele mele cititoare să inzist.

* * *

Prima ședință a comitetului a fost foarte furtunoasă.

S'a discutat titlul revistei.

Fie-care dintre cei șase membri, — luceferi *in spe*, — avea cel puțin o sută de titluri pe cari le credea firește indiscutabil superioare; fie-care voia să fie naș cu orî-ce preț, să boteze el revista.

Rînd pe rînd aũ fost respinse, după vehemente discuțiuni, titluri ca: *Salcia plîngătoare*, (o, eram grozav de dezgustați de existență . . . cînd n'aveam tutun!), *Sentinela Olimpului*, *Steaua polară*, *Nirvana*, și altele de acelaș fason.

În sfîrșit, cu chiũ, cu vai, s'a votat un titlu mai puțin pompos, dar elocvent în simplitatea lui: *Tinerimea*.

S'a născut însă îndată o întrebare pentru a cărei rezolvare am pierdut încă vre-o două ceasuri, răgușind în discuțiuni :

Să scriem dedesubtul titlului »organ al cur-

sului superior din liceul Sf. Petru și Paul, Plo-
ești», sau să lăsăm pur și simplu *Tinerimea*,
fără nici o explicație?

Cu organ sau fără organ?

S'a hotărît cu majoritate zdrobitoare ca *Ti-
nerimea* să fie cu organ, în ciuda scapeților
intelectuali cari susțineau opinia contrarie.

Organ aveam, ne mai trebuia puțința.

A devenit și ea.

* * *

Ne așteptam ca apariția primului număr
al *Tinerimei* să revoluționeze cetatea Ploesti-
lor.

Vai, am fost foarte decepționați a doua zi,
cînd am văzut că Dîmbul nu-și schimbase
cursul nici c'un milimetru, că tot prin Tabaci
curgea, și că figura de bronz a statuei din
piață nu trăda nici o emoțiune.

Oh, oraș eminentemente comercial, cite bles-
tème n'aŭ proferat atunci gurile noastre la
adresa ta, incultule și prozaicule oraș inca-
pabil să înțelegi și să admiri apostolatul nos-
tru literar!

Da, eram foarte desiluzionați.

Cînd treceam pe uliți, — noi poeți, nuve-
liști și traducători de articole științifice, —
gardisti nu ne salutaŭ, cetățenii nu se dau
înlături cu respect ca să ne facă loc, iar da-

mele Ploeștene nu ne aruncau flori din balcoane!

Dar, la liceu, ne-aștepta o mizerie și mai mare, o decepție și mai crudă.

Cum am intrat dimineața în clasele respective, toți membrii comitetului am fost chemați în cancelarie.

Profesorii aveau toți zîmbete sarcastice pe buze, iar în mîini organul tinerimei.

Directorul ne-a comunicat cu indignare că protopopul orașului a venit scandalizat la redacție să ceară, în numele clerului și al bunelor moravuri, desființarea revistei noastre.

Reclamația cucernicului părinte avea ca motiv o poezie intitulată *Lui Dumnezeu* publicată în primul nostru număr.

Intr'adevăr autorul — azi judecător de pace dacă nu mă 'nșel — fusese prea violent cu Dumnezeu.

Două versuri mi-a rămas și acum în memorie :

„... Să'l apuc atunci *de guler* și să-î strig eșit din fire :
Pînă cînd să-ți bați tu Doamne joc de-a noastră omenire ?

Poetul își închipuia probabil în bogata-î imaginațiune că Dumnezeu e ca mine și ca dumneata cu palton cu guler de astrahan și cu galoși în picioare ! El își mai închipuia iarăși că, într'o țară constituțională, contri-

buabiliă a dreptul să someze pe Dumnezeu să administreze lumea în mod mai liberal-național.

Din nefericire părintele protopop și directorul liceului 'și-au închipuit, la rîndul lor, că niște băeți din liceu n'au dreptul să dea publicității asemenea somațiuni subversive și sacrilege.

Rezultatul a fost că sărmana *Tinerimea* a trăit »ce que vivent les roses : l'espace d'un matin«.

Fără să se sinchisească de libertatea presei, direcția ne-a desființat revista în mod arbitrar, iar comitetul în loc de glorie literară — s'a ales cu o duzină de treiuri la conduită.

În asemenea mizerabile condițiuni, cum mai voiți, domnilor, să fie mișcare literară în țara românească ?

CULMEA PRECAUȚIUNEI

Amicul meu Palavragiopol este de-o discrețiune fără seamăn și grozav de prudent.

Cînd îți destăinuște el cîte-un mare secret, să știi că te pune să juri de zece ori că vei păstra taina cu sfințenie.

Amicul Palavragiopol nu știe ce înseamnă cuvîntul mister. El află tot, tot ce se vorbește, ce se face și chiar ce se cugetă în cercurile politice, financiare, artistice, etc.

Deunăzi, pătrunse ca o vijelie în odaia mea, spunîndu-mi:

— Am să'ți divulg ceva de mare senzație! Dar să știi că o să rămîi paf!

Aerul lui misterios îmi ațîță grozav curiozitatea.

Amicul Palavragiopol, adaogă:

— Dar te rog...

— E de prisos orî-ce recomandație, n'o să mă duc să bat toba 'n piață.

— Să fii mut ca mormîntul.

— Ca un pește!

— Parol?

— Pe spada strămoșului meu mort în cruciada doua!

— Bine, îți voi spune.

Zicînd aceste cuvinte, amicul Palavragiopol își lipi degetul arătător de buze recomandîndu-mă din nou discrețiunea printr'un »psst!« îndelungat, apoi mergînd în vîrfurile picioarelor se duse și învîrti cheia de două ori în ușă și lăsă storurile la ferestre.

— Hei, dar spune-mă odată, omule! exclamă eu intrigat și plictisit în aceeași vreme.

— Stai. O bună precauțiune nu-ți nici odată de prisos.

Și, spre marea'mă uluială, Palavragiopol își descălță ghetetele, le închise într'un dulap, apoi numai în ciorapi se apropie de mine și îmi șopti la ureche foarte încet o știre de mare senzație... pe care o citisem în gazetele de acum patru zile.

După ce'mă comunică teribilu-î secret îl întrebai:

— Dar ia spune'mă de ce te descălțași și îți vîriși ghetetele în dulap!

— De ce? Nu 'nțelegi? Ghetetele au urechi, amicul meu, și e bine să fim prudenți! răspunse foarte grav Palavragiopol.

DE CE NU S'A 'NSURAT POPESCU

Să 'și dea bunătate de fată, cu trusou și cu bină de zestre, după un actor? După o piaiță, după un comediant, d'ăia cari pe scenă zic că sînt conți și împărați și pă urmă se 'mprumută c'un franc de la țalu lui Gambrius?!..

Haida de!

Domnu Nae Pastramagescu nu va consimți nici mort la o asemenea mesalianță.

Demoazela însă, care a văzut pe artistul Popescu jucînd pe »un senior« în Hamlet și care nu mai poate uita ce frumos îl prindea costumul de chembrică și sabia de mucava, domnișoara Pastramagescu care e amorezată lulea, imploră pe ferocele părinte:

- Dar tată a jucat în Shakespeare!
- Ce 'mî pasă! Secspir lui acolo dă golan.
- E plin...
- Dă ce-î plin, bată'l mama lu Dumnezeu?!!

— De talent, tată.

— Să-î fie de cap. Denghî are? N'are. Ce, am căpiat să te mărit cu un împuşcă'n-lună ca ăla, cu un băiat fără carieră, care-o să te nenorocească? Fata mea, să mă slăbeşti cu mofturile; să nu mai văd pe actor pe subt ferestrele noastre că 'l cotonogesc!..

Energic şi cuminte vorbea domnu Nae, dar chip să te 'mpotriveşti capriţului uniceî tale fice pe care-o iubeşti ca ochiî din cap şi care te-ameninţă că, de n'o dai după actor, bea chibrituri şi mai multe nu!

Pastramagescu a fost nevoit să cedeze lacrărilor şi giugiulelelor răsfăţateî copile şi i-a făgăduit s'o mărite după ţingăul inimei ei.

Totuşi, trebuie întâi să cerceteze ce fel de băiat e... poate că are vr'un viţiu... vr'un cusur... poate că nu-î de familie... poate-aşa, poate pe dincolo; în sfîrşit, domnu Nae a plecat să culeagă informaţiuni.

La cine să se adreseze?

A! a găsit. La prietenul dumnealui, Dumitrache Ionescu, ăl care ţine birtu de lângă teatru şi-un »Cafè şantan«.

El trebuie să cunoască pe actori fiind-că-î vecin cu ei şi, apoi, e negustor serios pe al căruî cuvînt poţi pune temeiû fără frică.

Aici deschidem o mică paranteză.

Trebuie să spunem că artistul Popescu nu

ducea de loc felul de viață a celor-l'alți actori. Nu purta plete, nici cravată extra-ordinară, nu perora contra Direcției prin berării pînă la 3 din noapte, nu făcea fasoane de artist disperat; era un băiat așezat ca un seminarist și econom ca o babă pensionară.

Acum, să 'nchidem paranteza în momentul cînd Pastramagescu deschide ușa birtului lui Dumitrache.

— Hei, bună ziua, ce vînt te-a adus pe la noi? exclamă acesta din urmă care nu 'și văzuse prietenul de mult.

— Uite-așa din întîmplare... treceam p'aici — răspunse domnu Nae făcînd pe diplomat — și, zic, hai să iaū o țuică 'nainte de masă la pretenu Dumitrache.

Și se-așezară amîndoi la o masă și comandară două țuici.

— Apropo, cunoști dumneata pe Popescu actorul?

— Cum de nu! Tot teatru mănîncă la mine, acord și credit!

— Cum îți pare?

— Teatru?

— Nu, Popescu. Ce fel de băiat e?

— Un băiat de zahăr dom'le, pe onoarea mea. A, să am eu numai mușterii ca el, în zece ani fac milionul.

— Ce spui? zise domnu Nae, apropiindu-și scaunul ca s'asculte mai cu atenție.

— Cum îți spun. E levent de tot. Să'l vezi la chef nene Nae, il pupi nu alt-ceva! Ș'apoi galanton cu damele ca un fecior de bani gata. Vine și pe la șantan des — a! vine lume bună la șantanu meu — să 'l vezi acolo ce mucalit e și ce chefură trage în »șambru separe« de 'l apucă ziua... Acum o lună se 'ncurcase c'o nemțoaică și...

— Lasă, lasă că mă grăbesc — îngină fiert și opărit bietul Pastramagescu — băiețe plata!

— Stăi să-ți spun... e nostim de tot...

— Să mă erți, dragă Dumitrache, da' m'aș-teaptă cu masa.

C'o falcă 'n cer și cu una 'n pământ, domnu Nae în cîte-va minute fu acasă.

Cum intră în camera fiicei sale dete cu ochii de Popescu semi-logodnicul ei care, înștiințat printr'un bilețel de adorata sa că afacerea merge strună, se grăbise să facă prima vizită oficială viitorului socru.

— Eși, mizerabile, eși! Faci chefură în șambru separe, hai? te 'ncurci cu nemțoaicile de la șantan și mai ai nerușinarea să ceri mîna Mițichi mele! Să nu mai pui picioru 'n casa mea, marțafoiule, că te fac bucățî!..

Sub ploaia aceasta de acuzații și de insulte Popescu rămăsese, firește, plouat.

Cînd se mai desmetici nițel, bîlbîi cu vocea stinsă :

— Domnule Pastramagescule, vă jur...

— Ești orî te plesnesc! Nicî o vorbă, stîlp de șantan ce ești! Marș de fă chefuri la Dumitrache de lîngă teatru, dar piei din ochii mei!..

O lumină se făcu în mintea uluită a nefericitului. La Dumitrache a zis? Atunci el trebuie să știe cine l'a 'ncondeiat în așa hal.

Desperat și gâfîind alergă la birtul cu pricina :

— Cunoști dumneata pă d. Nae Pastramagescu, domnule Dumitrache?

— Cum de nu! Chiar adineaori a fost pe aici.

— Dar pe mine?

— Nu. Cu cine am onoare?

— Popescu, artist dramatic.

— A, domnu Popescu, îmi pare bine. Deși nu te cunoșteam, dar te-am lăudat adineaori teribil; tocmai venise vorba de dumneata cu nenea Pastramagescu, și...

— Așa? M'ai lăudat? Atunci află, mizerabile, că din pricina laudelor tale am pierdut o bină, un trusoă și-o fată! Să'ți fie laudele de cap!..

Asupra acestei violente apostrofe, Popescu trânti ușa de perete și plecă furios, lăsând

pe Dumitrache cu desăvîrşire zăpăcit de această neaşteptată întimplare.

— Poftim dom'le, faci bine şi'ţi auzi rău! îmi spunea deunăzi birtaşul amărît. Popescu-ăla trebuie să fie cam ținut! Să mai lauzi alt'dată, pe oameni pe cari nu-î cunoşti...

CEA MAI GROZAVĂ FIARĂ

Poveste îngrozitoare

Un copil se juca cu un franc la o fereastră de la etagiul al doilea. D'odată francul scapă jos, în curte. Nesocotitul copil face o mișcare să'l prindă și... pierde echilibrul. Dar el nu cade pe pământ. Hăinuța sa se agață de zăbrelele cușcei unui tigru de la o menagerie vecină și sărmanul copil rămîne suspendat în spațiu. Tigrul se repede lacom asupra pradei sale de care însă îl desparte grilajul. El apucă cu gura vergelele de fier, le sgudue, își rupe doi dinți, se 'nsîngerează și, în sfîrșit, fierul cedează: tigrul sfîșie pe copilaș.

E'ntrebarea acum: care e cea mai grozavă fiară?

Tigrul?

Dar tigrul nu ar fi putut face nici un rău, dacă nu ar fi eșit din cușcă.

Atunci, cea mai grozavă fiară să fie fiarele de la cușca lui cari au cedat și s'au

lăsat să fie rupte dând crudei bestiî libertatea ?

Nu ! Cea mai grozavă fiară este : leul !

Da, domnilor, leul noî care dacă nu cădea în curte, nu se  nt mpla fioroasa tragedie ce am povestit.

 i, pentru ca cocoanele sensibile să nu le ine, dator  suntem să adăogăm că în realitate grozăvia nu s'a petrecut de loc : uciderea copilului a fost un simplu pretext ca să facem două calambururi, idioate la urma urme .

S'ar putea spune, dec , că cea mai grozavă fiară e calamburgiul, care, pentru a' i satisface vi iul lui ignobil, nu ezită d'a arunca în gura tigrilor fiin e inocente cari lasă 'n urmă p rin i neconsola i.

NENEA IANCU LA BRAȘOV

De și e vorba de Brașov, vă 'ncredințez că nu vă voi spune brașoave, în mica povestire de mai la vale.

E întâmplare absolut întâmplată, al cărei erou este cunoscutul nenea Iancu Popescu, redactor la ziarul *Trîmbița Tricoloră*.

Om foarte cu duh în gazetărie, în viața privată, nenea Iancu e și mai abitir: veșnic cu sfîntul Duh. Cunoaște geografia Bucureștilor în perfecție; din somn dacă 'l veți scula, îți va spune pe negîndite în ce mahala se poate mînca vrăbioare făine cu mișmaș, la ce cîrciumar se găsește pelinul cel mai *nedres*, adică cel mai puțin stricat, și așa mai departe. Din acest punct de vedere cunoaște capitala mai bine ca orî-cine, în cele mai ascunse ale ei amănunțimî; și cum ar fi alt-fel, cînd, în vremea cît cine-va parcurge odată o uliță, nenea Iancu o parcurge de două ori, pentru motivul foarte simplu că dumnealui umblă tot-d'a-una

pe două cărări și ajunge ast-fel mai repede la țintă.

Alminteri, amicul meu Popescu este un băiat excelent, dar... este un dar! și acest dar, cum veți fi înțeles deja, este darul beției.

* * *

Patriot înfocat, nenea Iancu s'a hotărât vara trecută să se ducă la Brașov, profitînd de ocazia unei duminici frumoase și de ciți-va poli pe cari îi luase avans din chenzina viitoare.

Să vadă Brașovul! Să treacă peste Carpați, monștri ai ăștia cari ne despart de frații noștri, s'audă cu urechile lui gemetele de durere ale Romînilor subjugăți, pe cari nu le auzise pînă atunci de cît prin fir telegrafic, și să pipăe cu degetul lui lanțurile sclaviei hunice!

Ce mai articole fulgerătoare o să scrie el apoi în *Trimbița Tricoloră* sub acest titlu atrăgător: »Un pelerinaj în provinciile subjugate«!

Iată-l deci în tren.

De oare-ce trenul era de plăcere, e de prișos să vă mai spun că nenea Iancu a'ndurat o sumă nenumărată de neplăceri în cursul călătoriei sale: înghesuială, zăduf, plictiseală și mai cu seamă sete, o sete grozavă.

Din fericire, părinteasca administrație a

căilor ferate, ca un antidot contra trenurilor de plăcere, a avut prevederea să presare din distanță 'n distanță pe încîntătoarea vale a Prahovei bufete bine garnisite, cari par ca niște oaze binefăcătoare într'un deșert.

Nenea Iancu a știut să aprecieze așa de bine înțeleapta măsură a direcției c. f. r., în cit, cînd trenul a intrat în gara Predeal, nasul dumnealui se putea confunda foarte ușor cu felinarul roșu din fața locomotivei.

Cîte-va ore încă și nenea Iancu va intra în Brașov mai triumfător ca Mihaï Viteazul în Alba Iulia.

Vederea jandarmilor ungurî pe peron îl indignă așa de tare, încît — așteptînd ora trenului Predeal-Brașov — naționalistul Popescu nu se putea opri de-a face o energică și supremă manifestație patriotică: el bău romînește tulburel romînesc la o cîrciumă romînească în dosul romînesc al gărei, și apoi, se duse pe teritoriul maghiar la cîrciuma lui Klein și își descărcă revolta ce-î fierbea în suflet, distrugînd o cantitate respectabilă de bere ungurească.

* * *

Cîte-va minute și trenul spre Brașov va pleca.

Ținîndu-și echilibrul mai rău ca un budget

romîn, nenea Iancu stă înaintea ghișeului de la biuroul vămii noastre și așteaptă să-î libereze un pașaport.

Uitându-se la nenea Iancu cum se leagănă pe picioare ca o trestie bătută de vînt, funcționarul vamal începu să zîmbească ca un om căruia i-a trăznit prin minte o idee hazlie.

Cît ai clipi din ochi pașaportul era gata.

Nenea Iancu îl luă repede și trecu pe peronul ungiuresc.

Aici un ungiur, măi mustăcios ca Umberto regele Italiei, îl opri cu un semn din mînă.

— No, pașport!

— Poftim.

Ungurul îl suci, îl răsuci între degete, apoi:

— Asta falșifice la dùmnetă!

— Ce măi șocacăte, ai căpiat? protestă nenea Iancu.

— Aici spun che dùmnetă ești ciupite de vèrsat și dùmnetă nu are nici un ciupe!

Eroul nostru se înfurie grozav. Ne măi putîndu-se stăpîni, el apucă pe mustăcios de piept și începu să-l sgîlțue și să-î strige:

— Miserabile! Ce crezi că eū sunt romîn subjugat? Indărăt, nepot al lui Atila, îndărăt, că te fac piftie!

Bietul ungiur zăpăcit de aceste apostrofe neașteptate țipa cît îl ținea gura.

— No che dùmnetă nu este ciupite de vèrsat!

Din ce în ce mai indignat, nenea Iancu îi smulse pașportul din mîină, decis să se urce în tren cu orî-ce preț, căci locomotiva fluerase deja de două orî.

Dar cum își aruncă ochiî pe hîrtia ce ținea în mîină scoase o strașnică înjurătură națională și înțelese îndată cauza infamei persecuțiunii maghiare.

Pe pașport era scris:

»Semne particulare: *cam ciupit!*«

Funcționarul de la vamă îi jucase farsa.

Pe cînd se pregătea să protesteze și mai energetic, locomotiva flueră ironic și trenul spre Brașov porni.

Nenea Iancu renunță la călătoria sa în provinciile subjugate și s'a pus p'un chef la Predeal de s'a dus pomina.

Cînd s'a întors la București, era mai ciupit ca orî-cînd.

O VICTIMĂ A REGIMULUI

Acum cîți-va ani.

Se afla la guvern partidul conservator. În localul primăriei — pe atunci în dosul halei de pește — se făceau alegeri.

Era o zi solemnă.

Opoziția, după ce votase cîte-va sute de moțiuni prin întruniri publice invitînd pe cetățeni să dărîme »șandramaua guvernamentală«, se hotărîse să dea un asalt disperat »ciocoilor«.

La rîndul ei, Reacțiunea de la cîrmă, îmbuibată de cașcavalul . . . său mai bine zis de cvarghelul național al sudoarei populare, se decisese și ea să nu cedeze frînele guvernului cu nici un preț.

În împrejurimile localului de vot, cele două armate inamice se priveau de la distanță, își măsurau puterile, gata să treacă la măsuratul spinărilor.

Armata Națiunei purta uniformă de mare ținută a marilor legiuni de la obor: căciulă țuguiată de oaie, pantalonî creți, briu roșu, cojoc și, drept orî-ce armă, cîte un ciomag

respectabil și cu noduri. Armata Reacțiunii era compusă din jandarmi pedestri și călări, gardiști în uniforme și »sicreți« și din pompieri cari stau gata să stingă cu tulumbele entuziasmul opoziției.

Dintr'un nimic lupta se 'ncinge.

Șarjă de jandarmi. Invălmășeală teribilă. Bitele opun baionetelor o rezistență desperată. O ploaie torențială de ghionturi, un potop de ciomege, se abat peste chipiurile agenților forței publice.

Ciți-va copii, amestecați prin mulțime, sunt înghesuți și stâlciți în iureșul bătăliei.

Dar iată că, din mijlocul Națiunii, un cetățean îmbrăcat nemțește sparge rîndurile vrăjmașilor și isbutește să se refugieze după una din ușile halei.

Zece gardiști se reped după el.

Cetățeanul agită într'o mîna o coală albă de hîrtie și scoate strigăte neînțelese: e fără îndoială unul din șefii insurgenților.

Gardiștii năvălesc furios.

Cetățeanul s'ascunde în dosul ușei deschise.

Gardiștii se opintesc cu umerii în ușa și strivesc pe nenorocit de zid.

Pe de-asupra capetelor sergenților mîna cetățeanului continuă să fluture în aer hîrtia.

Turtit cu desăvîrșire, omul răcnește pe cît îl îngăduie vocea sugrumată de durere:

— Rezoluțiune!.. Casa mea!.. Reparațiune!..

Dar cu cît strigă și cu cît agită mai mult hîrtia, cu atît gardiștii apasă mai cu putere ușa asupra-î.

Un geamăt de om gata să'și dea duhul se aude.

Atunci, tortura încetează. Victima Reacțiuneî e scoasă afară.

Presupusul șef de bandă e mai mult mort de cît viu.

Toți se strîng în jurul lui să vadă cine-î, ce e.

El, cu glasul înneecat, buimăcit, d'abia poate să vorbească :

— Nu fac politică, vai de păcatele mele, venisem la primărie cu petiția asta să cer voie pentru reparațiunea binaleî mele din Popa-Nan... casele mele vezi că nu's supuse la retragere... și le trebuie o reparațiune...

— Bine nea Dumitrache, — se auzi vocea unuia din public care recunoscuse pe victima regimului, — bine, dracu te-a pus să vii la primărie taman în ziua de alegeri? Nu știaî și dumneatale de prin gazeturi că o să fie teroare 'n capitală?

— Eû venisem pentru rezoluțiune... fiindcă să vedeți... casele mele nu sînt supuse la retragere, și așa vream să rog pe dom primar...

— Da las-o 'ncolo rezoluțiunea nenisorule și șterge-o frumos acasă!

Nea Dumitrache, ologit de strivitura ușei, se depărtă mergînd încet și în papaînoage și ținînd încă 'n mîină petiția mototolită și fără rezoluțiune.

Nea Dumitrache era om pacinic, nu ca binaua din Popa-Nan: dumnealui era supus la retragere.

Și s'a retras, c'altminteri cine știe ce-ar mai fi pățit.

Nu știu dacă 'și-o fi reparat casa, dar știu că dumnealui i-o fi trebuit o săptămînă pînă să se repare.

A doua zi gazetele opoziției l'aū prezentat ca pe un martir al ideilor sale liberale și-aū infierat energic pe sbiriū ciocoilor.

Așa se scrie istoria.

O TRAGICA AVENTURA

Fragment din memoriile
unui poet.

1 Ianuarie. — Intîia dată am văzut-o azi. Urmăream o femeie pe calea Victoriei. Cînd am zărit-o însă prin geamuri, am uitat aventura mea galantă d'abia începută, și-am stat s'o privesc lung, lung de tot, aș fi stat o vecinicie întregă.

E adorabilă.

O față albă, marmoreană ; ici și colea cîteva vine albăstrui, presărate ca niște delicate flori de cicoare într'un câmp superb.

Am contemplat-o în extaz.

2 Ianuarie. — Fără voie pașii m'aŭ condus spre ea.

Ce vreți, îmi place la nebunie.

Vai, n'a fost posibil s'o văd : storurile erau trase.

Storurile astea cari ascund așa comoară m'aŭ făcut impresia unor pleoape cari acoper pe vecie ochii unei ființe adorate.

Un gând desnădăjduitor îmi fulgeră prin minte : dacă nu voiŭ mai vedea-o nici-odată ? Dacă tiranul care-o posedă o va sustrage mereŭ privirilor mele dornice s'o admire ?

Ah ! ea aparține altuia ! Un altul e stăpîn pe acest minunat juvaer, un altul are drept s'o pipăe de dimineața pînă seara, numai el — în ore de restriște — poate să'și rezeme tîmpla-î înfierbîntată de fața-î albă și curată !

Mai mi-arunc o ultimă privire spre infamele storuri ce mă despart de dînsa și plec acasă descurajat.

3 Ianuarie. — Am revăzut-o !

De pe trotuarul cel-l'alt, am examinat-o de sus pînă jos.

E superbă.

Are niște picioare rotunde și de-o delicateță indescrîptibilă.

O, ce bună-ar fi !..

4 Ianuarie. — Simt că nu mai pot să trăesc fără ea. Ideea că nu-î a mea mă omoară.

De-aș avea banî, aș cere-o celui care dispune de soarta ei.

Da, banî să am ! Cu banî cumperî totul în ziua de azi : frumusețe, amici, glorie ; fericirea însăși, care se zice că-î fără de preț, e totuși a ta cînd ai parale.

Ce vis splendid: s'o am pururi în odaia mea, s'o sorb din ochi, să nu mai mă satur stînd lîngă dînsa.

Aș spăla-o, aș curăți-o, aș îngriji-o ca pe-o princesă.

Imi place-așa de mult în cît știți ceva? nu prea e cuviincios, dar aș fi 'n stare să dorm toată noaptea cu ea 'n brațe!..

Dar ce să mai bat cîmpii zadarnic?

Parigorii, parigorii, tinere; ea nu va fi niciodată a ta, căci tu n'ai altă avere de cît talentul tău, monedă foarte puțin apreciată în acest prozaic secol.

5 Ianuarie. — Dac'aș fura-o? Dac'aș smulge-o din casele mitocanului ăstuia parvenit care nu-î demn de dînsa, nu-î în stare să aprecieze în de ajuns frumusețea ei divină?

6 Ianuarie. — L'am văzut astă-seară pe mitocan, tot prin geam. M'am furișat pe lîngă ulucile de pe trotuarul din față, ca să nu mă zărească, 'mă-e teamă să nu-î par ridicul, și-apoi prea trec des pe-acolo, m'aŭ luat vecinii la ochi.

Dar n'am putut sta mult.

M'am retras desgustat.

Mitocanul își aruncase amîndouă picioarele-î grosolane peste dînsa și — oroare! —

își scutura scrumul de la havană pe fața ei candidă!

Ce grosolănie!

7 Ianuarie. — Sînt ferm hotărît s'o fur.

E miezul nopții.

Strada e pustie.

În colț m'așteaptă un birjar căruia i-am dat ordin să ridice coșul trăsurei.

Știu unde este odaia ei.

Tiptil-tiptil m'apropiî.

Tremur.

Îmi fac un vînt, sâr în sus și m'agăț de belciugele ferestrei.

Inima 'mî bate să se rupă.

Rămîn o clipă suspendat în aer ca să mă liniștesc.

Apoi, o lovitură de pumn în geam care sare în țandări.

Un sgomot asurzitor.

Câinii din curte încep să chelălăe oribil.

Gardistul aleargă și flueră ca o locomotivă ce 'și ia dampf.

În odaie s'aud pași.

De sigur s'a deșteptat mitocanul.

O să mă prindă.

Dumnezeule, ce rușine aș păți!

Intr'o clipă o tulesc la fugă.

Mîna birjar!

.....

8 *Ianuarie.* — De-atunci nu mă îndrăznesc să trec pe-acolo; regret nebunia care era să mă compromită pentru toată viața.

Și-apoi, la urma urmei, de unde știu eu ce sculă era?

Nu 'ncepe 'ndoială că nu era mai brează ca cele-l-alte: bună și frumoasă la 'nceput, poate măi tîrziu s'ar fi stricat, ar fi devenit cu timpul — care nu cruță nimic — o rablă ordinară.

9 *Ianuarie.* — Și totuși cînd mă gîndesc ce față albă prin cari șerpuiau vine albastre și delicate!

Și ce picioare rotunde și frumoase!

Un prieten care-a văzut-o m'a asigurat că costă cel puțin trei sute de lei.

... Era o masă cu fața de marmură și cu picioarele de palisandru.

S P L E E N

Din carnetul unui plictisit.

Oh, cum mă plictisesc!

Pentru mine viața e un căscat permanent, un căscat îngrozitor.

Căscatul e fără îndoială suveranul cel mai puternic al sărmaneii omeniri.

Cea mai bună dovadă e că lumea civilizată a ridicat căscatul la rangul unei înalte și sacro-sancte instituțiuni: senatul.

Oh, cum mă plictisesc!

Geniul pervers al omului a inventat nenumărate mijloace de distrugere a semenilor; puști cu repetiție cari seamănă moartea mai mult și mai sigur ca cea mai înflorătoare holeră, teatre — cu repetiții și ele — cari asasi-nează adesea publicul nevinovat, a inventat îngrozitorul tun Krupp și alcoolul care te face Krupp, dinamita, corpul medical, apa de Dîmbovița și cîte și mai cîte.

Dar nimeni, nimeni nu a născocit o armă

cu care să omorîm Uritul! Monstrul acesta este invulnerabil.

Unul din principalii microbi cari produc plictiseala, — boala asta grozavă, — este de sigur monotonia desnădăjduitoare a vieții.

Gîndiți-vă:

Cinci-zeci sau șai-zeci de ani repeți, cu o regularitate spăimîntătoare, aceleași acte psicho- sau fiziologice.

Te naști și mori numai cîte-o singură dată, cu neputință să eși din rutina asta mizerabilă, cu neputință să te naști și să mori de trei-zeci sau de patru-zeci de ori în cursul unei vieți omenești de durată mijlocie. Pentru ce nu ne-a fost dat să ne putem sinucide și înviea ori de cîte ori ne-ar face plăcere, ca să ne mai distrăm, ca să ieșim din banalitatea senzațiilor stereotipe?

Dacă lumea ar fi fost ast-fel croită, am fi auzit pe pod conversații ca aceasta:

— Vii diseară cu noi la Bodega la chef?

— Regret monșer, diseară mă împușc; m'am certat adineaori cu soacră-mea și vreaș să 'mă uit necazul. Peste o lună însă, cînd îmi expiră concediul la minister, sint decis să 'nviez. Vă invit chiar la un banchet dat în onoarea noiei mele nașteri!

Și fericirea ar fi și mai complectă dacă s'ar putea ca, reînviind, să-ți schimbi după

poftă poziția socială, starea civilă și chiar sexul, să te întrupezi în definitiv într'alt om care să aibă însă conștiința deplină a eului său anterior.

Locotenent de jandarmă, neînsurat și tinichea, bună oară, să dai ortul popei și — după un termen hotărît de tine însuși în momentul decesului tău voluntar — să renaști în chip de moașă cu diplomă, măritată cu perceptorul culoarei respective și posesoare a zece mii de lei la casa de depuneri.

Cum ar mai petrece lumea!

Varietatea infinită de senzații ce ți-ai creea nu ți-ar da răgaz o clipă să te plictisești; metamorfozat din censor la Bancă în paraciser, din cioclu în profesor la facultatea de medicină, din damă de onoare a Reginei în calfă de bărbier, — viața s'ar scurge așa de repede încît ți s'ar părea că faci o călătorie lungă și fermecătoare și, de la geamul vagonului unui tren accelerat, privești cum se perindează vertiginos sute și mii de peisagii superbe asupra cărora ochiul — neputîndu-se opri de cît în fulgerarea unei secunde — n'are vremea să descopere micile defecte de culori și de contururi.

Tot ți s'ar părea frumos, perfect, dumnezeesc.

Dar, așa cum ne-a fost croită, viața e desgustătoare.

De cînd te naști și pînă mori, mănînci de două ori pe zi, la prînz și seara, ca o mașină inconștientă... Pentru ce oare n'am mîncea de două-zeci de ori pe zi?

Și-apoi: te 'nsori, faci copii — e obositor, ți-î face un amic amabil — e jignitor; dacă rămîi celibatar alte mizerii: birturile îți rui-nează stomacul, amorurile cu femeii *à la carte* te desgustă, într'un cuvînt nimic nou, nimic neprevăzut, toate se petrec după un program care datează din vremurile lui Moș Adam și a rămas respectat cu sfințenie pînă azi, fiindcă vai! am avut nenorocirea să nu fie un program politic.

Dar mă opresc aici. Mi-am adus aminte că articolul acesta l'am scris cu mîna și asta mă plictisește enorm, pentru motivul lesne de înțeles că, de cînd am învățat abecedarul și pînă în momentul de față, am scris pururi cu mîna, totdeauna cu mîna, — nici odată cu piciorul său cu urechea, nici-odată.

Doamne, ce mizerie!

... Și acum, lăsați-mă să casc în pace. Căsați și d-voastră dacă vă face plăcere, dar nu 'mî spuneți că cronica aceasta e cauza, căci senzația asta e prea banală pentru mine.

LITERATURA ELECTORALĂ

În mijlocul secetei care bîntuie de-atît amar de vreme cîmpul literelor romîne, printre florile pipernicite și veștede cari mai răsar ici și colo, de cîte-va săptămîni o ciupercă se desvoltă și ia proporții enorme: literatura electorală.

Orî ce candidat care se respectă, dar nu respectă stilistica și gramatica patriei, se simte dator să-și tipărească un »manifest către alegători«, să inziste cu modestie asupra strălucitelor lui calități și să arate reformele cu cari voește el să schimbe fața globului.

În deosebire țărani, — probabil fiind-că nu știu să citească — sînt cei mai tratariși cu proza politicianilor noștri.

Bieții țărani așteaptă nițică ploaie să reînvieze lanurile ofilite și li se-asvîrlă cerneală, un potop de cerneală care nu poate să fecundeze — vai — decît recolta spanacului național.

Fie zis în paranteză, mai tot-d'auna țărani

cer una și li se dă alta. D. ministru al domeniilor a luat dispoziția — vrednică de laudă de altminteri — să îngăduie vitelor sătenilor să pască 'n pădurile statului. Bun, — dar unde-i ministrul ideal și 'n adevăr democrat ca să se gîndească și la nutrețul țăranilor, nu numai la al celor-l'alte vite de povară? Unde-i îndrăznețul reformator care să permită bună oară libera pășunare a țăranilor pe conta statului la Capșa, Continental și cele-l'alte restaurante de colegiul I?

În dorul trufandalelor ciocoeste, li s'a oferit deocamdată hrana problematică a manifestelor electorale în cari li se făgăduiește toate bună-tățile pămîntului. E ca și cum ai cinsti pe cine-va cu două zeci de aperitive la Cosman și, pe urmă, l'ai ține nemîncat toată ziua.

Dacă însă manifestele acestea nu țin de foame mocofanilor deprinși numai cu mămăligă și ceapă, ele sînt în schimb foarte gustate, savurate cu deliciu chiar, de toți amatorii de perle umoristice.

Eu unul am consumat zilele-astea cantități considerabile de asemenea literatură.

Mi s'aû părut peste măsură de interesante.

Ce delicate înjurături la adresa candidaților adversari, ce lux de programe și ce galantomie de promisiuni!

Fie-care candidat jură pe toți sfinții că nu-

mai el e în stare să asigure fericirea poporului.

Mi-am adus aminte de cârciumarul acela care-și pusese în fața prăvăliei cabazlîcoasa firmă: »*Nu v^ă duceți să v^ă fure aiurea! Veniți la mine!*«

Dintre toate manifestele cu cari m'am îndopat, unul m'ă plăcut mai mult, — nu spun al cui, — căci autorul, candidat la unul din colegiile țărănești, m'ă prieten și de altfel bun băiat, — dar l'a cam luat condeiu pe dinnainte în ocazia aceasta.

Candidatul nostru spune aproximativ următoarele alegătorilor:

— Săteni, politicianii v^ă înșală. În tumultul pasiunilor lor, doar deputații democrați mai fac din cînd în cînd să se audă 'n parlament plînsul văduvelor și-al orfanilor, strigătele de desnădejde ale țaranului român, »*răgetul vitelor lipsite de nutreț!*«

Cum vi se pare?

Eū găsesc că amicul în chestie a simplificat colosal rolul parlamentar al unui deputat țărănesc.

Sufăr vitele de lipsă de pășune?

Deputatul țărănimei, de la înălțimea tribunei parlamentare, n'are de cît să scoată un simplu muget și îndată ministrul respectiv va înțelege că dobitoacele sătenilor sînt flămînde.

Ivitu-s'a într'o comună rurală tignafesul printre caii locuitorilor ?

Imediat adevăratul deputat al țărănimei va scoate un energic nechezat, și serviciul sanitar va ști de ce-î vorba.

Și așa măi departe.

Astfel, misiunea unui deputat al colegiului al treilea devine măi simplă chiar de cît a cunoscutului deputat țărănesc de odinioară care nu făcea altceva la Cameră decît punea pecetea și încasa diurna. Unde măi puneți că sistemul de-a face să se audă în parlament răgetul vitelor lipsite de nutreț scutește și pe sărmanii stenografi de plictiseala de-a asculta și nregistra discursuri chilometrice în cestiunile economice.

Dar... să nu fim prea severi cu bieții candidați. Nu-î tot-d'auna lucru ușor să faci un manifest electoral. Te izbești cîte-odată de dificultăți colosale.

Iată un caz de pildă:

Citeam deunăzi într'un ziar din capitală un articol prin care un candidat la colegiul al treilea se plîngea că în trei comune a fost victima celor măi teribile ingerințe administrative.

Știți cum se numesc cele trei sate cu pricina ?

Pîrlita, Orbeasca de jos și Belitorii!! Vă jur că-î autentic.

Maî mare ghinion nu se putea.
Vă desfid să adresați alegătorilor din aceste
comune un manifest.
Cum o să 'ncepeți?
De sigur:
Cetățeni... Pîrliți, Orbeți și Belitori!
Apoi așa e că nu prea merge?..

CORSETUL

Jos corsetul!

Cuvintele acestea erau pînă acum o dulce șoaptă rugătoare pe care *El* o murmură în taina alcovului parfumat, cînd *Ea* — incapabilă de cea mai slabă 'npotrivire — cădea în brațele lui, tulburată mai dinainte de beția voluptăților supreme.

Ah, delicioasa, neprețuita clipă cînd mînuța-î tremurătoare deslega nervoasă șireturile micuțului corset de mătase, desvăluind privirei lui fermecate splendoarea rozalbelor sînuri.

»Jos corsetul«, din rugăciune șoptită, a devenit acum un strigăt revoluționar.

D. Dr. Gerota a svîrlit de la tribuna Ate-neului anatema asupra acestei gingașe arme a cochetăriei femeiești și-a îndemnat omenirea la o energică cruciadă, ca să nu-î zic corsetadă, în potrivea corsetului.

Dac'ar fi să credem pe științificul nostru

conferențiar. corsetul e cea mai îngrozitoare calamitate de pe pământ.

Holera, războaiele, politica, deraierile de drum de fier, soacrele, poezia, nu au făcut atâtea victime cît corsetul.

El e cauza tuturor nenorocirilor cari se întimplă pe glob: migrenele, boalele de stomac, avorturile, pruncuciderile, degenerarea tinerimei moderne, etc. etc.

Sărmanul corset a fost atît de defăimat de d. dr. Gerota, în cît mă mir cum n'a fost învinovățit tot el că e cauza răscoalelor țărănești sau autorul crimei din strada cutare!

Să'mi permită eminentul conferențiar să'mi spun și profana și umila mea părere:

Aș înțelege să te rostești contra excesului strîngerei în corset la care se dedau unele femei, din dorința nesocotită de a'și forma artificial o talie de viespe.

Tot ast-fel aș pricepe să condamni excesul de mîncare. Dar să propagî abținerea de la mîncare mi se pare o idee stranie; precum îndemnul la desființarea corsetului mă surprinde.

Corsetul nu este o născocire a modei efemere, a luxului desfrînat de care pătimește vremea noastră, — ci una din numeroasele

forme ale progresului esteticeî corpului femeesc.

Fără corset, sînul ar deveni o vulgară mameală; sînul cîntat și divinizat de toți marii poeți, de cei mai geniali sacerdoți ai Amurului, s'ar scobori pur și simplu la rangul unui biberon.

Nobil și uman să alăptezî copii, nu zic; nobil și uman să perpetuezî speța, — dar dacă pe lingă noblețe și umanitate se mai adaogă nițel Frumos mi se pare că nu strică de loc și că nu supără nici chiar pe d. dr. Gerota care nu cred să'sî fi întrupat idealul femeieî viitoare într'o doică.

Dar, mai la urma urmeî, domnule doctor, te-ai gîndit d-ta la mijloacele prin care s'ar ajunge la desființarea corsetului?

O conferință la Ateneu?

Puțin lucru.

Mă'ndoesc că ai putut isbuti să convingî o femeie, una singură măcar, că bietul corset e mai primejdios de cît toate plăgile Egiptului la un loc.

Te asigur că gentilele d-tale auditoare, ca să vie să te asculte, s'aũ încorsetat cît aũ putut mai mult.

Atuncî, ce mijloc pentru abolirea acestuî instrument de tortură? (vorbesc de corset nu de conferințele de la Ateneu).

O lege, — nu-î așa ?, — o lege prin care să se prevadă amendă strașnică și chiar închisoare corecțională pentru cocoanele cari vor fi prinse în flagrant delict de corset.

Cum o să se aplice însă legea aceasta ?

O să fie nevoie, negreșit, domnule dr. Gerota, de înființarea unei noi categorii de funcționari cu atribuțiuni speciale de a constata contravențiunile la legea contra corsetului.

Atunci, vai de bărbații 'ncornorați ! Ce scene pentru un vodevilist !

Dumnealui intră acasă tîrziu și găsește ușa domiciliului conjugal încuiată. Nebun de gelozie, furios, cu un pumnal într'o mîină și cu un revolver în cea-laltă, pătrunde cu forța în odaia unde bănuiește că scumpa-î consoartă îi fabrică una pereche coarne de cerb. Da, nu s'a 'nșelat. Un personaj bărbos e lîngă dumneaei, pe jumătate desbrăcată.

— Miserabilo ! răcnește Otelo-al nostru. Cine este șcleratu-acesta ? Veî muri infamă adulteră !

— Dar, liniștește-te, dragă, ce, ai căpiat ? răspunde dumneaei cu o seninătate angelică. Domnul este... este domnul »inspector de corsete« care a venit să ancheteze dacă n'am violat legea...

Dar să lăsăm gluma, d-le doctor Gerota, fiind-că vezi și d-ta la ce consecințe comice

ne aduce ipoteza înființării unei legi prohibitive a corsetului.

Încă odată: ignoranta mea opinie este că nu se poate combate în mod serios de cît abuzul purtării corsetului; dar expulzarea completă a acestui fermecător auxiliar al frumuseții feminine — nici odată.

Dacă corsetul nu ar avea altă utilitate de cît plăcerea de-a'l suprima în momentele de supremă voluptate, tot ar fi o calitate îndesulătoare pentru a merita să fie menținut.

ȚIGAREA LUI RADU ROSETTI

Amicul meu Radu Rosetti a dat la lumină un nou volum de versuri cu titlu *Cele din urmă*.

Radu Rosetti e un bun și duios poet, căci, de-ar fi alt-fel, nici nu l'aș onora cu prietenia mea.

Are însă un cusur enorm : face pe ticălosul.

Chiar din titlul volumului reese grava acuzație ce îi aduc.

În adevăr, Radu se laudă cînd spune că aceste poezii sunt cele din urmă. Pun ră-mășag că, chiar în momentul cînd scriea titlul cu pricina, el premedita un nou volum. Aluia cum o să-î mai zică acum ? »Cele din urmă bis« saă »Ultimele cele din urmă« ?

Imi pare rău că Radu nu a spus francamente și sinceramente că nu se va lăsa de poezii nici mort și că a voit să facă numai

fasoane cînd 'și-a botezat recîntul volum
»Cele din urmă«.

Dar unde poetul face pe ticălosul și mai
teribil e în sonetul de la pagina 25 care începe așa :

Sunt singur, amărit. Mi-aprind țigarea . . .

Că Radu o fi fost singur, nu mă îndoesc,
de oare-ce versurile, ca orî-ce delict, se comit în umbră, fără martori. Că o fi fost amărit, iarăși cred, căci numai la amărăciune te-apucî să scrii poezii. Dar că 'și aprindea țigarea, nu, asta n'o cred.

Radu Rosetti o fi avînd el multe viții, și mai mari și mai mărunte, că doar nu-î ușă de biserică. De unul singur însă l'a ferit pronia cerească : Radu nu bea tutun.

Atuncî de ce umblă cu mofturi ?

Ce-ar zice de mine dacă aș scrie și eu o poezie în care-aș cînta ast-fel :

La masa mea de palisandru,
In singuraticu'mî castel,
Gîndesc la chipul său cel tandru
Mîncînd momițe dulci de miel.

Radu Rosetti ar avea dreptul să 'mî strige :
— Minți mizerabile ! Neam de neamul tău
n'a avut mese de palisandru, iar pretinsu-ți

castel e un modest apartament în casele Török din Piața Teatrului. Cit despre momitele de miel în luna Octombrie, te desfid să găsești la măcelar asemenea trufandale!..

Și Radu ar avea rezon să mă apostrofeze ast-fel; ceea-ce îmi dă și mie dreptul să-î zic:

— Radule dragă, de ce legi la gard lumea că ți-ai aprins țigarea, pe cînd în realitate un fum numai să tragă și te-ar apuca »mal de mer«?

Am demonstrat deci că Radu a făptuit, numai pentru plăcerea de-a rima »țigarea« cu »disperarea«, ceea ce franțuzul numește o »fumisterie«.

Nu'l aprob, căci îi era așa de ușor să'și aprindă »lumînarea« care rimează destul de onorabil cu »disperarea«.

În sfîrșit, pentru a încheia acest important studiu critic, relevez ultimul terțet din sonetul cu falșa țigare în chestiune. Acest terțet e următorul:

Cînd ar putea așa ușor să scoată
 Invățămîntul crud dintr'o țigare:
Fum sus, scrum jos, e viața noastră toată.

Încă o dovadă că Radu Rosetti, talentatul meu amic, habar n'are de meșteșugul fuma-

tului; pentru că poporul român, în înțelepciunea lui, zice alt-fel despre o țigare. El zice:

Sus fum,
Jos scuipat,
La mijloc...

Am terminat.

LICEELE CAZONE

În două Duminică consecutive, am fost martor ocular și auricular al următorului spectacol:

Vr'o sută de elevi ai unui liceu din Capitală au trecut pe calea Victoriei, așezați în ordine soldățească, cu ciți-va căprari și sergenți tot dintre ei, cu patru gornști în frunte și cu o fanfară în regulă ce cânta tot timpul un marș sgomotos.

Mărturisesc, n'am înțeles noima acestei exhibițiuni și nici n'am căzut în admirație în fața acestei parade și parodii militare.

Ce foloase poate să aducă instrucțiunei organizarea unor asemenea regimente liliputiene? Ce, o să pornească oare România vreodată războiul în potrivea furnicilor, cum spune legenda despre Alexandru Machedon?

După cîte știu eu, țara noastră nu aspiră să ajungă o mare forță militară, ca să zici că trebuie să dăm copiilor din fașă să sugă

din biberon borș de la cazarmă în loc de lapte, iar cum o crește copăcel să-î punem o pușcă în mână în loc de un arșic și un trombon în gură în loc de acadele.

Eă știu că menirea Romîniei e mult mai pacinică ; în locșorul pe care 'l ocupă cu atîta cîinste pe harta Europei, ea nu visează cuceriri, nu năzuește să treacă globul pămîntesc prin foc și prin sabie, ci tot ce cere este să se desvolte în chip liniștit pe tărîmul economic și cel cultural.

Nu numai că nu văd utilitatea ca liceele noastre să se joace d'a soldații, dar văd chiar o parte vătămătoare în aceste spectacole gratuite pe cari unii profesori le oferă Domnului Cască-gură ce se plimbă Duminica pe podul Mogoșoaiei.

Am văzut copii mici, de constituție delicată, elevi probabil în clasa întăia oră a două gimnazială, umflîndu-se în fălcă și congestionîndu-se ca vai de ei, ca să sufle în cogeamite instrumentele de alamă, încolăcite ca niște enormi șerpă boa în jurul fragedelor lor trupuri. Ce-o fi zicînd profesorul de igienă de la liceul respectiv despre starea plămînilor acestor bieți precoci trîmbițoi?

Eă unul, să am un băiat în liceu, i-ași zice: Dragu tati, cîntă cu vioara, cu piano, cu flașneta oră chiar cu drîmbul, dacă simți în tine

gust și aptitudinî muzicale, dar aruncă dracului namila aia de trombon că d'abia poți să-l porți pe umeri, dar-mi-te să mai și te scremi să scoți din el răgetele-alea asurzitoare!

O, și mai cu seamă nu i-aș permite kinderului să facă exerciții de trombon în casa mea, ca să-mi stîrnească toți cîinii din mahala și să-mi spargă timpanul, — pentru nimic în lume!

...Care va să zică, eă să-mi dau pruncul la școală cu speranța să se facă tobă de carte, și domniî profesori să mi-l facă toboșar fără carte?

Mersi!

Care va să zică, în loc de note bune la studiū și conduită, el să se canonească cu niște note muzicale de cele mai multe ori false; în loc de note de trecere să mi'l văd cu note de petrecere?

Mersi!

Înțeleg instrucția militară în școli ca exercițiū gimnastic întăritor, precum înțeleg »fotarea la paralele« orî jocul de oină. Dar mai-muțărirea miliției fără nici un sens și folos, asta nu!

Și știți care e origina acestei inovațiunii introduse de puțină vreme în liceele de băeți? (Din fericire școalele de fete aū scăpat pînă

acum de a fi organizate în regimente de amazoane, pedestre sau equestre, ori măcar în regimente de vivandiere!)

Origina e simplă.

Primul liceu organizat ast-fel a fost cel din Severin. Mare entuziasm la galerie, cînd s'au produs în București micii școlari dresați așa de bine să facă pe soldații, pe toboșarii, pe căprarii, etc. Mișcările lor ireproșabile de păpuși mecanice cu minunate rezorturi au fost cîntate ditirambic de unele gazete cari găsea lucrul sublim; iar directorul liceului din Severin, d. Costescu, a fost transformat într'un adevărat erou — par'că descoperise cîrma balonului.

Succesul acesta, la care s'a mai adăogat mi se pare și oare-cari decorații obținute de d. Costescu, ca generalism al imitației sale de armată și ca suprem capelmaister al imitației sale de fanfară, a stîrnit — vai — mică invidii în sufletele unora dintre colegii d-sale. Gravitatea solemnă a unui dascăl însărcinat să lumineze generațiile tinere nu esclude adesea oare-cari mititele gusturi de cabotinaj. Reclama nu e numai sufletul comerțului; pîrdalnica se mai vîră cite o dată și prin sufletele de elită ale domnilor profesori, cum se vîră viermele în inima celui mai frumos măr.

Și nu știu cine le-a mai șoptit, ca un demon ispitor, respectabililor profesori:

— Dați-î înainte, stimabililor, cu »stînga 'n pre« și cu toba mare în licee, că M. S. Regelui — care e foarte milităros — îi place grozav!

...Insinuarea asta a fost decisivă. Școalele au început să răsune de zăngănit de săbii și de detunături de arme. Săbii adevărate, nu de mucava! arme Mannlicher, nu pușcoace de soc ca 'n primitivele epoci ale copilăriei noastre!

Geamurile pacinicilor clase unde altă dată se auzea bîzîind musca 'n tavan ori vr'un elev luat de urechi, în mijlocul tăcerei atente saue temătoare a școlarilor, geamurile acestor liniștite locașuri au început să se cutremure de gălăgia infernală a marșurilor belicoase!...

Metamorfozarea asta a unor temple în cazarme s'a operat cu o iuțeală extraordinară. De ce zel nu sunt capabili niște directori de licee cînd este vorba să se recomande atențiunei Majestăței Sale și să cucerească în plus și o decorație? Ar fi 'n stare să făptuiască adevărate miracole.

Felicitările mele, domnilor; sper că n'a rămas nici unul din dumneavoastră fără o panglicuță cît de mică la butonieră.

Dați-mi voie însă mie, care fac parte dintr'un leat de școlari căroră a 'nceput deja să le înflorească ghiocel în tîmple, dați-mi voie să mă gîndesc cu duioșie la timpurile barbare cînd băeții din liceu n'aveau alte noțiuni de strategie militară decît acele căpătate în războaiele lor cu bulgării de zăpădă, și nu știeau să cînte de cît »carte dragă de la tine eū pot multe a 'nvăța«.

PRAVALIA PRINȚULUI ȘTIRBEY

Prințul Barbu Știrbey, unul din cele mai veritabile și mai vechi blasoane ale aristocrației românești, a deschis în calea Victoriei un magazin unde se vînd făinuri, vată, miere, conserve, vinuri și diferite produse agricole.

Să nu credeți că e o născocire glumeață; știrea e foarte adevărată și am auzit-o cu plăcere de la o persoană tot-d'a-una bine informată despre ceea-ce privește mișcarea noastră comercială.

Din vechea sală de gardă a palatului moșului său, fostul Domnitor al Valahiei, prințul Barbu Știrbey a făcut o prăvălie, o vulgară prăvălie.

Acolo unde răsunaș pașii curtizanilor și ai lacheilor său zăngănitul armelor, acum se dă cep boloboacelor, se încarcă făina în saci, se cîntăresc mărfurile aduse de pe domeniile princiare.

Evoc vremurilor de odinioară, fastul stră-

lucit de care se 'nconjura Voevodul și, să mă ierte Dumnezeu dacă judec strîmb, dar mi se pare că tejgheaua modestă și umilă nu necinstește de loc palatul în care altă dată sta trufaș tronul aurit.

E și ea un tron tejgheaua, pentru vremurile moderne, cînd popoarele nu se mai cuceresc prin forța brutală a armelor, ci prin puterea însutit mai de temut a banului.

Și se cuvine să ne închinăm cu smerenie în fața acestui tron cu sărăcăcioasă aparență, fără podoabe de purpură și de aur, dar care asigură belșugul și pacea oamenilor.

Prințul Barbu Știrbey, om inteligent și cult, lipsit mai cu deosebire de acea îngînfare ridiculă și antipatică ce ametește de ordinar capetele ușurele ale celor cari se coboară din strămoși iluștri, a înțeles spiritul timpului, și-a dat seama că o nouă noblețe se ridică astă-zî pe ruinele castelelor feudale și nu a găsit, ca mulți dintre semenii săi, că munca negustorească e înjositoare și vrednică de dispreț.

Ia uitați-vă ce privesc ciudată și paradoxală ne oferă starea socială de azi, încă nestatornică bine pe temelii solide, în urma recentelor frămîntări revoluționare :

Vedeți prinți de sînge cari nu socotesc desonorant să-și întrebuițeze inteligența lor

în comerț, industrie sau agricultură, și vedeți pe de altă parte băeți eșiți din viață de negustori get-beget cari consideră ca o înjosire cariera ce-a procurat părinților lor și lor înși-le o stare materială prosperă și un nume stimat.

Spuneți flăcăului unui Hagi Tănase oarecare să continue comerțul de băcănie ori brașovenie al tatălui său. Potrivindu-și monoculul cu un gest afectat și comic, domnișorul vă va »toază« foarte »ofiuscat«, apoi vă va răspunde :

— Fi donc, moncher ! voyez vous un homme comme moi dans cette sâle boutique ? Allons, c'est de la blague, mon vieux !..

Băiatul lui Hagi Tănase își schimbă numele în Michel H. Athanassio, pleacă la Paris unde »gaspiază« averea babachi cu cocotele de la Moulin Rouge, sub pretext că studiază dreptul, și nu se întoarce în țară nici măcar cu un papuc de curtezană cum spune Eminescu, ci se întoarce pur și simplu : papugiū.

Il întâlnește apoi în toate locurile unde își dă întâlnire lumea selectă, la teatru, la operă, la serbări, la curse, la șosea, arborînd cravate obraznice, compromițînd femeile cu ochia-dele lui indiscrete și pline de fatuitate, debițînd nerozii în gura mare, sdrobindu-vă cu

aerele lui de blazat superior care știe toate și nimic nu îi rezistă.

Pe urmă, într'o bună dimineață, cu prilejul unei schimbări de guvern, vă pomeniți cu secătura în Cameră saă ca înalt sinecurist la vr'un minister, afară numai dacă pînă atunci nobilul personaj n'a plastografiat vr'o poliță saă a falsificat vr'un mandat ca să-și poată plăti luxul plastroanelor... pe cari nu le plătește niciodată.

Nu zic că printre fii de negustori nu se găsesc și excepțiuni fericite, dar sunt așa de rare...

Cînd ast-fel staă lucrurile, pricepeți de ce cu mulțumire am aflat vestea că un prinț de cea mai pură rasă, n'a crezut nedemn pentru dînsul să-și amestece numele-î ilustru într'o întreprindere comercială și industrială.

FEMEIA AVOCAT

Presă s'a ocupat zilele acestea de cazul d-rei Elena Popovici, licențiată în drept, care a făcut cererea să fie înscrisă în baroul de Ilfov.

Vrea să spuie și eu două cuvinte.

Am plăcerea să cunosc puțin de la Universitate, unde audiam de pe aceeași bancă cursurile de filozofie, pe d-ra Popovici, — Licuța, cum îi ziceam amicele. Este inteligentă, muncitoare și simpatică, așa că nu pot de cât să-i urez ca să se admită cererea d-sale.

Totuși, fac rezervele mele în ceea ce privește tendința de masculinizare a femeilor moderne.

Femiștiții à outrance susțin că femeia are drept să ocupe orî-ce funcțiune și orî-ce demnitate, ca și bărbatul, dacă are însușirile intelectuale trebuincioase.

Cu riscul de-a trece drept un reacționar,

un strigoiu din vremurile de barbarie antică, eă cred că ar fi nostim de tot să avem bunăoară ca mitropolit primat saă comandant al gardiștilor pe d-na Smara oră pe altă reprezentantă a sexului frumos.

Femeile sunt în alcătuirea socială de astăzi tiranii bărbaților pe cari-ă țin sub puterea teribilă a micuțului lor papuc. Și ce cer ele? Straniă capriciu: cer să fie egale cu bărbatul! Cu alte cuvinte, spre exemplu, așa cum sunt lucrurile actualmente, o damă cînd intră într'un tramvaiă, oră cît de tixit ar fi, o duzină de bărbați se ridică și își dispută favoarea de-a sta 'n picioare și a suferi îngheșuiala și oboseala numai pentru ca să asigure un loc comod doamnei saă domnișoarei. Eă bine, cucoanele aă gustul fistichiă d'a cere să sufere acelaș maltratament ca și bărbații, să nu le mai cedeze nimenă locul și pasul, să renunțe la avantagioasa protie ce le acordă în momentul de față galanteria bărbătească.

Și fiind-că era vorba de funcțiună, cine are mai mare trecere astă-ză de cît femeile la împărțeala slujbelor? Ceea ce nu reușește să obțină cele mai bune certificate și meritele cele mai netăgăduite, dobîndește foarte ușor solicitarea unei voci gingașe, — petiție ire-

zistibilă peste care se mai aplică în chip de timbru și dulcea privire a unor ochi frumoși.

Iar femeile voesc acum să piardă privilegiul lor de-a numi în funcțiuni și în schimb cer regretabila prerogativă d'a putea și ele să tocească zadarnic scările ministerelor spre a cerși slujbele mizerabil plătite? Ciudat considerat!

În ceea-ce privește, în special, femeea-avocat, chestiunea mi se pare și mai controversată.

O să se ducă dracului orî-ce dreptate pe lumea asta!

Inchipuiți-vă la bară, pledînd cauza unui mizerabil asasin și tîlhar, pe o nostimă damicelă. Care jurat și care magistrat va fi în stare să se 'mpotrivească unei ochiade incendiare sau unei drăgălașe bezele ce le-ar adresa în loc de perorație gentila avocățică? Argumente irefutabile!

Inchipuiți-vă alt caz:

Soacra mea, de profesie avocat, pledînd înaintea mea, judecător.

Ei bine, vă declar că aș băga la ocnă pe viață chiar pe un copil din fașă, dacă ar avea circumstanța agravantă să fie apărat de onorabila mea soacră!

Unde mai puneți apoi faptul că o sumedenie de procese s'ar amîna cînd doamna sa

domnișoara avocat își vor aduce aminte că trebuie să fie și mame pe lumea asta?

E o aspră dar neînlăturabilă lege fiziologică. Ce naiba, doar nu ne-o pretinde propaganda feministă, nouă bărbaților, să naștem și să alăptăm noi copiii în locul lor! Cu părere de rău, ne-ar fi imposibil.

Fără să mă măi mă întind la vorbă multă, părerea mea reacționară este prin urmare:

Fie-care cu treaba lui: femeile cu a lor, noi cu a noastră.

Le asigur că le prinde măi bine o rochie elegantă confecționată de M-me Pantazi de cît roba severă și simplă de la Palatul Justiției.

NE PLACE CEARDAȘUL!..

Ceardașul!.. ceardașul!.. să ne cînte ceardașul!.. urlă, bătînd din palme, o ceată de cheflii în grădina-restaurant unde mă aflu.

Șeful tarafului de lăutari se execută. Notele unui ceardaș impetuos sparg aerul ca niște chiote sălbatice de plăcere și par'că deslușești, în tumultul acesta muzical, ropotul cismelor năclăite de sevă ale unor flăcăi unguri cari joacă beți de cutremură pămîntul pusztei.

Ceata de cheflii, care a comandat lăutarilor danțul maghiar, aplaudă cu frenezie.

E oare o bandă de unguri cari, departe de patrie, salută cu entusiasm un cîntec evocator al căminului părăsit?

Nu, îi cunosc, sunt romîni d'ăi noștri: unul e funcționar la minister, al doilea profesor, al treilea ofițer, da chiar un ofițer, și așa mai departe.

Am un prieten, transilvănean de origină, care, orî de cîte orî aude cîntîndu-se ungu-

rește, orî de unde s'ar afla, își ia pălăria și pleacă, supărat, furios, orî invectivează pe muzicanți. Firește, e oare-care exces în demonstrația aceasta naționalistă. Noi tachinăm mereu pe prieten pe tema maghiarofobiei lui muzicale.

Dar... par'că gîndindu-mă ceva mai matur, inimosul prieten nu este tocmai așa vrednic de haz.

Cum? Romîniî ceia, printre cari un profesor și un ostaș, — unul propovăduitor de patriotism prin graiū, cel-l-alt menit să-l dovedească prin chiar sacrificiul singelui său, n'aū găsit ei ceva mai bun să îi desfăteze la o petrecere, cînd își dă omul drum slobod inimii, de cît un ceardaș unguresc? De ce tocmai de un cîntec unguresc să aibă poftă, cînd în muzica noastră populară sunt comori de frumuseți la cari streinii jinduesc și adesea ni le fură spre a le întrebuița spre gloria artei neamului lor, cum a făcut de pildă celebrul compositor Liszt care a înșirat în ale sale »Rapsodii ungurești« multe mărgăritare culese din munții și codrii romînești?

Dar sunt incomparabile doinele noastre oltenești! Nu-îstrună sufletească pe care să n'o atingă și să n'o desmerde minunatele doine. Doina suspină cu îndrăgostiții, murmură cu isvorul și pădurea înverzită, ciripește cu pri-

vighetorile, plînge cu sârmanul copleșit de nevoi, se răsvrătește și tună în potrive nedreptăței, blestemă și stigmatizează împilarea și fărălegile cârmuirilor venetice și vitrige, îmbărbătează pe voinicii cari merg să se lupte cu vrăjmașii moșiei străbune... Cu drept cuvînt d. Ion Gorun și apoi d. Delavrancea, într'o strălucită conferință recentă, au rectificat enorma greșală săvîrșită de un talentat poet d. O. Carp (Dr. Proca) care spune în niște mult citate versuri ale sale că în doină »neamul nostru 'ntreg își plînge durerile de care moare«. Doina nu are cusurul acestei unilateralități. Felurite și multe sunt coardele pe cari ea răsună. Dacă în ea se jelește poporul nostru într'o clipă de desnădejde, tot în ea mai adesea vibrează accentele de mîndrie și de triumf ale acestuî popor pe care nici o durere nu l'a răpus, care nici-odată nu moare.

Să iubim doina și să ne fălim cu această grandioasă manifestare a geniului artistic românesc.

În ceasuri de veselie, să ne deschidem sufletele și să lăsăm de preferință să pătrundă în adîncul ființei noastre înviorarea și vraja scumpei doine romînești... A! Arta n'are patrie! Negreșit. Poeziile francezului Victor Hugo, ale germanului Goethe, ale italianului Dante, Faust al lui Gounod, o sonată a lui

Beethoven, o operă a lui Verdi, se impun deopotrivă admirației universale.

Arta n'are patrie numai în acest sens ; dar să nu tălmăcim aceste vorbe cum ni le tălmăcesc blazații și înstreinații. Să nu mergem pînă acolo cu ifosul nostru de civilizație în cît să îndrăgim producțiunile artistice ale unor dușmanî ai neamului nostru, nesocotind și disprețuind pe ale noastre.

Ceardașul — orî cît de frumos — are o patrie urită nouă : e Ungaria despotică și neîndurată cu frații noștri, e Ungaria sub al căreî călcîiî brutal se sbat și se tînguesc milioane de rominî.

Orî care-ar fi valoarea artistică a Ceardașului, nu trebuie să'l cîntăm, nu trebuie să ne placă ! Să cîntăm o doină romînească, să cîntăm mai bine chiar un frivol cîntec franțuzesc de cafenea decît ceardașul unguresc, cîtă vreme Romînismul este crucificat peste Carpați !

Ungurîi asvîrlă în temniță pe îndrăsnețul Ardelean care la o petrecere ar cînta »Deșteaptă-te Romîne«. E barbar, e monstruos, dar făcînd aceasta, ungurîi dovedesc că sunt ungurî, că voesc cu orî-ce preț să impue dominațiunea lor. Să nu-î imităm. Să fim toleranți. Dreptatea cauzei noastre și siguranța în isbînda ei să ne îndemne la liniște și la

răbdare. Numai cei slabi, numai cei cu conștiința tulburată, se mînie și se dedaă la violențe ca acele ungurești. Leul e calm, cîinele turbat urlă și se sbuciumă. Să sbiere pînă or răguși unghiuri din România liberă »eljenurile« și ceardașurile lor ; nimeni să nu le strice cheful. Noi însă să nu le ținem isonul, nici odată, sub nici-un cuvînt, nici în serios, nici în glumă !

Așa să ne purtăm, așa mi-ar plăcea să ne purtăm.

Din păcate, nepăsarea noastră în chestiunile naționale ia proporțiile unei stări de inconștiență. Liga pentru unitatea culturală a tuturor romînilor a ajuns să'si tîrască penibil o existență de fantomă: o fantomă care nici măcar darul de a speria pe cine-va nu'l are. Nici-o vlagă la nimeni; nici-o ofensă contra romînismului nu ne indignează, nici-o lovitură nu ne stîrnește revoltă. Cu prilejul infamiilor făptuite la Crușova în potrive fraților macedonenii, o asociație studentască a convocat în București o întrunire de protestare. Am văzut »manifestația« pe stradă : șapte-zeci sau opt-zeci de inși. Mi-a fost rușine. Mai mare, mai dureroasă rușine decît dacă studenții ar fi spart geamurile la vre-o legăție streină, cum se svonea. In cazul acesta, blamabil din punctul de vedere al ordinei și al civilizației,

aș fi avut cel puțin în schimb mîngîierea d'a vedea că nu s'a stins măcar în sufletul tinerimei simțimîntul național, că o chestiune romînească poate să o pasioneze pînă 'ntr'atîta încît să comită o nebunie d'un minut. Vai, nu ! tinerimea noastră, și ea, nu se mai încâlzește de cît pentru alegeri și pentru schimbări de guvern.

Toți cîți poartă un condei în mînă nu numai pentru ași cîștiga o mizerabilă bucată de pîine ; toți cîți aū darul să cuvinteze la tribună nu numai pentru a obține cîte-va aplauze gîdilitoare de amor propriu ; toți cîți mai cugetă și simt romînește sunt datorî să lupte din răsputeri, în orî-ce ocazie, pentru vindecarea acestei primejdioase apatii.

Căci dacă, cu atîta ușurință, azi cîntăm Ceardașul, — mîine vom plînge amar.

NEA DINCĂ PENTRU DUEL!

Ziarele ne-aŭ adus o veste aproape de necrezut: Nea Dincă Skileru a combătut la Cameră, în secția respectivă, proiectul de lege pentru suprimarea duelului.

Ba încă, ziarele mai spuneau că nea Dincă a avut o foarte violentă discuțiune asupra acestei chestiuni cu D. Moiescu, alt deputat îmbrăcat cu cămașă de noapte cusută cu arniciu roșiu.

Anume, D. Moiescu ar fi spus lui Nea Dincă:

— Bine omule, pentru ce ești d-ta partizan al duelului? Duelul e o instituțiune care datează de la Cruciade...

— Ei și? cruciada moaș'si! ce'mă pasă mie!

— Bine, dar dumneata ești țăran, duelul e lucru boeresc; se băteau în duel numai conții și marchizii de pe vremea lui Ludovic al XIV și Henric al IV-lea.

— Și adicătelea alde Ludovicu și Hainericu

dumitale erau mai breji ca mine? Ce? Adicătelea eă n'am parale? Te rog să mă slăbești, nu mai face pă grozavu că-ți croesc una dă te dai de cincă oră peste cap!

— Domnule Skileru mă insultă.

— Carnaxi!

— Ție!

— Ba ție, pirlitule!

— Domnule Skileru, îmi veți da socoteală pe teren!

— Ba o să-ți dau ciți-va ghionți să-ți mut fălcile.

... Și cu toate astea Nea Dincă a continuat să susție duelul de credeaă că-î frate de cruce cu d'Artagnan.

* * *

Faptul că Nea Dincă a îmbrățișat cauza subversivă a duelului, ne sugerează reflexiuni din cele mai melancolice.

Nu mai avem țărănime!

Sifilisul civilizațiunei s'a urcat la creerul munților și candidede moravuri patriarhale dispar unul cîte unul.

Par'că văd mine-poimiine într'un ziar oarecare:

O AFACERE DE ONOARE

Intre d-nii Stan al Marghioalei și Neacșu Vlad, ambii din cătunul Goleștii pendinte de comuna Pîrliții

de jos, a avut loc un grav conflict care s'a terminat printr'un duel.

Martorii combatanților au încheiat în comun acord următorul

Proces-verbal

Noi: Vasile Cîrnu și Toader sin Gheorghe din partea lu alde Stan al Marghioalei și Tănase Inimă-rea și Enache Ciapcînu din partea lu alde Neacșu Vlad, ne am adunată ră la cîrciuma lu Ghiță și am văzutără cum stă chestia.

Cazu a devenit așa: Stan al Marghioali avea să dea lu Neacșu o jumă de pol. Și s'a 'ntîlnitără la prășile și Neacșu zice:

— Dă-mi mă paralele.

— Olio! par'că ți-a pus oala! mai așteaptă și pîn'la Cișlegi.

— Care va's zică nu'mi dai? Nafura și boboteaza lu tat'tu! zice.

— Așa? zice, te provochez la duel!

— Duelu lu tat'tu!

Atuncea Stan al Marghioalei, fin'că n'avea mănușă ca să-î arunce lu Neacșu și-a scos oghiala de la cîpic și i-a asvirlit-o drept în obraz.

... Acușica noi martorii după ce ne-am adunată ră, ne-am datără cu ideea că alde Stan și cu alde Neacșu să lase duelu în putina cu argăseala și mai bine să dea dă fie-care cîte un chil dă rachiū și să facă pace.

Și așa am trasără cu deștul.

(ss): Vasile Cîrnu,
Toader Sin Gheorghe,
Tănăsă Inimă-rea,
Enache Ceapcînu.

... O tempora, o mores! Cînd te gîndești că terenurile pe cari odinioară strămoșii noștri cultivaū porumb și secară, vor servi de acum înaintea țăranului român ca terenuri pentru satisfacția onoarei ultragiatae!

Ce devin oare judecătoriile de pace? Ce devin rețevetele și ghionturile și lupta dreaptă, — aceste tradiționale mijloace de reparațiune a onoarei și de stricare a fălcilor?

D-NUL ȘI D-NA POPESCU

— LOCALIZARE, DUPĂ COURTELINE ¹⁾ —

PERSOANELE:

SARMALIDI . . . . . D-nul Soreanu
D-nu POPESCU . . . . . » Brezeanu
D-na POPESCU . . . . . D-na Ciucurescu
MARIȚA . . . . . D-ra Liniver
— Teatrul reprezintă un salon —

SCENA I.

SARMALIDI, MARIȚA.

SARMALIDI (care intră, introdus de Marița) D-nu și d-na Popescu, cu cari am făcut cunoștință deunăzi la masă la Chiristigeanu și cari m'au poftit să viū din cînd în cînd să iaū ceaiul la ei, par niște oameni foarte cum se cade, și cred că în casa lor voiū petrece minunat.

MARIȚA. Mă rog, domnule, stați jos. Mă duc să vestesc pe d-nu și pe cocoana.

SARMALIDI. Mulțumesc. — A!

---

¹⁾ Jucată pentru prima oară la Teatrul Național din București n ziua de 5 Octombrie 1903.

MARIȚA. Poftim ?

SARMALIDI. Cum te cheamă, drăguță ?

MARIȚA. Marița, da' pe dumneata ? . . . nu că
's indiscretă, da'ca să știu pe cine s'anunț.

SARMALIDI. Perfect; mă numesc Sarmalidi.

MARIȚA (făcînd haz). Sarmalidi ?

SARMALIDI. Sarmalidi.

MARIȚA. E he, am auzit eū nume și mai
poznășe. Dă pildă, la noi la Mizil, aveam un
vecin pē care'l chema Tănase Bou.

SARMALIDI. Parol ? Hai, du-te și anunță vi-
zita mea d-luī și d-neī Popescu.

MARIȚA. Mă duc. (Eșire falsă).

SARMALIDI. Ba nu; ia stai nițel. Vino mai
aproape să 'ți spuiū ceva. (Luînd-o de bîrbie). Ești
o bomboană de fată.

MARIȚA (modestă). Hm . . .

SARMALIDI. Și deșteaptă numărū unu !

MARIȚA (idem). Hm . . .

SARMALIDI. Pe de altă parte, îndrăznesc să
pretind că eū nu sunt un imbecil.

MARIȚA. Hm . . . Pardon mă gîndeam la alt-
ceva.

SARMALIDI. Cred că o să ne înțelegem. De
mult timp servești aici ?

MARIȚA. Aproape de doi ani.

SARMALIDI. De minune ! Tu ești femeea care
'mī trebuie !

MARIȚA. Vreți să mă luați de nevastă, d-nule ?

SARMALIDI. Nu face p $\acute{e}$ proasta; nu- $\acute{i}$ vorba d'asta.

MARIȚA. Omu se poate 'nșela... m $\acute{e}$ ier-tați.

SARMALIDI. Marițo, ascultă-m $\acute{e}$ bine și mai cu seamă răspunde'm $\acute{i}$ francamente și sinceramente. Dacă minți, o să te cunosc cale d'o poștă. In schimb, dacă ești sinceră, îți dau două lei.

MARIȚA. Prea mult.

SARMALIDI. Ce-are-aface, totuși ți- $\acute{i}$ voi $\acute{u}$ da.

MARIȚA. Dacă- $\acute{i}$ așa, haide, întrebați-m $\acute{e}$.

SARMALIDI. Fie vorba 'ntre noi, nu- $\acute{i}$ așa că d-nu și d-na Popescu sunt niște persoane foarte amabile?

MARIȚA. Cu $\acute{i}$ o spuneți!

SARMALIDI. Aș fi pus rămășag! — Oamen $\acute{i}$ simpli, nu- $\acute{i}$ așa!

MARIȚA. C $\acute{i}$ t se poate de simpli.

SARMALIDI. Le place să măn $\acute{i}$ nce cam bine?

MARIȚA. Cam prea.

SARMALIDI. Bravo! — Și 'n plus o căsnicie pacinică?

MARIȚA. Pacinică? Da $\acute{i}$ așa de pacinică, d-nule, că une-or $\acute{i}$ m $\acute{e}$ jenează! Niciodată nu s $\acute{e}$ ciorov $\acute{e}$ esc, tot-dauna sunt de aceeași părere! Do $\acute{i}$ porumbei, domnule, nu alt ceva, do $\acute{i}$ porumbei!

SARMALIDI. Perfect, constat cu mulțumire că

flerul meu nu m'a înșelat nici de data asta. O să trăesc aici ca în sinul lui Abraham. Na'ți cei doi franci, pușorule.

MARIȚA. Poate sunteți strimtorat?

SARMALIDI. Nu.

MARIȚA. Atunci... mulțumesc domnule.

SARMALIDI (cu ifos). Mă rog, ce-are-aface!.. Nici-odată n'am dat parale cu mai puțină părere de rău ca acum! Salve dimora casta e pura! Azil de pace în care 'mă propuiș să vii de trei ori pe săptămână la sindrofie în iarna asta, să 'mă încălzesc picioarele la jericul unei sobe care nu mă va costa decît osteneala de-a-î prezenta pingelele ghetelor mele, să mă adăp cu ceșci de ceaiu cari nu mă vor costa decît osteneala de a le bea! Ce perspectivă superbă! O, vis desmerdat atîta vreme! O, dulce vedenie pentru bietul linge-talere care, simțind că a sosit momentul să iasă la pensie, se retrage pe gratis să se odihnească sub acopermîntul ospitalier al altuia.

MARIȚA (care de cite-va clipe, plictisită, imitează cu mina mișcarea unui pisălog. A parte:) Mă pisează rău!

SARMALIDI (întorcîndu-se spre ea; Marița înterupe brusc mimica ei). Fiind-că uite, dragă copilă, cu cît înaintezi mai mult în viață, cu atît îți dai mai bine seamă de zădărnicia ei. Ce este voluptatea? Un cuvînt deșert! Ce e plăcerea?

O aparență! Dar o să'mi spuî că pentru un bătrîn burlac și viața de cafenea are farmecul ei. E drept, dar și cîte neajunsuri! La urma-urmei, devine monotonă, costisitoare, și apoi vine o vîrstă cînd...

MARIȚA. Oh!

SARMALIDI. Ce e?

MARIȚA. Am uitat să 'nchid robinetul de la fîntînă.

SARMALIDI. Proesticico; spectacolul trebuie să fie frumos de tot!

MARIȚA. O șterg repede. In acelaș timp, o să și v'anunț. (Ese).

SCENA II.

SARMALIDI, singur

SARMALIDI. N'are cap, da'î deșteaptă! Fata asta 'mî place. De-altminteri, apartamentul idem. Mobilă burgheză dar confortabilă... Focul în sobă sforăie ca un senator și trage ca un cal de tramvaiu. (Se trîntește tolănit pe un fotoliu.) Rezorturile sunt excelente!... Nene Sarmalidi, casa asta pentru bătrînețele tale o să fie ca un fel de Palatul Invalizilor! O să fii aici, îți repet, ca 'n sînul lui Abraham! Felicitările mele, scumpe nene Sarmalidi. Aud pași! Probabil d-nu și d-na Popescu.

SCENA III.

SARMALIDI, D-NU ȘI D-NA POPESCU.

SARMALIDI. Madam și d-nule Popescu, respectele mele.

POPESCU. He, bonjur d-nule Sarmalidi!

D-NA POPESCU. Foarte amabil din partea dumitale că ai venit să ne vezi.

POPESCU. Cazî tocmai la pont.

SARMALIDI. Ce fel?

D-NA POPESCU. Ai brodit-o ca brînza după masă.

SARMALIDI. Sunt foarte bucuroși.

D-NA POPESCU. Ia spune-mi dumneata, domnule Sarmalidi...

SARMALIDI. Mă rog...

POPESCU (trăgîndu-l de brațul stîng). Pardon, ești n-tiî.

D-NA POPESCU (trăgîndu-l de brațul drept). Nu. Ești!

POPESCU. Nu!

D-NA POPESCU. Nu-l asculta, domnule Sarmalidi; bărbatul meu spune numai prostii.

POPESCU. Auzi, numai prostii!

D-NA POPESCU. Da, numai prostii!

POPESCU. Stăi c'o să-ți arăt eu acu! Te învăț eu să fii politicoasă cînd ți-oiu cîrpi vr'o două perechi de palme! Scoaba dracului.

D-NA POPESCU. Mitocane!

POPESCU. Ce-ai ziiis?

D-NA POPESCU. Am zis : mi-to-ca-ne !

POPESCU. Catapoxina !.. Nu vezi că plictisești pe domnul ? Dă-î drumul de mînecă !

D-NA POPESCU. Dă-î și tu !

POPESCU. Nu, tu !

D-NA POPESCU. Ba tu !

SARMALIDI. Uf !

D-NA POPESBU. Auzi ? Il faci să țipe.

SARMALIDI. Scuzați, madam și domnule Popescu, dar văd că aveți treabă și mă tem să nu vă inportunez.

POPESCU. Nici de cum.

D-NA POPESCU. De loc.

POPESCU. Din contră.

SARMALIDI. Totuși . . .

POPESCU. Din contră îți spui. (Intinzîndu-î un scaun).
Poftim !

D-NA POPESCU (acelaș joc). Așa e. Staî jos.

SARMALIDI. Mersi.

POPESCU. Nu. Nu pe ăla, pe ăsta !

SARMALIDI. Mă rog . . .

D-NA POPESCU. Nu. Nu pe ăla, pe ăsta !

POPESCU. Nu.

D-NA POPESCU. Nu.

POPESCU. Nu.

D-NA POPESCU. Nu.

POPESCU. Mult o să ție asta ? Il lași în pace odată pe d-nu Sarmalidi ?

SARMALIDI. In adevăr, sunt dezolat că . . .

D-NA POPESCU. De ce ?

POPESCU. N'are de ce.

D-NU ȘI D-NA POPESCU (împreună). Sta! jos.

D-NA POPESCU (care a isbutit să așeze la spatele lui Sarmalidi un scaun). Așa !

POPESCU (care se repede). Nu p'e ăsta, îți spui !
(Ridică cu o mină scaunul adus de nevastă-sa, așa că Sarmalidi, care se pregătea tocmai să se așeze, cade pe dușumea).

D-NA POPESCU (triumfătoare). Vezi ! (În tot cursul rîndurilor ce urmează, d-na Popescu, calmă și exasperantă, repetă cu multă îndărătnicie :) Idiotule ! Idiotule ! (pe cînd)

POPESCU (legitim indignat). Ba e și greșeala ta ! De ce-ai vrut să'l silești să stea pe un scaun care nu-î plăcea ? Dacă 'ș-ar fi spart capul ? .. Idiot ! .. Idioată ești tu ! .. Ce monstru de femeie, Dumnezeule ! Cine dracu mi-a scos-o înaintea, domnule ? (Către Sarmalidi) Sper că nu ești rănit ?

SARMALIDI (frecîndu-și melancolic fundul pantalonilor). O, foarte puțin, puțin de tot.

POPESCU. Sunt încîntat. Apropie-te de foc.

SARMALIDI (a parte). Regret c'am venit aici.

D-NA POPESCU (foarte serviabilă). Pune-ți perna asta sub picioare.

SARMALIDI. Mersi, madam.

POPESCU (pe care politeța nevestei sale începe să'l enerveze și care viră o a doua pernă sub cea dintâi). Pune-ți-o și p'asta.

SARMALIDI. Mă rog, ce atîta deranj...

D-NA POPESCU (care nu consideră de demnitatea ei să primească de la bărbatu-su o lecție de curtenire). Și p'asta. (Ea strecoară o a treia pernă subt primele două).

SARMALIDI. Prea vă supărați...

POPESCU (înarmat cu o a patra pernă). Și p'asta.

SARMALIDI. Nu.

D-NA POPESCU. Și taburetul ăsta micul.

SARMALIDI (cu genunchii la înălțimea ochiului). Vă rog...

POPESCU. Hei, lasă-ne 'n pace cu taburetul tău! (Exasperat, dă o lovitură de picior în colonada de perne așezată sub picioarele lui Sarmalidi. Pernele se răstoarnă, tirind firește în căderea lor scaunul lui Sarmalidi, și cu el pe Sarmalidi). Nu vezi c'ai scos din pepeni pe domnu Sarmalidi?

SARMALIDI. (cu picioarele 'n aer). Ce idee!

D-NA POPESCU. Tu l'ai plictisit!

POPESCU (cu autoritate). Hai, taci!

D-NA POPESCU. O să tac dacă o să vreaș.

POPESCU. Dacă o să vrei!?

D-NA POPESCU. Da, dacă o să vreaș.

POPESCU. Moaș'ta!

D-NA POPESCU. Și uite că nu vreaș.

POPESCU. Asta-î prea mult!.. Holero!

D-NA POPESCU. Hahalero!

POPESCU. Pupăzo!

D-NA POPESCU. Papugiule!

POPESCU. Ce viață, Dumnezeu!

D-NA POPESCU. Te mai și plîngi! (cătrec Sarmalidi).

Un trîntor în chip de caracudă care nu face nicî-o treabă și se îmbată cu banii zestrei mele: economiile bătrînului meu tată!

POPESCU (în culmea bucuriei). Tat'tu!.. (căt're Sarmalidi). A stat doî anî la Văcărești pentru faliment fraudulos.

D-NA POPESCU. În tot cazul nu a ținut cîrciumă la Filaret ca mama unui imbecil pe care'l știu eă.

POPESCU (căt're Sarmalidi). Auziși, domnule?

SARMALIDI. Nu vi se pare că timpul s'a mai răcorit de vre-o două săptămîni încoace? E curios...

POPESCU (căt're nevastă-sa). Nu mē sili să dau în vileag din ce hasnă infectă te-am pescuit cu propriile mele mîini!

D-NA POPESCU. M'ai pescuit? Mai ai îndrăzneala să vorbești de pescuit!

POPESCU. Cleopatro!

D-NA POPESCU (formidabilă). Tăcere! saă spuiă totul!!!

POPESCU (cu nevricală, ocolește fotoliul din dreapta suind spre fund). Ah!.. ah!.. ah!..

SARMALIDI (doritor să se facă pace). Pace mē rog!.. Doamna are dreptate.

POPESCU. (care sare 'n sus). Dreptate?

SARMALIDI (blajin și surizător). Da.

POPESCU. Dreptate!

SARMALIDI. Dar...

POPESCU. Dreptate!.. Domnule Sarmalidi, ce vrei să te cotonogesc ?

SARMALIDI. Nicî de cum, domnule, din contră...

POPESCU. Nu mă sfiesc să spui că în cursul lungei mele cariere am auzit multe secături debitând năzbâtii. Dar să mi se radă o mustață, dacă am auzit vre-o dată o stupiditate mai gogonată ca asta!

SARMALIDI. A, pardon!

POPESCU. Dreptate!

SARMALIDI. Imi permiteți însă...

POPESCU. Dreptate!

SARMALIDI. Ascultați-mă...

POPESCU (scos din fire). Un ciomag! (Sue furios spre fund). Să mi se aducă un ciomag! O să-î rup spinarea domnului Sarmalidi, căci răbdarea are și ea un capăt, și, la urma urmi, prea s'a 'ntrecut! Cum! Iată o pușlama, fată de pungăș, pungășoaică ea însăși, care mă ju-poaie de viu, care mă mănâncă fript, și tot ea are dreptate!..

O vampiroaică care îmi suge sângele, îmi roade creierii, plămânul, rinichiî, picioarele, ficatul, pancreasul, peritonul și intestinele, și tot ea are dreptate!

SARMALIDI. Dar, mă rog...

D-NA POPESCU. Nu-î lua în seamă, domnule; e nebun.

POPESCU. Dreptate!.. Dumneata spui că are dreptate fiind-că vorbești ce nu te pricepi, ca un dobitoc bătrîn ce ești!

SARMALIDI (destul de înțepat). Foarte amabil.

POPESCU. Dar de-ai fi dumneata în locul meu, ți-ai schimba părerea. Ba nu zău, grozav aş vrea să te văd în locul meu! Te-ar face pas-tramă în doi timpî și trei mișcări!

D-NA POPESCU. E nebun de legat.

POPESCU. Nebun de legat?.. Mizerabilo! Șclerato! Plagă a vieței mele! (Apucînd pe Sarmalidi de un nasture al redingotei și scuturîndu-l ca pe un pom.) Dar domnule, pînă și la mîncare mă persecută!.. Da! îmi pune în mîncare sare-amară ca să mă găsească colica! (Nasturele de la redingotă se rupe și cade jos.)

D-NA POPESCU. Ce tupeu! (Apucînd pe Sarmalidi de un al doilea nasture care se rupe ca și cel dintăi.) Din contră domnule, el pune fărîmături de dopuri în vin ca să nu'l mai pot bea!

POPESCU. Mincinoaso!

D-NA POPESCU. Minț? O să vedem. (Ese.)

SCENA IV.

POPESCU, SARMALIDI

POPESCU. Foarte bine! Du-te, duce-te-ai în-vărtindu-te!.. unde-a înțarcat dracu copii!

SARMALIDI (a parte). Ce fel de oameni sunt

ăștia, nenisorule?.. In ce balamuc am intrat eu? Să dispărem cu mare viteză.

POPESCU (apropiindu-se de el). Domnule Sarmalidi.

SARMALIDI. Domnule.

POPESCU. Mă simt dator să'ți cer scuze. Mă tem că n'am putut să 'mă stăpânesc o dreaptă supărare și că nu te-am tratat cu toată considerațiunea cuvenită.

SARMALIDI (făcînd pe miratul). Cînd? Unde?

POPESCU. Adineaori! Aici.

SARMALIDI. Nu pricep ce vrei să spui. Ai fost, din potrivă, de o corectitudine ireproșabilă, și sunt viu atins de excelenta primire ce mi-ai făcut. (Popescu, zîmbitor și perplex, îi strînge mâna călduros). Adio.

POPESCU. Ce, pleci? Deja?

SARMALIDI. Vai, da. O afacere din cele mai grabnice mă reclamă; sunt nevoit să plec.

POPESCU. Glumești!

SARMALIDI. Nicî de cum.

POPESCU. Da 'n tot cazul, nu te las să pleci până n'om lua câte-o dulceață și o cafeluță.

SARMALIDI. Imposibil!

POPESCU. Ba da, ba da; saū, dacă preferi, să ciocnim un păhăruț de Drăgășani, — am unul turbat, — în sănătatea nouei dar solidei noastre prietenii. (Sarmalidi face un gest.) Te rog nu refuza, mă superi. (Sună.) Asta ar însemna că ești supărat pe mine. (Către Marița care a intrat.) Marițo,

adu o sticlă d'ăla roșiū, da' pune-o 'ntăi nițel la răcitoare.

MARIȚA. Bine, dom'le (Ese.)

SARMALIDI (consimțind să capituleze). In sfîrșit, dacă ții mult...

POPESCU (încîntat). Bravisimo!

SARMALIDI. Primesc invitația d-tale, ca să nu te supăr, dar cu condiția ca să nu mai fiu amestecat în neînțelegerile d-voastră intestine. Ele nu mă interesează, și aū desavantajul de-a 'mă extermina nasturii redingotei și a'mă deteriora fundul pantalonilor.

POPESCU. Afacerea-î ca și terminată.

SARMALIDI (cu mîna 'ntinsă). Bate-aici!

POPESCU. Bat.

SARMALIDI. In cazul ăsta, să luăm loc. (Iaū fiecare cîte un scaun, se instalează unul lingă altul și, surîzîndu'și, se privesc un moment în tăcere. In cele din urmă :)

POPESCU. (voios). Am o presimțire, domnule Sarmalidi, că noi amîndoi o să devenim o pereche de prieteni cum nu s'a mai pomenit.

SARMALIDI. Așa cred și eu.

POPESCU. Mi-ești foarte simpatic. (Sarmalidi face un gest discret.) Ți-o spun pe șleaū, așa cum o cuget. Negreșit, apreciez foarte mult plăcerea unei convorbiri cu dumneata, plină de observații ingenioase, bogată în anecdote picante și în cuvinte de duh, dar ceea ce'mă place cu

deosebire este acel parfum de sinceritate care emană din toată făptura dumitale.

SARMALIDI (modest dar just). Sunt silit să fiu de acord.

POPESCU. De minune! Vom dovedi imediat. Dă'mi parola dumitale de onoare că vei răspunde fără înconjur, fără cuvinte 'n doi perși, la întrebarea ce'ți voiă face.

SARMALIDI. Parol!

POPESCU. Bine. Ia spune'mi, cu mîna pe inimă: crezi dumneata oare, domnule Sarmalidi, că de la nașterea lui Adam și pînă în zilele noastre, văzutu-s'a vre-odată ceva care să se poată compara, ca ticăloșie, ca grozăvie, ca infamie, ca — pentru a nu fi ordinar — coșonerie, cu... figura nevastei mele?

SARMALIDI (sculîndu-se de pe scaun). Iar începe!

POPESCU (silindu'l să se așeze din nou). Ah, care va să zică aprobî?

SARMALIDI. Dă'mi voie...

POPESCU. Și dacă ar fi numai figura ei, treacă-meargă! Dar e ceva și mai rău, domnule: e colosala ei rea credință, e micimea ei de suflet fără precedent. Iacă, un amănunt dintr'o mie. Noi ne culcăm în acelaș pat, nu-î așa?..

SARMALIDI (impacientat). Ei, ce naiba!..

POPESCU. Saprستي, lasă-mă să vorbesc. Veï vorbi și dumneata pe urmă. Așa dar, noi ne culcăm în acelaș pat. Eū mă culc la margine,

ea la perete. Asta o plictisește. Buuun. Eî bine, domnule, știi ce face? Toată nopticica mă lovește cu picioarele peste țurloaie! Uite-așa. (Dă o lovitură de picior în piciorul lui Sarmalidi).

SARMALIDI (urlînd). Aoleo!

POPESCU. Vezi ce canalie?... Orî mă sgîlție de păr! Uite-așa.

SARMALIDI (răgînd). Oîoooo!

POPESCU. Nu-î așa, domnule, că doare-al dracului?... Dar asta nu-î nimic! Cîte odată, dimineața, închipuiește'ți domnule, începe să'mî ardă la palme sub pretext că se întinde! Perfect. Uite cum face. (Cască sgomotos și, în acelaș timp, imitînd pe cineva care s'a deșteptat din somn și se întinde, administrează o palmă enormă lui Sarmalidi). Crezi că asta-î plăcut lucru, domnule?

SARMALIDI. Ho-ho-ho, destul! Păî bine domnule, eû fac vizite de etichetă ca să fiû maltratată în halul ăsta? Dac'oiû măî pune picioarele în casa dumitale, să... (În acest moment:)

D-NA POPESCU (care a intrat ca o vijelie, cu un pahar de vin în mână). Bea!

SCENA V.

SARMALIDI, D-NU ȘI D-NA POPESCU.

SARMALIDI (tresărînd). Da'asta ce măî e?

D-NA POPESCU. Bea!

POPESCU. Ce, nu te-aî spânzurat încă?

D-NA POPESCU. Tacă'ți gura! Dar bea odată, domnule! Îți spuî că miroase — a dop!

POPESCU. Muma păduriî! (Ese.)

SCENA VI.

SARMALIDI, D-NA POPESCU.

D-NA POPESCU. Adio! Bine c'am scăpat!

SARMALIDI (a parte). Ce oameni, domnule, ce oameni!

D-NA POPESCU. Bine, dar ai de gând să bei odată?

SARMALIDI. Francamente și sinceramente, aș prefera să nu beaș.

D-NA POPESCU (mirată). Nu-î murdar, e paharul din care beaș eă.

SARMALIDI. Nu zic ba, dar sunt nevoit să mă retrag.

D-NA POPESCU. Ce fel? Așa repede?

SARMALIDI. Imediat. Unde mi-am pus eă pălăria? (Își pune pălăria în cap, apoi salutând până la pământ.) Madam Popescu...

D-NA POPESCU. Ascultă, domnule Sarmalidi, vreî să'mî faci un serviciu?

SARMALIDI. Bucuros.

D-NA POPESCU. Bine. Răpește-mă, domnule, răpește-mă!

SARMALIDI. Ce-ai zis?

D-NA POPESCU. Am zis: Răpește-mă!

SARMALIDI (exasperat). A, asta-î culmea! Vrei să te răpesc?

D-NA POPESCU. Te rog.

SARMALIDI. Nu pot.

D-NA POPESCU. De ce, mă rog?

SARMALIDI. Am o încurcătură vechie... o damă care... și... mă înțelegi...

D-NA POPESCU. Refuzi care va să zică?

SARMALIDI. Cu cea mai mare părere de rău; ce naiba, fiu cu minte madam...

D-NA POPESCU. Refuzi?

SARMALIDI. Păi nu-ți spusei că...

D-NA POPESCU. Ei bine, atunci, te înștiințez că dumneata vei fi cauza unor mari nenorociri.

SARMALIDI. Eă?

D-NA POPESCU. Dumneata. Înainte ca dumneata să fi ajuns pânu' acasă — m'auzi? — eu nu voi fi decât un cadavru!!! Facă cerul ca sângele ce va curge din pricina dumitale să nu-ți cadă asupra capului!

SARMALIDI (ținându-și templele între palme). Îmi vine să 'nnebunesc! Dar ce v'am făcut eu, pentru Dumnezeu? Asta 'ntrece orî-ce răbdare!

D-NA POPESCU. De zece ani, domnule, de un deceniu, de cînd duc vieța asta infernală. Înțelegi dumneata că m'am săturat. Nu mai pot... nu mai pot!

SARMALIDI. Firește . . . dar . . . ce'mă pasă mie, madam, la urma urmi?

D-NA POPESCU. A, negreșit: ce'ți pasă dumitale! Nu plătești dumneata oalele sparte! Dă 'mă voie să'ți spun, domnule: ești nesimțitor ca un bolovan! Foarte comod egoismul d-tale; dar altfel ai vorbi dacă ai fi ca mine, fără apărare, lăsată pradă furiei unei brute sanghinare care te-ar trata ca pe un sclav și te-ar bate ca pe o tobă! Căci, mă bate, domnule, mă bate. Nu crezi?

SARMALIDI (bătînd prudent în retragere). Da, da, da!

D-NA POPESCU (mergînd încetîșor spre el). Nu numai că'mă trage ghionturi pînă mă umple de vînatăi, — mă înțelegi? — dar mă și ciupește pînă ce încep să urlu, mizerabilul! și (ciupind pe Sarmalidi care protestează) nu așa, n'ar fi nimic . . . Nu; între osul degetului arătător și a două falangă a celui mare! Uite-așa. (Ea unește exemplul cu demonstrația, pînă cînd Sarmalidi începe să scoată strigăte de durere și să se ție cu mîna de brațul mortificat.) Nu e așa că ustură?

SARMALIDI. A! E! I! O! U! (În acest moment intră Popescu, cu o farfurie de supă în mînă).

SCENA VII.

SARMALIDI, D-NU ȘI D-NA POPESCU.

POPESCU (către Sarmalidi). Gustă!

SARMALIDI (tresărînd). Dar asta ce mai e?

POPESCU. E supă în care a pus sare-amară. Gustă! Ci gustă, omule! Să vezi ce colici o să te găsească!

SARMALIDI. Mersi, însă te cred pe cuvînt!

D-NA POPESCU (către bărbatul său). Canalie!... Da'asta ce-î? — Bea, domnule!

SARMALIDI (amenințat cu paharul de vin). Nu!

POPESCU. Gustă!

SARMALIDI (amenințat cu o lingură de supă). Nicî-o dată!

D-NA POPESCU. Te asigur că o să te apuce nevricalele!

POPESCU. Îți jur că e o adevărată otravă! (Amîndoi au pus mîna pe Sarmalidi și, cu forța, fie-care din ei, setos de-a obține dreptate, îl silesc să înghiță supa amestecată cu vin, pe cînd nefericitul cu dinții strînși cu 'ncăpăținare opune o rezistență eroică).

D-NA POPESCU. Prost mai e!

POPESCU. E curioasă încăpăținarea asta!

D-NA POPESCU (către bărbatul său). Hei, dar ce 'ndopî așa pe d-nu Sarmalidi?

POPESCU. Dar tu ce-î dai atîta vin, ce e burete bietul om?

D-NA POPESCU. Mojicule!

POPESCU. Mahalagioaico!

D-NA POPESCU. Holero!

POPESCU. Ciumo!.. Na! (Aruncă spre D-na Popescu conținutul farfuriei sale).

SARMALIDI (peste care a căzut supa). Oh!

POPESCU (scuzându-se). Pardon, simplă greșeală de adresă.

D-NA POPESCU (în culmea furiei). Bădărane! Personaj ignobil! Na! (asvirle vinul).

SARMALIDI (scuturându-se de vin care l'a udat learcă). Ah!

D-NA POPESCU. Scuză-mă, te rog, n'am făcut-o dinadins. Acum o să sfîrșim. (Scoate din buzunar un revolver.) Tu ai vrut să se întîmple astfel!

POPESCU (spăimîntat). Ajutor! ajutor! (Se ascunde la spatele lui Sarmalidi).

D-NA POPESCU. Veți muri!

SARMALIDI (către Popescu care și-a făcut din el un paravan). Hei, lasă-mă, nene!.. Nu umbla cu mofturi!

POPESCU (din ce în ce mai îngrozit). Nu te mișca, pentru Dumnezeu, nu te mișca!

D-NA POPESCU (ochind). Dă-te la o parte, domnule Sarmalidi!

POPESCU. Nu! nu!

D-NA POPESCU. Dă-te la o parte, să trag! (Tumult. Câte trei urlă la unison).

POPESCU. Stați așa! Sunt un om pierdut. O cunosc, e capabilă de orî-ce! Apără-mă domnule Sarmalidi! Vrea să mă asasineze!.. Ah! mizerabilă! Ajutor! ajutor!

D-NA POPESCU. A, așa merge treaba! Nu vrei să te dai în lături? Ei bine, atît mai rău pentru pielea d-tale! Trebuie să se sfârșească. Paharul debordează! Ferește-te!

SARMALIDI. Domnule Popescu, fie-ți milă!..

Madam Popescu, te conjur!.. nu vreau să mor încă!.. Ah, Doamne, ce stupidă idee am avut să vii să vă fac vizită!

POPESCU (brusc). O, ce idee!.. (Sufără'n lampă). Ochește-mă acum, dacă'ți dă mâna!.. (Noapte complectă pe scenă, ca și în sală și, din sinul acestor profunde tenebre, se aud ca niște urlete frazele următoare :)

VOCEA LUÎ POPESCU. A, vroiaî să mă asasinezî?.. Na! (Sgomotul unei palme).

VOCEA LUÎ SARMALIDI. O!

VOCEA D-NEÎ POPESCU. Na și ție!

VOCEA LUÎ SARMALIDI. A!

TUMULT NOCTURN. (Se aude: »Canalie! Escrocule! Pațachino!« și sgomotul a patru noui palme pe cari nenorocitul Sarmalidi le primește, nu fără a protesta, unele după altēle. După aceea :)

VOCEA D-NEÎ POPESCU. Și acum, foc! (Urmează o detunătură de revolver).

VOCEA LUÎ SARMALIDI (disperat). Un glonț în pulpana redingotei mele!

VOCEA LUI POPESCU. A, mă împuști? Eî bine, voiă sparge oglinda!

VOCEA D-NEÎ POPESCU. A, spargî oglinda! Eî bine, distrug pendula! (Se aude sgomot de spărturi și de mobile răsturnate).

VOCEA D-NEI POPESCU. A, spargî tot? Eî bine, voiă da foc casei! (Galopade și urlete).

VOCEA LUÎ SARMALIDI. Băgați de seamă penfru Dumezeu, m'ați strivit!

VOCEA LUÎ POPESCU. Fată de falit!

VOCEA D-NEI POPESCU. Băiat de precupeață!

(Sarmalidi oftează dureros și geme. Deodată, prin ușile deschise, din fund și din părțile laterale, țîșnesc luminile roșii ale incendiului. Scena este inundată de o lumină ca sîngele.)

SARMALIDI (îneebunit). Foc! foc!! foc!!! (Se repede spre fund; dar tocmai cînd să iasă, vine Marița care cu o doniță cu apă 'n mină aleargă să stingă focul.)

MARIȚA. S'a aprins? Staî! (Ea asvirlă conținutul do- niței.)

SARMALIDI (inundat de la cap pînă la picioare). Frumos petrecuî astăseară! (Scena se termină cu o gălăgie a- surzitoare ca aceea dintr'un ospiciu de nebuni, pe cînd afară pompa, care se apropie în galopul cailor, fluieră lugubru. S'aude o trompetă sunînd semnalul de foc. Apoi:)

POPESCU (care apare brusc pe pragul odăei și care se detașează negru în lumina unui foc bengalic.) Nu pleca domnule Sarmalidi... nu staî să bem un păhăruț de Drăgășani?

CORTINA.

COPRINSUL

	Pag.
Copii, ascultați pe părinții voștri	1
Ti vedi Dumnezeu	6
Un menaj de poet	7
Reclamă gazetărească	10
Gîsca lu don Colonel	16
O zi la Constantinopol	19
Am să'l umor!	48
Analiza coani Luxiți	49
Mătușa lui Costache	55
Lupa mea	58
Allô! Allô!	63
O răzbunare	72
Un adevărat amic	81
Ca la obor...	88
Un tînăr cu »izajdiumond«	91
Ghinioanele lui Popescu	96
Economie fabuloasă bînd sprîțuri!	103
Frumos combate băiatu!	108
Un apostol al unei idei mari	111
Coana Sița la teatru	115
Păgubașul de hoț	117
Din boroboațele vistavoilor	122
»Organul tinerimeî«	124
Culmea precauțiunei	130

	<u>Pag.</u>
De ce nu s'a 'nsurat Popescu	132
Cea mai grozavă fiară	138
Nenea Iancu la Braşov	140
O victimă a regimului	145
O tragică aventură	149
Spleen	156
Literatura electorală	158
Corsetul	163
Țigarea lui Radu Rosetti	168
Liceele cazone	172
Prăvălia prințului Știrbey	178
Femeia avocat	182
Ne place ceardașul!	186
Nea Dincă pentru duel!	192
D-nul și D-na Popescu	196

